

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО І ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Л.М. Корнута, О.П. Хамходера, А.Л. Калімбет

**ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ
ПРАВОПОРУШЕННЯМ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ**

Навчально-методичний посібник

Освітня програма підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня в
Національному університеті «Одеська юридична академія»

Автори:

Корнута Людмила Михайлівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія».

Хамходера Олег Петрович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія».

Калімбет Андрій Леонідович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія».

Рекомендовано до друку

Навчально-методичною радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 2 від 25 жовтня 2019 року).

Рецензенти:

М.В. Афанасьєва – доктор юридичних наук, професор кафедри конституційного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Д.П. Калаянов – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри державно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ.

Корнута Л.М., Хамходера О.П., Калімбет А.Л. Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса, 2019. 106 с.

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Теми лекційних занять.....	6
3. Теми практичних занять.....	57
4. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти.....	60
5. Питання для підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти.....	65
6. Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти	68
7. Шкала оцінювання	68
8. Перелік необхідної літератури.....	69
9. Додаток 1. Тестові завдання із дисципліни.....	79
10. Додаток 2. Комплексні контрольні роботи із дисципліни.....	84

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Проблема корупції на сьогодні існує практично в кожній державі і становить однакову загрозу як для розвинених країн зі сталою економікою, так і для країн, що переживають економічну кризу. Володіння адміністративною владою надає широкі можливості для зловживання нею у формі протекціонізму, незаконного придбання соціальних благ і різного роду привілеїв тощо. Для забезпечення ефективного та законного публічного управління вкрай важливим є з'ясування та вивчення теоретичних та практичних питань правового механізму протидії корупційним правопорушенням. Тому, питання визначення правових механізмів протидії корупції для України залишається вкрай актуальним. **Предметом** вивчення навчальної дисципліни є адміністративно-правове регулювання правового механізму протидії корупції в Україні з урахуванням діючого законодавства, національного та закордонного досвіду. А також визначення складових організаційно-правового механізму протидії корупції та з'ясування інструментів запобігання цьому явищу в державі.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики» є аналіз та вивчення навчальної, наукової літератури та діючого законодавства України, що визначає правовий механізм протидії корупції. Також надати здобувачам вищої освіти системно-теоретичні та науково прикладні знання з предмету курсу про корупцію як феномен та проаналізувати чинне законодавство а також теоретичні напрацювання з метою з'ясування поняття «корупція» в усіх її проявах та пошуку механізму запобігання і протидії корупції; можливість використання здобутих знань в практичній діяльності. Основним **завданням** дисципліни є: дати глибокі і систематизовані знання про поняття та ознаки корупції, її прояви, систему органів боротьби з корупцією, визначити склади корупційних правопорушень, за які передбачено адміністративну відповідальність. Також ознайомлення із науковими працями з питань забезпечення правового механізму протидії корупції та судовою практикою щодо корупційних правопорушень тощо.

Виходячи із мети вивчення навчальної дисципліни «Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики» та відповідно до вимог профілю освітньо-професійної програми, здобувачі вищої освіти повинні **вміти**:

концептуалізувати та оцінювати теоретичний та практичний матеріал, а також визначати сутність та тенденцію реформування правового механізму протидії корупційним правопорушенням;

вирішувати задачі, надані до теми практичних занять, виконувати завдання із самостійної роботи, досліджувати історію становлення та розвитку правового механізму боротьби з корупцією в Україні, співвідносити поняття «корупція» та «корупційне правопорушення», а також аналізувати міжнародний досвід у сфері запобігання та протидії корупційним правопорушенням;

демонструвати високий рівень правової свідомості, правового мислення і правової культури із дотриманням норм антикорупційного законодавства;

пояснювати норми антикорупційного законодавства, робити пропозиції щодо удосконалення правового механізму протидії корупційним правопорушенням, роз'яснювати задачі та тестові завдання, що надаються до теми практичного заняття, виконувати самостійні завдання тощо.

Рівень вищої освіти	Тип	Курс	Семестр	Обсяг кредитів/год
другий (магістерський) рівень	ДВВ	2	4	4/120

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вид навантаження	год.
Кількість кредитів/год	4/120
Усього годин аудиторної роботи, у т.ч.:	60
лекційні заняття	30
практичні заняття	30
самостійна робота	60
Залік	-
Екзамен	+

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Поняття та сутність корупції

1. Поняття категорії «корупція». Співвідношення понять «корупція» та «корупційне правопорушення».
2. Правове регулювання запобігання і протидії корупції.
3. Об'єктивні та суб'єктивні причини корупції в Україні.
4. Державна антикорупційна політика.
5. Участь України в міжнародному співробітництві у сфері запобігання і протидії корупції.

Основний зміст

1. Поняття категорії «корупція». Співвідношення понять «корупція» та «корупційне правопорушення»

Одним із важливих аспектів сучасної державної правової політики в Україні є реформування системи запобігання і протидії корупції. Досягнення успіху у цьому процесі є передумовою для формування у суспільства довіри до влади, зростання економічного потенціалу держави, покращення добробуту громадян України.

У свій час ст. 3 Закону України «Про засади запобігання і протидію корупції» було визначено такі основні принципи запобігання і протидії корупції: верховенства права; законності; комплексного здійснення правових, політичних, соціально-економічних, інформаційних та інших заходів; пріоритетності запобіжних заходів; невідворотності відповідальності за вчинення корупційних правопорушень; відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування; участі громадськості у заходах щодо запобігання і протидії корупції, державного захисту осіб, які надають допомогу у здійсненні таких заходів; забезпечення відновлення порушених прав і законних інтересів, відшкодування збитків, шкоди, завданої корупційним правопорушенням. Із вказаного переліку випливає, що саме запобігання корупції через низку встановлених законодавством механізмів, у тому числі в активній співпраці із громадськістю, є пріоритетним підходом у питанні подолання корупції.

Для формування чіткого розуміння національних антикорупційних стандартів необхідно з'ясувати сутність ключових законодавчих термінів, тобто визначити поняття категорій «корупція» та «корупційне правопорушення». Визначення поняття «корупція» можливе в різних площинах. В загальносоціальному розумінні до корупції відносяться будь-які форми нелегітимного використання службового в особистих цілях. В антикорупційному законодавстві дається правове визначення корупції, на основі якого формулюються похідні законодавчі терміни. Законом України «Про запобігання корупції» передбачено наступне визначення: **корупція** – використання особою (суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення), наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки (пропозиції) такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка (пропозиція) чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній в Законі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей.

Корупційне правопорушення – це умисне діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною в Законі, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність. Варто звернути увагу на те, що до корупційних правопорушень віднесено кілька специфічних правопорушень, що фактично не мають ознак корупції, однак є суттєвими порушеннями вимог антикорупційного законодавства щодо запобігання корупції. Йдеться, зокрема, про порушення вимог фінансового контролю, порушення вимог стосовно повідомлення про конфлікт інтересів,

невжиття заходів щодо протидії корупції, відповідальність за які передбачена нормами права.

2. Правове регулювання запобігання і протидії корупції

Перш за все, слід зазначити, що в Україні замість фрагментарного законодавства створено систему антикорупційного законодавства, яке охоплює всі сфери суспільного життя і включає різні види нормативно-правових актів. Основним антикорупційним нормативно-правовим актом в Україні є Закон України «Про запобігання корупції». Відповідно до вказаного Закону відносини, що виникають у сфері запобігання і протидії корупції, регулюються зазначеним Законом, іншими законами і міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, а також прийнятими на їх виконання іншими нормативно-правовими актами. До актів законодавства, що утворюють основу антикорупційного законодавства України, належать наступні: Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р.; Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р.; *Закони України*: Про засади запобігання і протидії корупції від 07.04.2011 р. (окремі положення); Про очищення влади від 16.09.2014 р.; Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки від 14.10.2014 р.; Про запобігання корупції від 14.10.2014 р.; Про Національне антикорупційне бюро України від 14.10.2014 р.; Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 10.11.2015 р.; Про державну службу від 10.12.2015 р.; *Укази Президента*: Про першочергові заходи з реалізації Закону України «Про запобігання і протидію корупції» від 05.10.2011 р.; Про Порядок проведення спеціальної перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування від 25.01.2012 р.; *Постанови Кабінету Міністрів України*: Про стан фінансово-бюджетної дисципліни, заходи щодо посилення боротьби з корупцією та контролю за використанням державного майна і фінансових ресурсів від 29.11.2006 р.; Питання запобігання та виявлення корупції в органах виконавчої влади від 08.12.2009 р.; Питання запобігання та виявлення корупції від 04.10.2013 р.; Про затвердження Положення про Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики від 04.12.2013 р. тощо. Безперечно, наведений перелік не є вичерпним і включає лише основні нормативно-правові акти у сфері запобігання і протидії корупції. Спеціальні норми щодо запобігання і протидії корупції також визначені актами законодавства, якими врегульовано діяльність окремих державних органів, служб тощо (в частині визначення їх статусу, функцій, процедур, тощо). Такі норми є важливими з огляду на те, що вони утворюють превентивні механізми неналежної поведінки посадовців. У цій частині національне законодавство є динамічним, воно постійно вдосконалюється і розвивається.

3. Об'єктивні та суб'єктивні причини корупції в Україні

Причини поширеності корупції лежать в економічних, політичних, правових, соціально-культурних, моральних і навіть у психологічних площинах. Виділяють об'єктивні та суб'єктивні причини корупції.

Об'єктивні причини поширеності корупції в Україні:

1. Становлення нової державності й руйнування старої. Стара система державного управління, що діяла в радянські часи, практично вся зруйнована. Розпущена система партійних комітетів, що була стрижнем системи державного управління. Поступово складалася нова вертикаль державного управління, яка почала частково стабілізуватися й зміцнюватися після прийняття Конституції України.

2. Перерозподіл державної власності. Після проголошення незалежності України розпочався процес зміни форми власності державних підприємств тощо: передача їх в оренду трудовим колективам, створення акціонерних товариств, розпродаж і передача в приватну власність. Цей процес супроводжується численними корупційними діями,

пов'язаними як з оцінкою вартості об'єктів, так і з передачею (продажом) їх новим господарям.

3. Занепад економіки, розгортання економічної кризи. За роки незалежності України в усіх галузях народного господарства із року в рік падало виробництво, скорочувалися обсяги продукції, не оновлювалися основні фонди. За цих обставин простежується певна закономірність: чим гірше працює народне господарство, чим гірші економічні показники, тим більш поширеною, усеосяжною стає корупція, охоплюючи все нові й нові сфери суспільства.

4. Тінізація економіки. Тіньовою економікою називають економічну діяльність, яка не враховується і не контролюється офіційними державними органами або спрямована на отримання доходу шляхом порушення чинного законодавства. Все більше підприємств потребували кредитів, позик, дотацій, їхнє керівництво вимушене оббивати пороги міністерств і відомств у пошуках підтримки. Чим більше звертань по допомогу до чиновництва, тим більша імовірність корупційних діянь.

5. Зменшення надходження податків та загальнообов'язкових платежів. Наявність тіньової економіки знекровлює офіційну економіку, підриває основи існування держави, розкладає державний апарат. У результаті приховування доходів до державного бюджету не надходять величезні кошти, що спричиняє соціальну напруженість у суспільстві, оскільки перебивається джерело для виплати заробітної плати працівникам бюджетної сфери.

6. Незавершеність формування правового поля в Україні, суперечливість норм різних законів стають причиною намагань господарників, керівників підприємств різних видів власності захиститись від податкового тиску, різноманітних штрафів, стягнень тощо, а звідси – підбурювання працівників державних органів до корупційних правопорушень.

7. Монополізація державними службами багатьох послуг для населення. Відсутність у населення альтернативи вибору суб'єкта послуг ставить їх у повну залежність від чиновника. Розуміючи це, він чинить всілякі перешкоди для швидкого позитивного розв'язання справи і створює ситуацію, коли для того, щоб не втратити більше, клієнт вимушений давати хабаря, та ін.

Суб'єктивні причини поширеності корупції:

1. Перехідний період у житті суспільства пов'язаний із розпадом старої системи моральних та духовних цінностей. Нова система цінностей ще не утвердилася. Втрата значною частиною населення моральних орієнтирів, духовних опор призводить до стану розгубленості і одночасно до поширення в суспільстві цинізму, аморальності. Утягнутість вищих посадових осіб у напівкримінальний розподіл державної власності, зрощення певного прошарку політиків із злочинними угрупованнями створює атмосферу, коли рядові державні службовці починають діяти за принципом: «Якщо їм (тобто начальникам, керівництву) можна, то чому не можна мені?».

2. Новим моментом у житті суспільства стало проголошення політичного, ідеологічного, духовного плюралізму позитивною цінністю. Якщо в часи тоталітарного режиму громадяни повинні були орієнтуватись і в суспільстві в цілому, і на рівні великих чи малих соціальних груп на єдину для всіх систему духовних цінностей, то в нових умовах цей канал контролю руйнується. Засади плюралізму почали укорінюватися в трудових колективах, організаціях тощо. Це веде до роз'єднаності людей в організаціях, байдужості державних службовців до справ колег по роботі, індивідуалізації поведінки особистості на службі, втрати неформального контролю за поведінкою особистості з боку групи.

3. Відсутність ясно проголошеної державою мети, яка об'єднувала б суспільство, позбавляє окремого державного службовця високих суспільних орієнтирів, не розвиває почуття патріотизму. Відчуття й переживання особистістю тимчасовості всього, чим вона займається, робить її більш піддатливою до корупційних правопорушень.

4. Поширення корупції у різних сферах життя, перетворення її на масове явище робить її елементом повсякденності, звичаю, традиції. Звичкість до неї населення, особливо в

деяких сферах суспільного життя, діє на окрему особистість як культурна норма. Знаючи про те, що в тій чи іншій установі всі дають хабарі, людині дуже важко психологічно перебороти в собі конформістську схильність і вчинити не так, як це роблять інші. Вона може добре розуміти на раціональному рівні, що давати хабара – це принизливе, аморальне і навіть протиправне явище, але на рівні психологічних чинників, що зумовлюють її поведінку, діє за традицією.

4. Державна антикорупційна політика

Антикорупційна політика – заснована на ідеї гуманізму та принципі верховенства права стратегічна складова внутрішньої антикримінальної політики держави, владна дефініція яка полягає у формуванні ключових доктринальних засад у сфері запобігання й протидії корупційній злочинності та її практична реалізація в системі органів і установ антикримінальної юстиції у відповідності з положеннями кримінально-правової, кримінально-процесуальної та кримінально-виконавчої політики та законодавства України. Статус антикорупційної політики закріплений не тільки в положеннях Конституції України, але й закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» де зазначено, що основними засадами політики у сфері розбудови державності є: боротьба із злочинністю шляхом поліпшення координації роботи правоохоронних органів, оптимізації їх структури, належного забезпечення їх діяльності, а також посилення протидії корупції та тіншовій економічній діяльності, забезпечення безумовного дотримання принципів законності насамперед вищими посадовими особами держави, політиками, судьями, керівниками правоохоронних органів і силових структур(ст. 3).

Елементами предмета антикорупційної політики є: а) поняття, завдання, методи, функції, та принципи антикорупційної політики держави; б) стратегія і тактика запобігання та протидії корупційній злочинності; в) суб'єкти формування та реалізації антикорупційної політики держави; г) нормативно-правове, організаційно-управлінське та фінансове забезпечення формування та реалізації антикорупційної політики держави; д) кримінологічна експертиза нормативно-правових актів; е) заходи і засоби підвищення ефективності антикорупційної політики держави та практичної реалізації стратегії і тактики запобігання та протидії корупційній злочинності.

Таким чином, антикорупційної політику можна розглядати як:

1) державну політичну доктрину, яка володіє аналітичними методами та синтезом відповідних політичних, соціологічних і правових знань й займає вагоме місце серед стратегічних напрямів запобігання та протидії корупційній злочинності;

2) особливий вид соціальної діяльності, спрямований на забезпечення внутрішньої безпеки, правопорядку та законності в країні, створення організаційно-правових засад та реалізації стратегічних напрямів щодо запобігання та протидії корупційній злочинності;

3) законодавчу ініціативну функцію влади щодо забезпечення діяльності (взаємодії) суб'єктів антикорупційної політики.

5. Участь України в міжнародному співробітництві у сфері запобігання і протидії корупції

Кожна країна виробляла та виробляє ті форми і заходи боротьби з корупцією, які базуються на культурних і правоохоронних традиціях, діяльності її державних органів та громадських формувань. Проте, у другій половині минулого століття міжнародне співтовариство вимушене було визнати, що корупція є глобальною проблемою. Над нею стали активно працювати й численні міжнародні організації. В результаті прийнято низку нормативних документів (договорів і конвенцій) і різного роду декларацій, рекомендацій, резолюцій тощо. Основна мета світового співтовариства – виробити спільне бачення загроз, що несе корупція, та ефективні інструменти і стандарти дій у боротьбі з цим злом.

Україна відповідно до укладених нею міжнародних договорів здійснює співробітництво у сфері запобігання і протидії корупції з іноземними державами, міжнародними організаціями, які здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції.

Для України досвід країн є таким, який бажано взяти до уваги, як позитивний приклад. Безумовно, зарубіжний досвід боротьби з корупцією не може бути перенесений у вітчизняну законодавчу та правозастосовчу практику в повному обсязі. Однак, його використання у межах можливого, з урахуванням українського сьогодення, може принести позитивні результати в боротьбі з корупцією.

Тема 2. Організаційні засади управління спрямовані на запобігання і протидію корупційним правопорушенням

1. Повноваження Верховної Ради України щодо запобігання і протидії корупції.
2. Повноваження Президента України щодо запобігання і протидії корупції.
3. Організаційно-правові засади діяльності Національного антикорупційного бюро.
4. Повноваження органів прокуратури та Служби безпеки України щодо запобігання і протидії корупції.

Основний зміст

1. Повноваження Верховної Ради України щодо запобігання і протидії корупції

Згідно Конституції України єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада України. Верховна Рада України здійснює заходи щодо запобігання і протидії корупції в межах повноважень, визначених Конституцією України. Народні депутати здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції або беруть участь у їх здійсненні у межах повноважень, визначених законами та іншими виданими на їх основі нормативно-правовими актами.

Основні повноваження Верховної ради України щодо запобігання і протидії корупції можна класифікувати на декілька груп: по-перше, основним напрямком діяльності Верховної ради України є прийняття, у встановленому порядку законів, у тому числі й у сфері корупції, зокрема Закон України «Про запобігання корупції», також інші акти; по-друге, реалізація кадрових повноважень; по-третє, контрольні повноваження. Верховна Рада України здійснює парламентський контроль у сфері запобігання і протидії корупції в межах, визначених Конституцією України. Інші органи державної влади здійснюють контроль у сфері запобігання та протидії корупції у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією і законами України.

Важливим напрямком роботи Парламенту є затвердження антикорупційної стратегії. Координацію реалізації затвердженої Верховною Радою України антикорупційної стратегії здійснює спеціально уповноважений орган з питань антикорупційної політики. Верховна Рада України щороку не пізніше 1 червня проводить парламентські слухання з питань ситуації щодо корупції, затверджує та оприлюднює щорічну національну доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики.

Окрім того Верховна Рада України надає згоду на обов'язковість міжнародної правової допомоги та інших видів міжнародного співробітництва у справах про корупційні правопорушення, що здійснюються компетентними органами відповідно до законодавства та міжнародних договорів України. Так, у разі якщо міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством про запобігання і протидію корупції, застосовуються правила міжнародних договорів.

2. Повноваження Президента України щодо запобігання і протидії корупції

Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина. Поряд з Верховною Радою України, Президент забезпечує реалізацію державної антикорупційної політики в межах повноважень, визначених Конституцією. Згідно Конституції України Президент України: 1) забезпечує державну незалежність, національну безпеку і правонаступництво держави; 2) звертається з посланнями до народу та із щорічними і

позачерговими посланнями до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України; 3) представляє державу в міжнародних відносинах, здійснює керівництво зовнішньополітичною діяльністю держави, веде переговори та укладає міжнародні договори України; 4) приймає рішення про визнання іноземних держав; 5) призначає та звільняє глав дипломатичних представництв України в інших державах і при міжнародних організаціях; приймає вірчі і відкличні грамоти дипломатичних представників іноземних держав; 6) призначає всеукраїнський референдум щодо змін Конституції України проголошує всеукраїнський референдум за народною ініціативою; 7) призначає позачергові вибори до Верховної Ради України у строки, встановлені Конституцією; 8) припиняє повноваження Верховної Ради України у випадках, передбачених Конституцією; 9) вносить за пропозицією коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України, сформованої відповідно до Конституції України, подання про призначення Верховною Радою України Прем'єр-міністра України в строк не пізніше ніж на п'ятнадцятий день після одержання такої пропозиції; 10) вносить до Верховної Ради України подання про призначення Міністра оборони України, Міністра закордонних справ України; 11) призначає на посаду та звільняє з посади за згодою Верховної Ради України Генерального прокурора України; 12) призначає на посади та звільняє з посад половину складу Ради Національного банку України; 13) призначає на посади та звільняє з посад половину складу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення; 14) вносить до Верховної Ради України подання про призначення на посаду та звільнення з посади Голови Служби безпеки України; 15) зупиняє дію актів Кабінету Міністрів України з мотивів невідповідності цій Конституції з одночасним зверненням до Конституційного Суду України щодо їх конституційності; 16) скасовує акти Ради міністрів Автономної Республіки Крим; 17) є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України; призначає на посади та звільняє з посад вище командування Збройних Сил України, інших військових формувань; здійснює керівництво у сферах національної безпеки та оборони держави; 18) очолює Раду національної безпеки і оборони України; 19) вносить до Верховної Ради України подання про оголошення стану війни та у разі збройної агресії проти України приймає рішення про використання Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань; 20) приймає відповідно до закону рішення про загальну або часткову мобілізацію та введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях у разі загрози нападу, небезпеки державній незалежності України; 21) приймає у разі необхідності рішення про введення в Україні або в окремих її місцевостях надзвичайного стану, а також оголошує у разі необхідності окремі місцевості України зонами надзвичайної екологічної ситуації – з наступним затвердженням цих рішень Верховною Радою України; 22) призначає на посади та звільняє з посад третину складу Конституційного Суду України; 23) утворює суди у визначеному законом порядку; 24) присвоює вищі військові звання, вищі дипломатичні ранги та інші вищі спеціальні звання і класні чини; 25) нагороджує державними нагородами; встановлює президентські відзнаки та нагороджує ними; 26) приймає рішення про прийняття до громадянства України та припинення громадянства України, про надання притулку в Україні; 27) здійснює помилювання; 28) створює у межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України, для здійснення своїх повноважень консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби; 29) підписує закони, прийняті Верховною Радою України; 30) має право вето щодо прийнятих Верховною Радою України законів (крім законів про внесення змін до Конституції України) з наступним поверненням їх на повторний розгляд Верховної Ради України; 31) здійснює інші повноваження, визначені Конституцією України.

3. Організаційно-правові засади діяльності Національного антикорупційного бюро

Спеціально уповноважені суб'єкти безпосередньо здійснюють у межах своєї компетенції заходи щодо виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень. Спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції є органи прокуратури, спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства

внутрішніх справ України, Національне антикорупційне бюро України, якщо інше не передбачено законом.

Серед системи органів управління, діяльність яких спрямована на запобігання і протидію корупції важливе місце посідає новий орган – Національне антикорупційне бюро. Національне антикорупційне бюро України є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових. Згідно Закону, основним завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці. Національне бюро утворюється Президентом України відповідно до цього та інших законів України.

Незалежність Національного бюро у його діяльності гарантується: 1) особливим порядком конкурсного відбору Директора Національного бюро та вичерпним переліком підстав припинення повноважень Директора Національного бюро, які визначені цим Законом; 2) конкурсними засадами відбору інших працівників Національного бюро, їх особливим правовим та соціальним захистом, належними умовами оплати праці; 3) установленим законом порядком фінансування та матеріально-технічного забезпечення Національного бюро; 4) визначеними законом засобами забезпечення особистої безпеки працівників Національного бюро, їх близьких родичів, майна; 5) іншими засобами, визначеними цим Законом.

Окрім того, використання Національного бюро в партійних, групових чи особистих інтересах не допускається. Діяльність політичних партій у Національному бюро забороняється. Забороняється, також, незаконне втручання державних органів, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, політичних партій, громадських об'єднань, інших фізичних або юридичних осіб у діяльність Національного бюро.

Будь-які письмові чи усні вказівки, вимоги, доручення тощо, спрямовані до Національного бюро чи його працівників, які стосуються питань досудового розслідування у конкретному кримінальному провадженні і не передбачені Кримінальним процесуальним кодексом України, є неправомірними та не підлягають виконанню. У разі отримання такої вказівки, вимоги, доручення тощо працівник Національного бюро невідкладно інформує про це в письмовій формі Директора Національного бюро.

Національне бюро складається з центрального і територіальних управлінь. Для забезпечення виконання завдань Національного бюро його Директор утворює своїм рішенням не більше семи територіальних управлінь Національного бюро, юрисдикція яких охоплює визначені в рішенні області України, Автономну Республіку Крим, міста Київ та Севастополь. Директор Національного бюро, у випадку обґрунтованої необхідності, може утворювати своїм рішенням додаткові територіальні управління Національного бюро у межах області чи Автономної Республіки Крим.

Структура, штатна чисельність управлінь Національного бюро та положення про них затверджуються Директором Національного бюро. До структури управлінь Національного бюро можуть входити підрозділи детективів, що здійснюють оперативно-розшукові та слідчі дії, інформаційно-аналітичні, оперативно-технічні підрозділи, підрозділи, що здійснюють виявлення майна, яке може бути предметом конфіскації або спеціальної конфіскації, підрозділи швидкого реагування, забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства та забезпечення безпеки працівників, представництва інтересів в іноземних юрисдикційних органах, експертні, фінансові, кадрові та інші підрозділи. Гранична чисельність центрального та територіальних управлінь Національного бюро становить 700 осіб, у тому числі не більше 200 осіб начальницького складу.

Керівництво діяльністю Національного бюро здійснює його Директор, який

призначається на посаду та звільняється з посади Президентом України в порядку, визначеному цим Законом. Верховна Рада України за наявності підстав, визначених Законі України «Про Національне антикорупційне бюро України», за пропозицією не менш як третини народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України може прийняти рішення про звільнення Директора Національного бюро з посади.

4. Повноваження органів прокуратури та Служби безпеки України щодо запобігання і протидії корупції

Серед органів, діяльність яких спрямована на запобігання і протидію корупції можна виділити Службу безпеки України. Служба безпеки України – державний правоохоронний орган спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України. На Службу безпеки України покладається у межах визначеної законодавством компетенції захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці.

До завдань Служби безпеки України також входить попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України.

Згідно законодавчих норм координацію діяльності правоохоронних органів з питань протидії корупції здійснюють у межах наданих повноважень, визначених законами, Генеральний прокурор України та підпорядковані йому прокурори. Нагляд за додержанням законів у сфері запобігання і протидії корупції здійснюється Генеральним прокурором України та підпорядкованими йому прокурорами.

Суб'єктами, які беруть участь у запобіганні, виявленні, а в установлених законом випадках – у здійсненні заходів щодо припинення корупційних правопорушень, відновленні порушених прав чи інтересів фізичних та юридичних осіб, інтересів держави, а також в інформаційному і науково-дослідному забезпеченні здійснення заходів щодо запобігання і протидії корупції, у міжнародному співробітництві в цій сфері, є: 1) уповноважені підрозділи органів державної влади; 2) місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування; 3) підприємства, установи, організації незалежно від підпорядкованості та форми власності, їх посадові та службові особи, а також громадяни, об'єднання громадян за їх згодою.

Посадові і службові особи державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, посадові особи місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів у разі виявлення корупційного правопорушення чи одержання інформації про вчинення такого правопорушення працівниками відповідних державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів зобов'язані у межах своїх повноважень ужити заходів щодо припинення такого правопорушення та негайно письмово повідомити про його вчинення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.

Тема 3. Організаційно-правові засади управління органів виконавчої влади, діяльність яких спрямована на запобігання і протидію корупційним правопорушенням

1. Повноваження Кабінету Міністрів України щодо запобігання і протидії корупції.
2. Національне агентство з питань запобігання корупції як центральний орган щодо запобігання і протидії корупції.
3. Повноваження Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.
4. Повноваження інших органів щодо запобігання і протидії корупції.

Основний зміст

1. Повноваження Кабінету Міністрів України щодо запобігання і протидії корупції

Серед органів управління щодо запобігання і протидії корупції важливе місце посідає виконавча влада, як окрема система державних органів, що реалізують антикорупційну програму. Кабінет Міністрів України (Уряд України) є вищим органом у системі органів виконавчої влади. Кабінет Міністрів України здійснює виконавчу владу безпосередньо та через міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим та місцеві державні адміністрації, спрямовує, координує та контролює діяльність цих органів. Кабінет Міністрів України відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України у межах, передбачених Конституцією України.

Кабінет Міністрів України спрямовує і координує роботу органів виконавчої влади щодо запобігання і протидії корупції відповідно до Конституції і законів України, актів Президента України. Кабінет Міністрів України відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України.

2. Національне агентство з питань запобігання корупції як центральний орган щодо запобігання і протидії корупції

Національне агентство з питань запобігання корупції є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику. Національне агентство, у межах, визначених цим та іншими законами, є відповідальним перед Верховною Радою України і підконтрольним їй та підзвітний Кабінету Міністрів України. Національне агентство утворюється Кабінетом Міністрів України відповідно до Конституції України, цього та інших законів України. Питання діяльності Національного агентства у Кабінеті Міністрів України представляє Голова Національного агентства. Голова Національного агентства обирається агентством строком на два роки з числа його членів. Одна й та сама особа не може обіймати цю посаду два строки підряд.

Правову основу діяльності Національного агентства становлять Конституція України, міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, Закон України «Про запобігання корупції» та інші закони України, а також прийняті відповідно до них інші нормативно-правові акти. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» та інші нормативно-правові акти, що регулюють діяльність органів виконавчої влади, а також Закон України «Про державну службу» застосовуються до Національного агентства, його членів, службовців та працівників його апарату, а також до його повноважень стосовно уповноважених підрозділів в частині, що не суперечить Закону.

Національне агентство є правомочним з моменту призначення більше половини його загального кількісного складу. Національне агентство є колегіальним органом, до складу якого входить п'ять членів. Членом Національного агентства може бути громадянин України, не молодший тридцяти п'яти років, який має вищу освіту, володіє державною мовою та здатний за своїми діловими та моральними якостями, освітнім і професійним рівнем, станом здоров'я виконувати відповідні службові обов'язки. Члени Національного агентства призначаються на посаду Кабінетом Міністрів України строком на чотири роки за результатами конкурсу. Одна і та сама особа не може обіймати цю посаду понад два строки підряд. Прем'єр-міністр України вносить для призначення Кабінетом Міністрів України на посади членів Національного агентства кандидатів, відібраних конкурсною комісією, склад якої затверджує Кабінет Міністрів України та яка здійснює організацію та проведення конкурсу. До складу конкурсної комісії входять: 1) особа, визначена Верховною Радою України за поданням комітету Верховної Ради України, до предмету відання якого належать питання боротьби з організованою злочинністю і корупцією; 2) особа, визначена Президентом України; 3) особа, визначена Кабінетом Міністрів України; 4) керівник

спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань державної служби; 5) чотири особи, запропоновані громадськими об'єднаннями, що мають досвід роботи у сфері запобігання корупції, які відбираються в порядку, визначеному Положенням про конкурс.

Основною формою роботи Національного агентства є засідання, що проводяться не рідше одного разу на тиждень. Порядок денний засідань затверджується Національним агентством. Рішення Національного агентства приймаються більшістю голосів від його загального складу. Регламент Національного агентства, а також розподіл функціональних обов'язків між заступником Голови та членами Національного агентства за відповідними напрямками щодо виконання покладених на нього функцій затверджуються рішенням Національного агентства.

3. Повноваження Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів

Серед органів управління щодо запобігання і протидії корупції також слід виділити Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, та/або з управління активами, на які накладено арешт або які конфісковано у кримінальному провадженні. Національне агентство у межах, визначених законами, є підзвітним Верховній Раді України, підконтрольним та відповідальним перед Кабінетом Міністрів України.

Утворюється Кабінетом Міністрів України відповідно до Конституції України та законів України. Питання діяльності Національного агентства у Кабінеті Міністрів України представляє Голова Національного агентства. Національне агентство складається з центрального апарату і територіальних управлінь.

Головою Національного агентства може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту, стаж роботи у галузі права не менше п'яти років, досвід роботи на керівних посадах в органах влади, органах місцевого самоврядування, юридичних особах в Україні або за кордоном чи у міжнародних організаціях не менше трьох років, володіє державною мовою та здатний за своїми діловими та моральними якостями, освітнім і професійним рівнем, станом здоров'я виконувати відповідні службові обов'язки. Голова Національного агентства призначається на посаду Кабінетом Міністрів України строком на п'ять років за результатами конкурсу. Одна і та сама особа не може обіймати цю посаду два строки підряд. Голова Національного агентства призначається Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України, який вносить для призначення на посаду кандидата, відібраного за результатами конкурсного відбору відповідно до Закону «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів».

Національне агентство виконує такі функції: 1) проведення аналізу статистичних даних, результатів досліджень та іншої інформації про виявлення, розшук та управління активами; 2) підготовка пропозицій щодо формування та реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, розроблення проектів нормативно-правових актів з цих питань; 3) здійснення заходів з виявлення, розшуку, проведення оцінки активів за зверненням слідчого, детектива, прокурора, суду (слідчого судді); 4) організація здійснення заходів, пов'язаних з проведенням оцінки, веденням обліку та управління активами; 5) формування та ведення Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні; 6) здійснення співробітництва з органами іноземних держав, до компетенції яких належать питання щодо виявлення, розшуку та управління активами, іншими компетентними органами іноземних держав, відповідними міжнародними

організаціями; 7) участь у забезпеченні представництва прав та інтересів України у закордонних юрисдикційних органах у справах, пов'язаних з поверненням в Україну активів, одержаних від корупційних та інших злочинів; 8) надання роз'яснень, методичної та консультативної допомоги слідчим, детективам, прокурорам та суддям з питань, пов'язаних з виявленням, розшуком, проведенням оцінки та управління активами; 9) інші функції, визначені законом.

Уповноваженими особами Національного агентства є Голова Національного агентства та його заступники, а також уповноважені наказом Голови Національного агентства його посадові особи. Щороку проводиться незалежна зовнішня оцінка діяльності Національного агентства.

Зазначену оцінку проводить комісія із зовнішнього контролю у складі трьох осіб. Президент України, Верховна Рада України та Кабінет Міністрів України щороку визначають по одному члену комісії з числа осіб, які мають не менш як десятирічний досвід роботи в органах досудового розслідування, прокуратури, адвокатури, наукових установах, судах в іноземних державах та/або в міжнародних організаціях, необхідні знання та навички для проведення такої оцінки, а також мають бездоганну ділову репутацію.

4. Повноваження інших органів щодо запобігання і протидії корупції

Окремо слід зупинити увагу на такому органі, який має окремі повноваження у сфері забезпечення механізму протидії корупції як Державне бюро розслідувань.

Згідно Закону України «Про державне бюро розслідувань» 2015 р. Державне бюро є центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції. Державне бюро розслідувань вирішує завдання із запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування: 1) злочинів, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище відповідно до [частини першої](#) статті 9 Закону України «Про державну службу», особами, посади яких віднесено до першої–третьої категорій посад державної служби, суддями та працівниками правоохоронних органів, крім випадків, коли ці злочини віднесено до підслідності детективів Національного антикорупційного бюро України; 2) злочинів, вчинених службовими особами Національного антикорупційного бюро України, заступником Генерального прокурора – керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури або іншими прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності детективів підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України; 3) злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військових злочинів), крім злочинів, передбачених [статтею 422](#) Кримінального кодексу України.

Також серед інших органів управління у сфері запобігання і протидії корупції можна виділити, також органи внутрішніх справ та Державну фіскальну службу, оскільки у повноваженнях зазначених органів є напрямки роботи щодо запобігання і протидії корупції. У свою чергу, нормативними актами, що регламентують порядок роботи органів внутрішніх справ є Закон України «Про національну поліцію» та Положення про Міністерство внутрішніх справ. Тоді як діяльність Фіскальної служби визначає відповідне Положення про Державну фіскальну службу»

Тема 4. Суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення

1. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, як суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення.
2. Особи, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, як суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення.
3. Фізичні особи, як суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення.
4. Інші суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення.

Основний зміст

1. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, як суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення

Закон України «Про запобігання корупції» визначив перелік осіб, що визнаються суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення. Такий перелік дозволяє окреслити не лише тих, хто може понести відповідальність за відповідні порушення, а й осіб, які зобов'язані виконувати встановлені законодавством антикорупційні обмеження та обов'язки.

Згідно Закону окремою групою суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення є особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

1) Президент України, Голова Верховної Ради України, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри, інші керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, та їх заступники, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор України, Голова Національного банку України, Голова та інші члени Рахункової палати, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

2) народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови;

3) державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;

4) військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби;

5) судді Конституційного Суду України, інші професійні судді, члени, дисциплінарні інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, службові особи секретаріату цієї Комісії, Голова, заступник Голови, секретарі секцій Вищої ради юстиції, а також інші члени Вищої ради юстиції, народні засідателі і присяжні (під час виконання ними цих функцій);

6) особи рядового і начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби, податкової міліції, особи начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України;

7) посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової політики та державної політики у сфері державної митної справи;

8) Голова, заступник Голови Національного агентства з питань запобігання корупції;

9) члени Центральної виборчої комісії;

10) поліцейські;

11) посадові та службові особи інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим;

12) члени державних колегіальних органів;

13) Керівник Офісу Президента України, його Перший заступник та заступник, а також особи, які займають посади патронатної служби, визначені [Законом України](#) «Про державну службу», крім осіб, які виконують свої обов'язки на громадських засадах, помічники судді.

2. Особи, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, як суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення

Наступною групою є особи, які для цілей Закону «Про запобігання корупції» прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

- 1) посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені у пункті 1 частини першої статті 3 Закону «Про запобігання корупції»;
- 2) особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги (аудитори, нотаріуси, оцінювачі, а також експерти, арбітражні керуючі, незалежні посередники, члени трудового арбітражу, третейські судді під час виконання ними цих функцій, інші особи, визначені законом);
- 3) представники громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів, експертів відповідної кваліфікації, які входять до складу конкурсних комісій, утворених відповідно до Закону України «Про державну службу»;

3. Фізичні особи, як суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення

Фізичні особи – у разі одержання від них особами, зазначеними у законодавстві або за участю цих осіб іншими особами неправомірної вигоди. Для працівників, що за посадою чи відповідно до своїх повноважень пов'язані з державною чи комунальною сферою, важливо чітко ідентифікувати себе з переліченими у Законі категоріями суб'єктів відповідальності. Практика перших років застосування нового антикорупційного законодавства показує існування певних складнощів такої ідентифікації.

Також фізичні особи, що систематично, протягом року, виконують роботи, надають послуги щодо імплементації стандартів у сфері антикорупційної політики, моніторингу антикорупційної політики в Україні, підготовки пропозицій з питань формування, реалізації такої політики.

Фізичні особи, що є керівниками або входять до складу вищого органу управління, інших органів управління громадських об'єднань, інших невідприємницьких товариств, що здійснюють діяльність, пов'язану із запобіганням, протидією корупції, імплементацією стандартів у сфері антикорупційної політики, моніторингом антикорупційної політики в Україні, підготовкою пропозицій з питань формування, реалізації такої політики, та/або беруть участь, залучаються до здійснення заходів, пов'язаних із запобіганням, протидією корупції.

Наприклад, складним виявилось віднесення тих чи інших працівників державних чи комунальних установ та організацій до таких суб'єктів, як «посадові особи юридичних осіб публічного права», тобто групи осіб, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави чи органів місцевого самоврядування.

Необхідно зазначити, що у різні періоди формування та розвитку Закону «Про запобігання корупції», фізичні особи як суб'єкти правопорушень були закріплені як окрема група, але у подальшому вилучено.

4. Інші суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення

Іншими суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення, що визначені в Законі окремою групою є особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією, – у випадках, передбачених законодавством.

Для визначення особливостей статусу таких осіб слід врахувати наступне:

А) головним критерієм віднесення особи до кола посадових осіб є наявність в неї організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій;

Б) відповідно до судової практики, яка склалася і знайшла своє відображення у відповідному узагальненні Верховного Суду України (Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 5 «Про судову практику у справах про хабарництво») організаційно-розпорядчими обов'язками є обов'язки по здійсненню керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форм власності. Такі функції виконують, зокрема, керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних, колективних чи приватних підприємств, установ і організацій, їх заступників, керівників структурних підрозділів (начальники цехів, завідувачі відділами, лабораторіями, кафедрами), їх заступники, особи, які керують ділянками робіт (майстри, виконроби, бригадири тощо). У той же час під адміністративно-господарськими обов'язками розуміються обов'язки по управлінню або розпорядженню державним, колективним чи приватним майном (установлення порядку його зберігання, переробки, реалізації, забезпечення контролю за цими операціями тощо). Такі повноваження в тому чи іншому обсязі є у начальників планово-господарських, постачальних, фінансових відділів і служб, завідуючих складами, магазинами, майстернями, ательє, їх заступників, керівників відділів підприємств, відомчих ревізорів та контролерів тощо;

В) відповідно до ст. 81 Цивільного кодексу України, юридична особа публічного права створюється розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування.

Також до суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення відносяться кандидати у народні депутати України, зареєстровані у порядку, встановленому Законом України «Про вибори народних депутатів України», кандидати на пост Президента України, зареєстровані у порядку, встановленому Законом України «Про вибори Президента України», кандидати в депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, кандидати на посади сільських, селищних, міських голів та старост.

Тема 5. Адміністративно-правові засоби протидії корупційним правопорушенням

1. Попередження корупційних ризиків, пов'язаних з державною службою.
2. Нормативна основа адміністративно-правових засобів протидії корупційним правопорушенням.
3. Антикорупційні стандарти службової поведінки.

Основний зміст

1. Попередження корупційних ризиків, пов'язаних з державною службою

Інститут державної служби є надзвичайно важливим елементом, який відіграє ключову роль у функціонуванні держави, забезпеченні прав і свобод людини і громадянина. Проте державна служба не може досягнути зазначених важливих цілей через нездатність ефективно протистояти корупції. У зв'язку з цим одним із основних напрямів у сфері протидії корупції є виявлення корупційних ризиків, які можуть виникнути в діяльності державних службовців, а також усунення умов та причин їх виникнення.

Слід зазначити, що корупційні ризики в Україні виникають через загальну недосконалість вітчизняного законодавства. Основними проявами такої недосконалості є заплутаність і розпорошеність регулювання в різних нормативно-правових актах, надмірна абстрактність законів; суперечність між положеннями різних нормативно-правових актів; застарілість багатьох актів законодавства; відсутність регулювання ієрархії нормативно-правових актів.

Корупційні ризики – це умови, що сприяють виникненню, розвитку, реалізації та поширенню корупційних практик у службовій та професійній діяльності суб'єктів корупційних правопорушень, які склалися унаслідок застосування процедур, визначених

відповідним процесуальним законодавством та іншими регулятивними нормами, включаючи підзаконні нормативно-правові акти, відомчі накази уповноважених державних органів, внутрішні регулятивні документи юридичних осіб; унаслідок неналежного виконання або ігнорування окремих положень процесуального законодавства та регулятивних норм за умови відсутності контролю або неефективного контролю за діяльністю суб'єктів корупційних правопорушень; під час формування звичайних практик у діяльності суб'єктів корупційних правопорушень: неформалізованих службових відносин між суб'єктами правозастосовної діяльності, звичаїв, традицій, правил та інших елементів корпоративної культури, які не відображені у процесуальному законодавстві та регулятивних документах; унаслідок застосування процедур і звичайних практик у діяльності інших суб'єктів правозастосовної діяльності, які опосередковано впливають на корупційні практики у визначених сферах процедурної діяльності (досудове та судове слідство, господарське, цивільне та адміністративне судочинство).

Зокрема, ефективному для функціонуванню публічної служби в Україні перешкоджають такі корупційні ризики, як непрозорий та недостатній рівень оплати праці більшості публічних службовців, надмірний суб'єктивізм у вирішенні питань публічної служби, низький професійний рівень багатьох публічних службовців.

Перешкодою на шляху до досягнення поставленої мети учені визначають тенденції до посилення корупційних ризиків у цій сфері, а саме: недосконалість законодавства про державну службу, зокрема з питань добору кадрів, належного матеріального стимулювання державних службовців, декларування і контролю за активами і видатками державних службовців; непрозорість та недосконалість процедур прийняття управлінських рішень суперечність у повноваженнях державних органів і т. ін.

2. Нормативна основа адміністративно-правових засобів протидії корупційним правопорушенням

В Україні правовою основою антикорупційного стандарту є закони «Про запобігання корупції» та «Про державну службу». Також, зокрема, Національною антикорупційною стратегією на 2011–2015 роки, схваленою Указом Президента України, виокремлено зони підвищеного корупційного ризику: правоохоронна, медична, земельна, освітня, податкова, митна сфери, сфери державних закупівель та державної служби. Наведене свідчить про необхідність проводити активну роботу щодо протидії корупції серед осіб, які працюють у згаданих сферах. Разом з тим Законом України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки» щодо запобігання корупції у діяльності органів виконавчої влади передбачено відповідні заходи, спрямовані на зменшення дискреційних повноважень, відкритість та прозорість адміністративних рішень, обмеження можливостей для контактів між чиновником та клієнтом, врегулювання порядку надання адміністративних послуг тощо, а саме: «... методологія оцінки корупційних ризиків у діяльності органу або державного підприємства, корупційні ризики, причини, що їх породжують, та умови, що до них призводять; заходи щодо усунення корупційних ризиків, осіб, відповідальних за їх здійснення, строки та необхідні ресурси ...».

3. Антикорупційні стандарти службової поведінки

У зв'язку з проведенням політики модернізації актуальною є розробка моделі антикорупційної поведінки державних службовців на етапі формування інноваційної держави. Адміністративно-правова модель, а, відповідно, і режим антикорупційної діяльності службовців охоплюють насамперед методологію вирішення спільних проблем професійної службової діяльності (закономірності її побудови та дії), суворе дотримання принципів функціонування антикорупційної системи державної служби, її нормативно-правове забезпечення. Нова організація антикорупційної службової діяльності як частина моделі включає підтримку прогресивних тенденцій розвитку як загальних, так і специфічних рис антикорупційної поведінки службовців, їх стратегічну спрямованість і реалізацію.

Антикорупційну поведінку можна визначити як сукупність вчинків і дій посадової особи або групи осіб, здійснюваних у межах встановлених законом повноважень, у процесі взаємодії між собою і з зовнішнім середовищем з приводу виконання ними своїх посадових обов'язків і в цілях активної протидії будь-якого прояву корупції. До антикорупційної поведінки держаних службовців необхідно віднести такі вимоги: державні службовці повинні протистояти проявам корупції, не допускати корупційних правопорушень або діянь, пов'язаних з корупцією; державні службовці повинні припиняти факти корупційних правопорушень з боку інших державних службовців; державний службовець, якщо має достовірну інформацію про корупційне правопорушення, повинен вжити необхідних заходів щодо запобігання і припинення такого правопорушення; державні службовці повинні вживати заходів щодо недопущення конфлікту інтересів. У свою чергу, антикорупційні стандарти являють собою єдину систему заборон, обмежень, обов'язків і дозволів, спрямованих на попередження корупції для відповідної галузі соціальної діяльності. Встановлення єдиної системи заборон, обмежень і дозволів на державній службі визначається як один з основних напрямків профілактики корупції.

Отже, для вирішення проблеми протидії корупції на державній службі потрібен комплекс заходів, а не точкові рішення. Зокрема, необхідно створити антикорупційні стандарти службової поведінки державних службовців, які повинні відповідати (бути узгоджені) сфері державного управління, функціям, які виконує відповідний службовець, а також корупційним ризикам, пов'язаним із службовою діяльністю та займаною посадою. Антикорупційні стандарти службової поведінки державних службовців, засновані на знанні загальних прав і обов'язків, повинні стати нормою для всіх. Тільки в такому випадку боротьба з корупцією зможе дати певні позитивні результати, знизити рівень корупції в Україні до тієї межі, коли це явище не буде загрожувати національній безпеці нашої держави.

Тема 6. Заходи запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням

1. Запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням.
2. Обмеження щодо використання службового становища.
3. Обмеження щодо суміщення та сумісництва.
4. Обмеження щодо одержання дарунків (пожертв).
5. Обмеження щодо роботи близьких осіб.
6. Обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функції держави, місцевого самоврядування.

Основний зміст

1. Запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням

Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень.

Варто сказати, що ознайомлення державних службовців та осіб, які для цілей Закону України «Про запобігання корупції» прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави, з ключовими положеннями запровадженої системи запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням має надзвичайне значення та дозволить попередити випадки прояву корупції.

Виходячи вже з назви, можна зрозуміти, що під запобіганням корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням розуміється ряд заходів, правил та обмежень, які спрямовані на попередження та подолання проявів корупції. Законом встановлено ряд правил щодо запобігання проявам корупції, зокрема: обмеження щодо використання службового становища, одержання подарунків, сумісництва або суміщення публічної служби

з іншою оплачуваною діяльністю щодо спільної роботи близьких осіб в умовах прямого підпорядкування один одному, а також обмеження щодо осіб, які припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування.

Взагалі, заходи, спрямовані на запобігання та протидію корупції умовно можна поділити на кілька груп:

- 1) обмеження для суб'єктів відповідальності за корупційні діяння;
- 2) інститут спеціальної перевірки;
- 3) інститут фінансового контролю;
- 4) антикорупційна експертиза;
- 5) інші заходи (вимоги, щодо прозорості інформації, урегулювання конфлікту інтересів, заборона на одержання послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування).

Перша група включає в себе певні обмеження/заборони для осіб, пов'язані із виконанням функцій держави, місцевого самоврядування, а також надання публічних послуг тощо.

2. Обмеження щодо використання службового становища

Слід сказати, що використання посадового становища не може відбуватись всупереч публічним інтересам задля особистої вигоди.

Вимогами ст. 22 Закону встановлено низку обмежень щодо використання суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення своїх службових повноважень чи свого становища. До речі, такі обмеження поширюються на визначене частиною першою ст. 3 Законом коло осіб, до яких належать: 1) особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; 2) особи, які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; 3) особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією, – у випадках, передбачених законодавством. Зокрема, забороняється використовувати свої службові повноваження або своє становище та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, у тому числі використовувати будь-яке державне чи комунальне майно або кошти в приватних інтересах.

На разі зазначеним особам забороняється також:

- 1) неправомірно сприяти фізичним або юридичним особам у здійсненні ними господарської діяльності, одержанні субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів, пільг, укладанні контрактів (у тому числі на закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти);
- 2) неправомірно сприяти призначенню на посаду особи;
- 3) неправомірно втручатися в діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування або посадових осіб;
- 4) неправомірно надавати перевагу фізичним або юридичним особам у зв'язку з підготовкою проектів, виданням нормативно-правових актів та прийняттям рішень, затвердженням (погодженням) висновків.

Варто зауважити, що неправомірно сприяти призначенню на посаду особи, зокрема полягає у створенні нерівних умов для кандидатів на зайняття вакантної посади державного службовця на користь одного з кандидатів, одержання неправомірної вигоди від такої особи, що сприяло її призначенню на відповідну посаду тощо.

Відповідальність за порушення цієї заборони встановлена ст.ст. 364, 364-1, 365-2, 368, 368-3, 368-4 Кримінального кодексу України.

3. Обмеження щодо суміщення та сумісництва.

Обмеження щодо сумісництва та суміщення, відповідно до вимог ст. 25 Закону поширюється виключно на осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Вказаним вище особам забороняється:

1) займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено Конституцією або законами України;

2) входити до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляють інтереси держави чи територіальній громаді в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації), якщо інше не передбачено Конституцією або законами України.

У разі якщо Конституцією і законами України для окремих посад встановлено спеціальні обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, то їх додержання забезпечується за спеціальними процедурами.

При цьому важливим є положення про те, що обмеження не поширюються на депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад (крім тих, які здійснюють свої повноваження у відповідній раді на постійній основі), членів Вищої ради юстиції (крім тих, які працюють у Вищій раді юстиції на постійній основі), народних засідателів і присяжних.

Слід зазначити, що спеціальне законодавство дозволяє дещо конкретизувати вказані положення. Так, характеризуючи поняття «наукова діяльність» слід виходити з того, що ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» передбачено, що наукова діяльність – це інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань. Основними її формами є фундаментальні та прикладні наукові дослідження. Відповідно до ст. 4 вказаного Закону суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності є: вчені, наукові працівники, науково-педагогічні працівники, а також наукові установи, наукові організації, вищі навчальні заклади III–IV рівнів акредитації, громадські організації у науковій і науково-технічній діяльності.

Хоча законодавство не містить визначення терміна «викладацька діяльність», правозастосовча практика виходить з того, що в даному випадку може бути застосовано відповідні положення щодо педагогічної діяльності. Вказаний термін вживається у законодавстві про освіту. Зокрема, відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність» та «Про професійно-технічну освіту» зазначений термін охоплює діяльність викладацького складу відповідних навчальних закладів. З приводу визначення терміна «творча діяльність» слід зазначити, що згідно з підпунктом 21 ст. 1 Закону України «Про культуру» та частиною 4 статті 1 Закону України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки» творча діяльність – це індивідуальна чи колективна творчість, результатом якої є створення або інтерпретація творів, що мають культурну цінність.

Відповідно до Державного класифікатора України «Класифікація організаційно-правових форм господарювання», затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 травня 2004 р. № 97, творча діяльність визначається як індивідуальна чи колективна творчість професійних творчих працівників, результатом якої є твір чи його інтерпретація, що мають культурно-мистецьку цінність (підпункт 3.7.8.2 пункту 3.7 «Об'єднання громадян, профспілки, благодійні організації та інші подібні організації» розділу 3 «Об'єкти організаційно-правових форм господарювання»).

У законодавстві про охорону здоров'я визначення терміна «медична практика» наявне лише в Ліцензійних умовах провадження господарської діяльності з медичної практики,

відповідно до якого – це вид господарської діяльності у сфері охорони здоров'я, який провадиться закладами охорони здоров'я та фізичними особами – підприємцями, які відповідають єдиним кваліфікаційним вимогам, з метою надання видів медичної допомоги, визначених законом, та медичного обслуговування. Однак слід брати до уваги, що вказаний термін передбачений саме для застосування до господарської діяльності у відповідній сфері. Водночас, у контексті антикорупційного законодавства йдеться не про господарську чи підприємницьку діяльність із здійснення медичної практики, а про можливість зайняття нею в державних чи комунальних установах охорони здоров'я.

На даний час, у законодавстві відсутні визначення поняття «інструкторська та суддівська практика із спорту», а відтак ці питання ще потребують окремого законодавчого врегулювання.

При застосуванні обмеження в частині зайняття «підприємницькою діяльністю» слід керуватися наведеним у ст. 42 Господарського кодексу України визначенням підприємництва як самостійної, ініціативної, систематичної, на власний ризик господарської діяльності, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Відповідальність за порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності встановлено ст. 172-4 КУпАП.

4. Обмеження щодо одержання дарунків (пожертв)

На цьому обмеженні варто зупинитись більш детально, враховуючи той факт, що саме ця норма нового антикорупційного законодавства викликає чималі дискусії як в колі потенційних суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення, так і в колі правоохоронців. З одного боку, норма виписана таким чином, що фактично кожен державний службовець чи інша прирівняна до його статусу особа, може розглядатись як потенційний порушник вказаного обмеження, з іншого боку – на чому акцентують увагу правоохоронці, довести факт одержання дарунку буде досить важко, враховуючи положення діючого адміністративно-деліктного законодавства та законодавства, що визначає правовий статус відповідних правоохоронних органів.

Як зазначається у роз'ясненнях до нового антикорупційного законодавства Міністерства юстиції України, досвід європейських країн свідчить, що першим кроком на шляху до вчинення корупційних дій є можливість публічного службовця отримувати подарунки.

З метою обмеження такої форми прикриття корупційних проявів, у пункті 5 ст. 8 Конвенції ООН проти корупції наголошено на тому, що кожна Держава-учасниця прагне, у належних випадках і згідно з основоположними принципами свого внутрішнього права, запроваджувати заходи й системи, які зобов'язують державних посадових осіб надавати відповідним органам декларації в тому числі і про суттєві подарунки, у зв'язку з якими може виникнути конфлікт інтересів.

Саме тому, у низці країн Європи на законодавчому рівні запроваджено обов'язкове декларування подарунків особами, що обіймають політичні посади, а в деяких країнах – всіма публічними службовцями. Так, в Польщі обов'язковість декларування подарунків передбачена для осіб, які обіймають політичні посади, а також місцеві виборні посади, в Угорщині – для членів Парламенту, у Великобританії, Іспанії та Німеччині – для членів Уряду та осіб, які обіймають політичні посади, а в Латвії – всіма публічними службовцями. Члени британського парламенту зобов'язані декларувати подарунки, вартість яких перевищує 1% від їхньої заробітної плати, члени Парламенту Німеччини – якщо вартість подарунка перевищує 5 000 євро, члени французького Парламенту – будь-які подарунки незалежно від їхньої вартості.

Для України питання неправомірності подарунків є вкрай актуальним, адже, в багатьох випадках з метою вирішення питань у власних інтересах подарунки передаються публічному службовцю особами:

- які зацікавлені в певних офіційних діях установи, в якій працює службовець;
- які ведуть бізнес або розраховують на ведення бізнесу з цією установою;
- які здійснюють певні види діяльності, що регулюються відповідною установою;
- на інтереси яких може вплинути виконання чи невиконання службовцем своїх посадових обов'язків та інше.

Як свідчить міжнародний досвід, на практиці розрізнити подарунок та хабар між собою досить важко, тому питання отримання та передачі подарунків публічними службовцями, з метою запобігання виникненню корупційних проявів у їх діяльності, повинно бути обов'язково врегульовано на законодавчому рівні.

Доречним у цьому випадку є використання досвіду Сполучених Штатів Америки, де подарунком вважається все, що може бути виражено у грошовому еквіваленті, а саме: гроші, товари, різноманітні послуги (наприклад, такі як подорожі, проживання в готелі, харчування, оплата навчання тощо). Винятки з цього правила чітко визначені на законодавчому рівні. Наприклад, не вважаються подарунками прохолоджувальні напої чи кава, вітальні картки або аналогічні сувеніри незначної вартості.

Досить тривалий час точилися гострі дискусії з приводу того, як врегулювати зазначене питання на законодавчому рівні: заборонити взагалі приймати подарунки, дозволити лише подарунки, вартість яких не перевищує певний розмір, зобов'язати передавати в орган державної влади, де працює публічний службовець, усі подарунки або лише ті, які за ціною є вищими ніж визначена вартісна межа та реєструвати їх отримання тощо.

Отже, особам уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, відповідно до вимог ст. 23 Закону, забороняється безпосередньо або через інших осіб вимагати, просити, одержувати подарунки для себе чи близьких їм осіб від юридичних або фізичних осіб:

1) у зв'язку із здійсненням такими особами діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;

2) якщо особа, яка дарує, перебуває в підпорядкуванні такої особи.

Особи уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування можуть приймати подарунки, які відповідають загально визначеним уявленням про гостинність, крім випадків, передбачених частиною першою цієї статті, якщо вартість таких подарунків не перевищує одну мінімальну заробітну плату, встановлену на день прийняття подарунка, одноразово, а сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує двох прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки.

Передбачене цією частиною обмеження щодо вартості подарунків не поширюється на подарунки, які: 1) даруються близькими особами; 2) одержуються як загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси.

Подарунки, одержані особами уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним підприємствам, установам чи організаціям, є відповідно державною або комунальною власністю і передаються органу, підприємству, установі чи організації у Порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Крім того, вимогами ст. 24 Закону особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняні до них особи у разі надходження пропозиції щодо неправомірної вигоди або подарунка, незважаючи на приватні інтереси, зобов'язані невідкладно вжити таких заходів:

1) відмовитися від пропозиції;

2) за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію;

3) залучити свідків, якщо це можливо, у тому числі з числа співробітників;

4) письмово повідомити про пропозицію безпосереднього керівника (за наявності) або керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

Якщо особа, на яку поширюються обмеження щодо використання службового становища та щодо одержання подарунків, виявила у своєму службовому приміщенні чи отримала майно, що може бути неправомірною вигодою, або подарунок, вона зобов'язана невідкладно, але не пізніше одного робочого дня, письмово повідомити про цей факт свого безпосереднього керівника або керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації.

Про виявлення майна, що може бути неправомірною вигодою, або подарунка складається акт, який підписується особою, яка виявила неправомірну вигоду або подарунок, та її безпосереднім керівником або керівником відповідного органу, підприємства, установи, організації.

У разі якщо майно, що може бути неправомірною вигодою, або подарунок виявляє особа, яка є керівником органу, підприємства, установи, організації, акт про виявлення майна, що може бути неправомірною вигодою, або подарунка підписує ця особа та особа, уповноважена на виконання обов'язків керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації у разі його відсутності.

Предмети неправомірної вигоди, а також одержані чи виявлені подарунки зберігаються в органі до їх передачі спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції.

Положення статті не поширюються на випадки одержання подарунка за наявності обставин, передбачених законодавством. У випадку наявності в особи уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування сумнівів щодо можливості одержання нею подарунка, вона має право письмово звернутися для одержання консультації з цього питання до територіального органу Національного агентства, який надає відповідне роз'яснення.

Враховуючи вимоги Закону, до особистих подарунків належать подарунки, одержані від близьких осіб, давніх друзів та добрих знайомих, які дарують подарунки з нагоди, наприклад, дня народження, ювілею або загальноновизнаного свята (Новий Рік, Міжнародний жіночий день, День захисника Вітчизни тощо) за умови, що їх дарунки не впливатимуть на прийняття особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, окремими прирівняними до них особами неправомірних рішень або не створюватимуть враження, що це може впливати на їхні рішення.

До дарунків, що дозволятимуться приймати вказаним особам, можуть бути віднесені й ділові дарунки (сувеніри) та прояви гостинності (запрошення на каву або вечерю) у скромних межах, які широко використовуються для налагодження добрих ділових відношень і зміцнення робочих стосунків.

Однак умовами прийняття таких дарунків та проявів гостинності є знову ж таки те, що такі подарунки та прояви гостинності не будуть постійними, не впливатимуть на прийняття згаданими особами рішень або не створюватимуть враження, що це може впливати на їхні рішення.

Практика службової діяльності потребує визначення та розуміння правил поведінки у ситуаціях отримання чи пропозиції отримання неправомірного подарунка.

Особливих правил слід дотримуватись щодо дарунків, які одержуються як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним установам чи організаціям. Як правило, такі дарунки мають місце під час візитів, урочистостей, інших офіційних заходів.

У такому випадку особа, яка одержала дарунок, зобов'язана передавати його органу, установі чи організації, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Згідно Закону посадові особи можуть приймати подарунки, які відповідають загально визначеним уявленням про гостинність, якщо вартість таких подарунків не перевищує одну мінімальну заробітну плату, встановлену на день прийняття подарунка, одноразово, а сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує двох прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на перше січня того року, в якому прийнято подарунки.

Наприклад якщо взяти ситуацію на листопад-грудень 2015 року, то ст. 7 Закону України «Про Державний бюджет на 2015 рік» встановлює такий розмір прожиткового мінімуму для працездатної особи з 1 січня – 1218 гривень, а стаття 8 встановлює розмір мінімальної заробітної плати у місячному розмірі з 1 вересня – 1378 гривень. У зв'язку з цим вартість подарунка отриманого одноразово в період з 1 вересня по 31 грудня 2015 року не може перевищувати 1378 гривень. У той же час, сукупна вартість подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом 2015 року не має перевищувати 2436 гривень.

Відповідальність за порушення обмежень щодо одержання подарунків визначено у ст. 172-5 КУпАП.

5. Обмеження щодо роботи близьких осіб

Обмеження щодо спільної роботи близьких осіб, відповідно до вимог ст. 27 Закону «Про запобігання корупції» поширюється виключно на осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Вказані вище особи не можуть мати у прямому підпорядкуванні близьких їм осіб або бути прямо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам.

Особа, які претендують на зайняття посад, зазначених у підпунктах «а», «в» – «з» Закону, зобов'язані повідомити керівництво органу, на посаду в якому вони претендують, про працюючих у цьому органі близьких їм осіб.

В той же час, зазначені положення не поширюються на:

- 1) народних засідателів і присяжних;
- 2) близьких осіб, які прямо підпорядковані один одному у зв'язку з набуттям одним з них статусу виборної особи;
- 3) осіб, які працюють у сільських населених пунктах (крім тих, що є районними центрами), а також гірських населених пунктах.

У разі виникнення обставин, що порушують дані вимоги, відповідні особи, близькі їм особи вживають заходів щодо усунення таких обставин у п'ятнадцятиденний строк.

Якщо в зазначений строк ці обставини добровільно не усунуто, відповідні особи або близькі їм особи в місячний строк з моменту виникнення обставин підлягають переведенню в установленому порядку на іншу посаду, що виключає пряме підпорядкування.

У разі неможливості такого переведення особа, яка перебуває у підпорядкуванні, підлягає звільненню із займаної посади.

Пряме підпорядкування – відносини прямої організаційної або правової залежності підлеглої особи від її керівника, в тому числі через вирішення (участь у вирішенні) питань прийняття на роботу, звільнення з роботи, застосування заохочень, дисциплінарних стягнень, надання вказівок, доручень тощо, контролю за їх виконанням.

Близькі особи – особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки із суб'єктом, зазначеним у частині першій ст. 3 Закону (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких із суб'єктом не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі, а також – незалежно від зазначених умов – чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням згаданого суб'єкта.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» статус особи, яка проживає і працює (навчається) на території населеного пункту,

якому надано статус гірського, надається громадянам, що постійно проживають, постійно працюють або навчаються на денних відділеннях навчальних закладів у цьому населеному пункті, про що громадянам виконавчим органом відповідної місцевої ради видається посвідчення встановленого зразка. У разі, коли підприємство, установа, організація розташовані за межами населеного пункту, якому надано статус гірського, але мають філії, представництва, відділення, інші відокремлені підрозділи і робочі місця в населених пунктах, що мають статус гірських, на працівників, які постійно в них працюють, поширюється статус особи, що проживає і працює (навчається) на території населеного пункту, якому надано статус гірського.

Необхідно мати на увазі, що зазначене обмеження по суті складається з двох окремих заборон: мати в підпорядкуванні близьких осіб або бути їм прямо підпорядкованим. Тому, наприклад, ситуація, коли близькі особи перебувають у відносинах прямого підпорядкування і при цьому підпорядкована особа працює у сільській місцевості, а керівник працює у місті, потребує врегулювання, оскільки має місце порушення обмеження з боку особи, яка є керівником.

6. Обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування

Обмеження на осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, які звільнилися або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, покладається вимогами ст. 26 Закону «Про запобігання корупції».

Вказаним вище особам забороняється:

1) протягом року з дня припинення відповідної діяльності укладати трудові договори (контракти) або вчиняти правочини у сфері підприємницької діяльності з юридичними особами приватного права або фізичними особами-підприємцями, якщо особи, зазначені в абзаці першому цієї частини, протягом року до дня припинення виконання функцій держави або місцевого самоврядування здійснювали повноваження з контролю, нагляду або підготовки чи прийняття відповідних рішень щодо діяльності цих юридичних осіб або фізичних осіб-підприємців;

2) розголошувати або використовувати в інший спосіб у своїх інтересах інформацію, яка стала їм відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, крім випадків, встановлених законом;

3) протягом року з дня припинення відповідної діяльності представляти інтереси будь-якої особи у справах (у тому числі в тих, що розглядаються в судах), в яких іншою стороною є орган, підприємство, установа, організація, в якому (яких) вони працювали на момент припинення зазначеної діяльності.

При цьому слід зазначити, що порушення обмеження щодо укладення трудового договору (контракту) є підставою для припинення відповідного договору. Правочини у сфері підприємницької діяльності, вчинені з порушенням вказаних вимог, можуть бути визнані недійсними. У разі виявлення таких порушень Національне агентство звертається до суду для припинення трудового договору (контракту), визнання правочину недійсним.

Варто зазначити, що запровадження такого обмеження є загальновизнаним міжнародним антикорупційним стандартом. Так, ст. 12 Конвенції ООН проти корупції серед інструментів, спрямованих на запобігання корупції в приватному секторі, передбачено запобігання виникненню конфлікту інтересів шляхом встановлення обмежень, у належних випадках й на обґрунтований строк, стосовно професійної діяльності колишніх державних посадових осіб у приватному секторі після їхнього виходу у відставку або на пенсію, якщо така діяльність або робота безпосередньо пов'язана з функціями, що такі державні посадові особи виконували в період їхнього перебування на посаді або за виконанням яких вони здійснювали нагляд.

Необхідність впровадження подібного обмеження впливає із Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи № R (2000) 10 щодо кодексів поведінки публічних посадових осіб. За своєю природою згаданий превентивний механізм має на меті мінімізувати ризики виникнення конфлікту інтересів при переході службовця на іншу, не пов'язану з виконанням функцій держави роботу, мінімізувати випадки, коли особа у неправомірний спосіб створює особливо сприятливі умови для установ, підприємств, організацій, де вона планує працювати після залишення публічної служби або використовує на новій посаді службову інформацію або інші можливості своєї колишньої посади на службі.

Тема 7. Спеціальна перевірка та конфлікт інтересів

1. Загальна характеристика спеціальної перевірки як складової забезпечення запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням.
2. Особи, які підлягають спеціальній перевірці.
3. Загальна характеристика конфлікту інтересів.

Основний зміст

1. Загальна характеристика спеціальної перевірки як складової забезпечення запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням

Спеціальну перевірку відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, запроваджено з метою підвищення якості відбору кандидатів на зайняття посад, пов'язаних з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, та запобігання прийняттю на службу осіб, у яких у випадку призначення виникатиме конфлікт інтересів. Зазначений механізм надає можливість керівнику отримати всебічну інформацію про кандидата та прийняти об'єктивне рішення про його призначення або відмовити у призначенні.

Стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад з підвищеним корупційним ризиком, перелік яких затверджується Національним агентством, на підставі вимог законодавчих норм проводиться спеціальна перевірка, у тому числі щодо відомостей, поданих особисто.

Спеціальна перевірка не проводиться щодо:

- 1) кандидатів на пост Президента України, кандидатів у народні депутати України, кандидатів у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та на посади сільських, селищних, міських голів;
- 2) громадян, які призиваються на військову службу за призовом осіб офіцерського складу та на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, або залучаються до виконання обов'язків за посадами, передбаченими штатами воєнного часу;
- 3) претендентів, які перебувають на посадах в державних органах, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування та призначаються в порядку переведення чи просування по службі на посади в межах того ж органу або призначаються в порядку переведення на посади в інших державних органах, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування;
- 4) претендентів, які перебувають на посадах в державних органах, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування, що припиняються, та призначаються в порядку переведення на роботу до інших органів, до яких переходять повноваження та функції органів, що припиняються;
- 5) осіб при розгляді питання про включення їх до списку народних засідателів або присяжних.

У разі якщо призначення, обрання чи затвердження на посади здійснюється місцевою радою, спеціальна перевірка проводиться у встановленому цим Законом порядку стосовно призначених, обраних чи затверджених на відповідні посади осіб.

Організація проведення спеціальної перевірки покладається на керівника (заступника керівника) державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування або їх апарату, на зайняття посади в якому претендує особа, крім випадків, установлених законом. Для забезпечення організації проведення спеціальної перевірки керівник відповідного державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування або їх апарату може визначити відповідальний структурний підрозділ.

Особливості організації проведення спеціальної перевірки щодо кандидатів на посаду судді визначаються Законом України «Про судоустрій і статус суддів».

Щодо кандидатів на зайняття інших посад, призначення (обрання) на які здійснюється Президентом України, Верховною Радою України або Кабінетом Міністрів України, організація проведення спеціальної перевірки покладається відповідно на Главу Адміністрації Президента України, Керівника Апарату Верховної Ради України, Міністра Кабінету Міністрів України або їх заступників.

Організація проведення спеціальної перевірки у новостворених державних органах покладається на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної служби, до моменту утворення у такому новоствореному органі відповідального за це структурного підрозділу.

Спеціальній перевірці підлягають відомості про особу, яка претендує на зайняття посади, зазначеної в частині першій цієї статті, зокрема щодо:

1) наявності судового рішення, що набрало законної сили, згідно з яким особу притягнуто до кримінальної відповідальності, в тому числі за корупційні правопорушення, а також наявності судимості, її зняття, погашення;

2) факту, що особа піддана, піддавалася раніше адміністративним стягненням за пов'язані з корупцією правопорушення;

3) достовірності відомостей, зазначених у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

4) наявності в особі корпоративних прав;

5) стану здоров'я (в частині перебування особи на обліку в психоневрологічних або наркологічних закладах охорони здоров'я), освіти, наявності наукового ступеня, вченого звання;

б) відношення особи до військового обов'язку;

7) наявності в особі допуску до державної таємниці, якщо такий допуск необхідний згідно з кваліфікаційними вимогами до певної посади;

8) поширення на особу заборони займати відповідну посаду, передбаченої положеннями Закону України «Про очищення влади».

Кандидат на посаду, стосовно якого спеціальна перевірка вже проводилася, при призначенні в порядку переведення на посаду до іншого державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування повідомляє про це відповідний орган, який в установленому порядку запитує інформацію щодо її результатів.

2. Особи, які підлягають спеціальній перевірці. Порядок проведення

Спеціальна перевірка проводиться за письмовою згодою особи, яка претендує на зайняття посади, у строк, що не перевищує двадцяти п'яти календарних днів з дня надання згоди на проведення спеціальної перевірки.

У разі ненадання особою такої згоди питання щодо призначення її на посаду не розглядається. Порядок проведення спеціальної перевірки та форма згоди на проведення спеціальної перевірки затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Так, Порядок проведення спеціальної перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування регламентується Постановою КМУ «Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають

зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» 25 березня 2015 р.

Для проведення спеціальної перевірки особа, яка претендує на зайняття посади, подає до відповідного органу:

- 1) письмову згоду на проведення спеціальної перевірки;
- 2) автобіографію;
- 3) копію паспорта громадянина України;
- 4) копії документів про освіту, вчені звання та наукові ступені;
- 5) медичну довідку про стан здоров'я за формою, затвердженою Міністерством охорони здоров'я України щодо перебування особи на обліку в психоневрологічних або наркологічних закладах охорони здоров'я;
- 6) копію військового квитка або посвідчення особи військовослужбовця (для військовослужбовців або військовозобов'язаних);
- 7) довідку про допуск до державної таємниці (у разі його наявності).

Особа, яка претендує на зайняття посади, також подає до Національного агентства в порядку, визначеному частиною першою ст. 45 Закону «Про запобігання корупції», декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Особа, зазначена в абзаці сьомому частини першої ст. 56 Закону, подають передбачені цією частиною статті документи для проведення спеціальної перевірки протягом трьох робочих днів з дня відповідного обрання або затвердження.

Після одержання письмової згоди особи, яка претендує на зайняття посади, на проведення спеціальної перевірки орган, на посаду в якому претендує особа, не пізніше наступного дня надсилає до відповідних державних органів, до компетенції яких належить проведення спеціальної перевірки відомостей, передбачених у частині третій статті 56, або до їх територіальних органів (за наявності) запит про перевірку відомостей щодо особи, яка претендує на зайняття відповідної посади, за формою, яку затверджує Кабінет Міністрів України.

Запит підписує керівник органу, на посаду в якому претендує особа, а в разі його відсутності – особа, яка виконує обов'язки керівника, або один з його заступників відповідно до розподілу функціональних обов'язків.

Щодо кандидатів на зайняття посад (крім посади судді), призначення (обрання) на які здійснюється Президентом України, Верховною Радою України або Кабінетом Міністрів України, такий запит надсилається до відповідних державних органів (їх територіальних органів) відповідно Главою Адміністрації Президента України, Керівником Апарату Верховної Ради України, Міністром Кабінету Міністрів України (їх заступниками або іншою визначеною ними посадовою особою) через центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної служби.

Спеціальна перевірка проводиться:

- 1) Міністерством внутрішніх справ України і Державною судовою адміністрацією України – щодо відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності, наявність судимості, її зняття, погашення;
- 2) Міністерством юстиції України та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку – щодо наявності в особи корпоративних прав;
- 3) Національним агентством – щодо наявності у Єдиному державному реєстрі осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, відомостей про кандидата, а також щодо достовірності відомостей, зазначених особою у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік;

4) центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, відповідним органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим, структурним підрозділом обласної, Київської, Севастопольської міської державної адміністрації – щодо відомостей про стан здоров'я кандидата (в частині перебування особи на обліку в психоневрологічних або наркологічних закладах охорони здоров'я);

5) центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти, відповідним органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим, структурним підрозділом обласної, Київської, Севастопольської міської державної адміністрації, центральним органом виконавчої влади, якому підпорядкований навчальний заклад, керівником навчального закладу – щодо освіти, наявності у кандидата наукового ступеня, вченого звання;

6) Службою безпеки України – щодо наявності в особи допуску до державної таємниці, а також щодо відношення особи до військового обов'язку (в частині персонально-якісного обліку військовозобов'язаних Служби безпеки України);

7) Міністерством оборони України, військовими комісаріатами Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя – щодо відношення особи до військового обов'язку (за винятком випадків персонально-якісного обліку військовозобов'язаних Служби безпеки України).

До проведення спеціальної перевірки можуть бути залучені інші центральні органи виконавчої влади або спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції з метою перевірки відомостей про особу, зазначених у цій статті, або достовірності документів, передбачених цією статтею.

Необхідно зазначити, що в окремих органах, які проводять спеціальну перевірку, власними нормативно-правовими актами визначено порядок проведення такої перевірки. До вказаних актів, зокрема, належать:

- Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення, затверджене наказом Міністерства юстиції України від 11 січня 2012 р.;

- Порядок проведення спеціальної перевірки наявності в осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, корпоративних прав, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 23 березня 2012 р.;

- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 30 липня 2012 р. «Про порядок проведення медичного огляду та спеціальної перевірки особи, яка претендує на зайняття посади, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування»;

- Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 10 вересня 2012 р. «Про Порядок проведення спеціальної перевірки відомостей щодо освіти, наявності наукового ступеня, вченого звання у осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування».

Аналізуючи перелік державних органів, що можуть залучатись до проведення перевірки, та відомостей, які перевіряються, можна зробити висновок, що проведення спеціальної перевірки є комплексним вивченням інформації про особу, яка бажає обіймати посади, пов'язані з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування.

Результати проведення спеціальної перевірки. На підставі ст. 58 Закону інформація про результати спеціальної перевірки, підписана керівником органу, що проводив перевірку, а в разі його відсутності – особою, яка виконує його обов'язки, або заступником керівника органу відповідно до розподілу функціональних обов'язків, подається до органу, який надіслав відповідний запит, у семиденний строк з дати надходження запиту.

Під час проведення спеціальної перевірки між органами (підрозділами), які її проводять, можуть здійснюватися взаємодія та обмін відомостями щодо особи, зокрема щодо осіб, які претендують на зайняття посад, перебування на яких становить державну таємницю. Такі взаємодія й обмін здійснюються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Рішення про призначення (обрання) або про відмову у призначенні (обранні) на посаду, пов'язану із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, приймається після проведення спеціальної перевірки.

У разі встановлення за результатами спеціальної перевірки факту розбіжностей у поданих претендентом на посаду автобіографії та/або декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік посадовою особою (органом), яка (який) організовує проведення спеціальної перевірки, надається можливість претенденту на посаду протягом п'яти робочих днів надати письмове пояснення за таким фактом та/або виправити таку розбіжність.

У разі встановлення за результатами спеціальної перевірки відомостей про претендента на посаду, які не відповідають встановленим законодавством вимогам для зайняття посади, посадова особа (орган), яка (який) здійснює призначення (обрання) на цю посаду, відмовляє претенденту у призначенні (обранні) на посаду.

У разі встановлення за результатами спеціальної перевірки та розгляду вищезазначених пояснень претендента на посаду факту подання ним підроблених документів або неправдивих відомостей посадова особа (орган), яка (який) здійснює призначення (обрання) на цю посаду, повідомляє протягом трьох робочих днів про виявлений факт правоохоронні органи та відмовляє претенденту у призначенні (обранні) на посаду.

Особа, щодо якої за результатами спеціальної перевірки встановлено обставини, які є підставою для відмови у призначенні (обранні) на посаду, вважається такою, що не пройшла спеціальну перевірку.

Повноваження особи, зазначеної в абзаці восьмій частини першої ст. 56 Закону, достроково припиняються без припинення повноважень депутата ради, а відповідна особа звільняється з відповідної посади без прийняття рішення відповідної ради у випадку, якщо вона не пройшла спеціальну перевірку або не надала у встановлений цим Законом строк згоди на проведення спеціальної перевірки.

Рішення про відмову у призначенні (обранні) на посаду за результатами спеціальної перевірки може бути оскаржено до суду.

Орган, на посаду в якому претендує особа, на підставі одержаної інформації готує довідку про результати спеціальної перевірки за формою, затвердженою Кабінетом Міністрів України. Щодо кандидатів на зайняття посад (крім посади судді), призначення (обрання) на які здійснюється Президентом України, Верховною Радою України або Кабінетом Міністрів України, таку довідку готує відповідний структурний підрозділ Адміністрації Президента України, Апарату Верховної Ради України або Секретаріату Кабінету Міністрів України.

Особа, щодо яких проведена спеціальна перевірка, мають право на ознайомлення з довідкою про результати спеціальної перевірки та в разі незгоди з результатами перевірки можуть подати відповідному органу державної влади, органу місцевого самоврядування свої зауваження у письмовій формі. Ці зауваження підлягають розгляду у семиденний строк з дня їх надходження.

Інформація про результати спеціальної перевірки та документи щодо її проведення є конфіденційними, якщо вони не містять відомостей, що становлять державну таємницю.

Документи, що були подані особою, яка претендувала на зайняття посади, для проведення спеціальної перевірки, у разі призначення (обрання) її на посаду передаються для зберігання в особовій справі, а в разі відмови у призначенні (обранні) на посаду повертаються цій особі під розписку, крім випадків, коли встановлено неправдивість цих документів, та інших випадків, передбачених законом.

Довідка про результати спеціальної перевірки додається до документів, поданих особою, або до особової справи, якщо прийнято рішення про її призначення (обрання) на посаду.

Слід зазначити, що при визначенні недостовірності поданої інформації необхідно виходити з її свідомого приховування чи перекручування.

Стосовно повідомлення правоохоронних органів у разі встановлення за результатами спеціальної перевірки факту подання кандидатом неправдивих відомостей слід зазначити, що вказане правило має на меті з'ясування наявності чи відсутності правопорушень, у тому числі й корупційних, які стали причиною подання неправдивої інформації.

Відповідно, таку інформацію для здійснення відповідної перевірки та вжиття заходів найбільш доцільно надсилати до спеціально уповноважених суб'єктів, які безпосередньо здійснюють у межах своєї компетенції заходи щодо виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень – органи прокуратури, органи внутрішніх справ України, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції.

3. Загальна характеристика конфлікту інтересів

Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, відповідно до вимог ст. 28 Закону «Про запобігання корупції», зобов'язані:

1) вживати заходів щодо недопущення виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів;

2) повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі – Національне агентство чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів, відповідно;

3) не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів;

4) вжити заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів.

Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, не можуть прямо чи опосередковано спонукати у будь-який спосіб підлеглих до прийняття рішень, вчинення дій або бездіяльності всупереч закону на користь своїх приватних інтересів або приватних інтересів третіх осіб.

Безпосередній керівник особи або керівник органу, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з посади протягом двох робочих днів після отримання повідомлення про наявність у підлеглої йому особи реального чи потенційного конфлікту інтересів приймає рішення щодо врегулювання конфлікту інтересів, про що повідомляє відповідну особу.

Національне агентство у випадку одержання від особи повідомлення про наявність у неї реального, потенційного конфлікту інтересів упродовж семи робочих днів роз'яснює такій особі порядок її дій щодо врегулювання конфлікту інтересів.

Безпосередній керівник або керівник органу, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з посади, якому стало відомо про конфлікт інтересів підлеглої йому особи, зобов'язаний вжити передбачені цим Законом заходи для запобігання та врегулювання конфлікту інтересів такої особи.

У разі існування в особи сумнівів щодо наявності в неї конфлікту інтересів вона зобов'язана звернутися за роз'ясненнями до територіального органу Національного агентства. У разі якщо особа не отримала підтвердження про відсутність конфлікту інтересів, вона діє відповідно до вимог, передбачених у цьому розділі Закону.

Якщо особа отримала підтвердження про відсутність конфлікту інтересів, вона звільняється від відповідальності, якщо у діях, щодо яких вона зверталася за роз'ясненням пізніше було виявлено конфлікт інтересів.

Закони та інші нормативно-правові акти, що визначають повноваження державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, порядок надання окремих видів державних послуг та провадження інших видів діяльності,

пов'язаних із виконанням функцій держави, місцевого самоврядування, мають передбачати порядок та шляхи врегулювання конфлікту інтересів службових осіб, діяльність яких вони регулюють.

Реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Потенційний конфлікт інтересів – наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Наявність конфлікту інтересів не обов'язково призводить до фактів корупції, однак істотно підвищує ризик вчинення корупційних діянь та є по суті їх передумовою. Тому законодавством передбачено низку положень щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Заходи зовнішнього та самостійного врегулювання конфлікту інтересів передбачені вимогами ст. 29 Закону.

Зовнішнє врегулювання конфлікту інтересів здійснюється шляхом:

- 1) усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів;
- 2) застосування зовнішнього контролю за виконанням особою відповідного завдання, вчиненням нею певних дій чи прийняття рішень;
- 3) обмеження доступу особи до певної інформації;
- 4) перегляду обсягу службових повноважень особи;
- 5) переведення особи на іншу посаду;
- 6) звільнення особи.

Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняні до неї особи, у яких наявний реальний чи потенційний конфлікт інтересів, можуть самостійно вжити заходів щодо його врегулювання шляхом позбавлення відповідного приватного інтересу з наданням підтверджуючих це документів безпосередньому керівнику або керівнику органу, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з посади.

Позбавлення приватного інтересу має виключати будь-яку можливість його приховування.

Усунення від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті (стаття 30 Закону). Усунення особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів здійснюється за рішенням керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації, у випадках, якщо конфлікт інтересів не має постійного характеру та за умови можливості залучення до прийняття такого рішення або вчинення відповідних дій інших працівників відповідного органу, підприємства, установи, організації.

Усунення особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів, а також залучення до прийняття такого рішення або вчинення відповідних дій інших працівників відповідного органу, підприємства, установи, організації здійснюється за рішенням керівника органу або відповідного структурного підрозділу, в якому працює особа.

Обмеження доступу до інформації (стаття 31 Закону). Обмеження доступу особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи до певної інформації здійснюється за рішенням керівника органу або

відповідного структурного підрозділу, в якому працює особа, у випадку, якщо конфлікт інтересів пов'язаний з таким доступом та має постійний характер, а також за можливості продовження належного виконання особою повноважень на посаді за умови такого обмеження і можливості доручення роботи з відповідною інформацією іншому працівнику органу, підприємства, установи, організації.

Перегляд обсягу службових повноважень (стаття 32 Закону). Перегляд обсягу службових повноважень особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, порівняної до неї особи здійснюється за рішенням керівника органу, підприємства, установи, організації або відповідного структурного підрозділу, в якому працює особа, у разі, якщо конфлікт інтересів у її діяльності має постійний характер, пов'язаний з конкретним повноваженням особи, а також за можливості продовження належного виконання нею службових завдань у разі такого перегляду і можливості наділення відповідними повноваженнями іншого працівника.

Здійснення повноважень під зовнішнім контролем (стаття 33 Закону). Службові повноваження здійснюються особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, порівняною до неї особи під зовнішнім контролем у разі, якщо усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів, обмеження її доступу до інформації чи перегляд її повноважень є неможливим та відсутні підстави для її переведення на іншу посаду або звільнення.

Зовнішній контроль здійснюється в таких формах:

- 1) перевірка працівником, визначеним керівником органу, підприємства, установи, організації, стану та результатів виконання особою завдання, вчинення нею дій, змісту рішень чи проектів рішень, що приймаються або розробляються особою або відповідним колегіальним органом з питань, пов'язаних із предметом конфлікту інтересів;
- 2) виконання особою завдання, вчинення нею дій, розгляд справ, підготовка та прийняття нею рішень у присутності визначеного керівником органу працівника;
- 3) участь уповноваженої особи Національного агентства в роботі колегіального органу в статусі спостерігача без права голосу.

У рішенні про здійснення зовнішнього контролю визначаються форма контролю, уповноважений на проведення контролю працівник, а також обов'язки особи у зв'язку із застосуванням зовнішнього контролю за виконанням нею відповідного завдання, вчиненням нею дій чи прийняття рішень.

Переведення, звільнення особи у зв'язку з наявністю конфлікту інтересів (стаття 34 Закону). Переведення особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, порівняної до неї особи на іншу посаду у зв'язку з наявністю реального чи потенційного конфлікту інтересів здійснюється за рішенням керівника органу, підприємства, установи, організації у разі, якщо конфлікт інтересів у її діяльності має постійний характер і не може бути врегульований шляхом усунення такої особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті, обмеження її доступу до інформації, перегляду її повноважень та функцій, позбавлення приватного інтересу та за наявності вакантної посади, яка за своїми характеристиками відповідає особистим та професійним якостям особи.

Переведення на іншу посаду може здійснюватися лише за згодою особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, порівняної до неї особи.

Звільнення особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, порівняної до неї особи з займаної посади у зв'язку з наявністю конфлікту інтересів здійснюється у разі, якщо реальний чи потенційний конфлікт інтересів у її діяльності має постійний характер і не може бути врегульований іншим способом, в тому числі через відсутність її згоди на переведення або на позбавлення приватного інтересу.

Особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник у діяльності окремих категорій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування передбачені вимогами ст. 35 Закону.

Правила врегулювання конфлікту інтересів в діяльності Президента України, народних депутатів України, членів Кабінету Міністрів України, керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, суддів Конституційного Суду України та суддів судів загальної юрисдикції, голів, заступників голів обласних та районних рад, міських, сільських, селищних голів, секретарів міських, сільських, селищних рад, депутатів місцевих рад визначаються законами, які регулюють статус відповідних осіб та засади організації відповідних органів.

У разі виникнення реального чи потенційного конфлікту інтересів у особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи, яка входить до складу колегіального органу (комітету, комісії, колегії тощо), вона не має права брати участь у прийнятті рішення цим органом.

Про конфлікт інтересів такої особи може заявити будь-який інший член відповідного колегіального органу або учасник засідання, якого безпосередньо стосується питання, що розглядається. Заява про конфлікт інтересів члена колегіального органу заноситься в протокол засідання колегіального органу.

У разі якщо неучасть особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи, яка входить до складу колегіального органу, у прийнятті рішень цим органом призведе до втрати правомочності цього органу, участь такої особи у прийнятті рішень має здійснюватися під зовнішнім контролем. Рішення про здійснення зовнішнього контролю приймається відповідним колегіальним органом.

Запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав. Запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав регулюється вимогами ст. 36 Закону.

Особи уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування зобов'язані протягом 30 днів після призначення (обрання) на посаду передати в управління іншій особі належні їм підприємства та корпоративні права у порядку, встановленому законом. У такому випадку особам уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування забороняється передавати в управління належні їм підприємства та корпоративні права на користь членів своєї сім'ї.

Передача особами уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування належних їм підприємств, які за способом утворення (заснування) та формування статутного капіталу є унітарним, здійснюється шляхом укладення договору управління майном із суб'єктом підприємницької діяльності.

Передача особами уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування належних їм корпоративних прав здійснюється в один із таких способів:

1) укладення договору управління майном із суб'єктом підприємницької діяльності (крім договору управління цінними паперами та іншими фінансовими інструментами);

2) укладення договору про управління цінними паперами, іншими фінансовими інструментами і грошовими коштами, призначеними для інвестування в цінні папери та інші фінансові інструменти, з торговцем цінними паперами, який має ліцензію Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на провадження діяльності з управління цінними паперами;

3) укладення договору про створення венчурного пайового інвестиційного фонду для управління переданими корпоративними правами з компанією з управління активами, яка має ліцензію Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на провадження діяльності з управління активами.

Передача корпоративних прав як оплата вартості цінних паперів венчурного пайового інвестиційного фонду здійснюється після реєстрації Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку випуску цінних паперів такого інституту спільного інвестування.

Особи уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування не можуть укладати договори, зазначені у частинах другій та третій цієї статті, із суб'єктами підприємницької діяльності, торговцями цінними паперами та компаніями з управління активами, в яких працюють члени сім'ї таких осіб.

Особи уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування призначені (обрані) на посаду, в одноденний термін після передачі в управління належних їм підприємств та корпоративних прав зобов'язані письмово повідомити про це Національне агентство із наданням нотаріально засвідченої копії укладеного договору.

Тема 8. Декларування майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру

1. Загальні положення щодо декларування майна, доходів, витрат і зобов'язання фінансового характеру.
2. Суб'єкти декларування.
3. Строки подання декларації та основні правила заповнення.

Основний зміст

1. Загальні положення щодо декларування майна, доходів, витрат і зобов'язання фінансового характеру

Згідно вимог ст. 45 Закону «Про запобігання корупції» особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Національного агентства декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік за формою, що визначається Національним агентством.

Громадянин під час вступу на державну службу, а також державний службовець відповідно до законодавства мають подавати до органів державної влади, в яких вони обіймають посади державних службовців, відомості про отримані ними доходи і належне ним (та членам їхніх сімей для державних службовців, які обіймають посади I-II категорій) на правах власності майно.

Сукупний дохід, отриманий державним службовцем за звітний рік, включає доходи, нараховані державному службовцеві (декларанту) у звітному році за місцем його основної роботи (служби) та не за місцем основної роботи (служби), у тому числі з джерел за межами України. До сукупного доходу включаються: заробітна плата, премії, надбавки, винагороди, пенсії, стипендії, а також інші доходи. Якщо декларант має певні сумніви щодо правильності визначення ним розміру сукупного доходу, йому слід звернутися до джерела виплати (бухгалтерії) і одержати такі відомості.

Кошти, які були одержані декларантом у звітному році для здійснення витрат під час відрядження, у тому числі за кордон, а також кошти, отримані ним у рахунок відшкодування витрат на відрядження (вартість проїзду, проживання в готелі, витрати на харчування) безпосередньо від установ, організацій чи осіб, які приймали декларанта (членів його сім'ї) за кордоном, включаючи суми одержаних стипендій під час стажування за кордоном, до складу доходів, що відображаються у цьому розділі декларації, не включаються.

2. Суб'єкти декларування

Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Національного агентства декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі – декларація), за минулий рік за формою, що визначається Національним агентством.

Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, які припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, подають декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за період, не охоплений раніше поданими деклараціями.

Особи, які припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, зобов'язані наступного року після припинення діяльності подавати в установленому частиною першою цієї статті порядку декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік. Тобто якщо, наприклад, особа звільняється 1 жовтня відповідного року, то вона має подати Декларацію за період з 1 січня по 1 жовтня цього року. Особи, які звільнюються або іншим чином припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, подають Декларацію у день звільнення (припинення діяльності), а тому їх необхідно завчасно інформувати про наявність згаданого обов'язку.

Суб'єкти декларування, які звільнилися або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, зобов'язані протягом одного року подавати за своїм останнім місцем роботи (служби) Декларацію за минулий рік за формою і в порядку, визначеними Законом. На думку Мін'юсту (лист від 11 грудня 2013 р.), під неохопленим раніше поданими деклараціями періодом слід розуміти часовий проміжок, за який суб'єктами декларування Декларація не подавалася в установленому Законом порядку, за місцем роботи чи служби. Отже, суб'єкт декларування, який звільнився (припинив діяльність), в поточному році подає за своїм останнім місцем роботи (служби) Декларацію за період з 1 січня до дати звільнення (припинення діяльності) із зазначенням дати її заповнення та протягом одного року за минулий рік за формою, яка встановлена Законом.

Доцільно зупинитися на окремому випадку, коли особа звільняється 31 грудня і вона у відповідному органі пропрацювала увесь календарний рік. У такій ситуації ця особа при звільненні може подати в орган, з яким вона розриває трудові відносини, не дві, а одну Декларацію, оскільки період, не охоплений раніше поданою Декларацією, співпадає із звітний періодом (календарним роком), за який особа повинна подати Декларацію в установленій законодавством строк, тобто до 1 квітня. Відомості, зазначені у деклараціях, підлягають оприлюдненню протягом 30 днів з дня їх подання шляхом розміщення на офіційних веб-сайтах або опублікування в офіційних друкованих виданнях відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування. Відповідні відомості, розміщені на офіційних веб-сайтах державних органів та органів місцевого самоврядування, оприлюднюються на термін не менше одного року.

Особа, яка претендує на зайняття посади, що пов'язана з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, до призначення або обрання на відповідну посаду, подає в установленому цим Законом порядку декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік.

Упродовж семи днів після подання декларації суб'єкт декларування має право подати виправлену декларацію.

У разі притягнення суб'єкта декларування до відповідальності за неподання, несвоєчасне подання декларації або в разі виявлення у ній недостовірних відомостей суб'єкт декларування зобов'язаний подати відповідну декларацію з достовірними відомостями.

Вказані правила не поширюються на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють основну діяльність у сфері соціального обслуговування населення, соціальної та професійної реабілітації осіб з інвалідністю і дітей з інвалідністю, соціального захисту ветеранів війни та учасників антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, охорони здоров'я (крім керівників закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва

та Севастополя) рівня), освіти (крім керівників вищих навчальних закладів та їх заступників), науки (крім президентів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, перших віце-президентів, віце-президентів та головних учених секретарів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, інших членів Президії Національної академії наук України та президій національних галузевих академій наук, обраних загальними зборами Національної академії наук України та національних галузевих академій наук відповідно, керівників науково-дослідних інститутів та інших наукових установ), культури, мистецтв, відновлення та збереження національної пам'яті, фізичної культури, спорту, національно-патріотичного виховання, військовослужбовців військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, військової служби за призовом осіб офіцерського складу, а також військових посадових осіб з числа військовослужбовців військової служби за контрактом осіб рядового складу, військової служби за контрактом осіб сержантського і старшинського складу, військовослужбовців молодшого офіцерського складу військової служби за контрактом осіб офіцерського складу, крім військовослужбовців, які проходять військову службу у військових комісаріатах.

Суб'єкти декларування, які не мали можливості до 1 квітня за місцем військової служби подати декларацію осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік у зв'язку з виконанням завдань в інтересах оборони України під час дії особливого періоду, безпосередньою участю у веденні воєнних (бойових) дій, у тому числі на території проведення антитерористичної операції та здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, направленням до інших держав для участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у складі національних контингентів або національного персоналу, подають таку декларацію за звітний рік протягом 90 календарних днів із дня прибуття до місця проходження військової служби чи дня закінчення проходження військової служби, визначеного частиною другою ст. 24 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу».

3. Строки подання декларації та основні правила заповнення

У декларації зазначаються відомості про:

1) прізвище, ім'я, по батькові, реєстраційний номер облікової картки платника податків (серія та номер паспорта громадянина України, якщо особа через свої релігійні переконання відмовилася від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомила про це відповідний орган центрального органу виконавчої влади, відповідальний за формування державної податкової політики, і має про це відмітку у паспорті громадянина України) суб'єкта декларування та членів його сім'ї, зареєстроване місце проживання, а також місце фактичного проживання або поштову адресу, на яку суб'єкту декларування Національним агентством може бути надіслано кореспонденцію, місце роботи (проходження служби) або місце майбутньої роботи (проходження служби), займану посаду, або посаду, на яку претендує, та категорію посади (якщо така є) суб'єкта декларування.

2) об'єкти нерухомості, що належать суб'єкту декларування та членам його сім'ї на праві приватної власності, включаючи спільну власність, або знаходяться у них в оренді чи на іншому праві користування, незалежно від форми укладення правочину, внаслідок якого набуто таке право. Такі відомості включають:

а) дані щодо виду, характеристики майна, місцезнаходження, дату набуття майна у власність, оренду або інше право користування, вартість майна на дату набуття його у власність, володіння або користування;

б) у разі якщо нерухоме майно перебуває у спільній власності, про усіх співвласників такого майна вказуються відомості, зазначені у пункті 1 частини першої відповідної статті Закону, або найменування відповідної юридичної особи із зазначенням коду Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців. У разі якщо нерухоме

майно перебуває в оренді або на іншому праві користування, про власника такого майна також вказуються відомості, зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті, або найменування відповідної юридичної особи із зазначенням коду Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;

2-1) об'єкти незавершеного будівництва, об'єкти, не прийняті в експлуатацію або право власності на які не зареєстроване в установленому законом порядку, які:

а) належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї на праві власності відповідно до Цивільного кодексу України;

б) розташовані на земельних ділянках, що належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї на праві приватної власності, включаючи спільну власність, або передані їм в оренду чи на іншому праві користування, незалежно від правових підстав набуття такого права;

в) повністю або частково побудовані з матеріалів чи за кошти суб'єкта декларування або членів його сім'ї.

3) цінне рухоме майно, вартість якого перевищує 100 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня звітного року, що належить суб'єкту декларування або членам його сім'ї на праві приватної власності, у тому числі спільної власності, або перебуває в її володінні або користуванні незалежно від форми правочину, внаслідок якого набуто таке право. Такі відомості включають:

а) дані щодо виду майна, характеристики майна, дату набуття його у власність, володіння або користування, вартість майна на дату його набуття у власність, володіння або користування;

б) дані щодо транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, а також щодо їх марки та моделі, року випуску, ідентифікаційного номера (за наявності). Відомості про транспортні засоби та інші самохідні машини і механізми зазначаються незалежно від їх вартості;

в) у разі якщо рухоме майно перебуває у спільній власності, про усіх співвласників такого майна також вказуються відомості, зазначені у пункті 1 частини першої відповідної статті Закону, або найменування відповідної юридичної особи із зазначенням коду Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

4) цінні папери, у тому числі акції, облигації, чеки, сертифікати, векселі, що належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї, із відображенням відомостей стосовно виду цінного папера, його емітента, дати набуття цінних паперів у власність, кількості та номінальної вартості цінних паперів. У разі якщо цінні папери передані в управління іншій особі, щодо цієї особи також вказуються відомості, зазначені у відповідній статті Закону, або найменування відповідної юридичної особи із зазначенням коду Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців;

5) інші корпоративні права, що належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї, із зазначенням найменування кожного суб'єкта господарювання, його організаційно-правової форми, коду Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України, частки у статутному (складеному) капіталі товариства, підприємства, організації у грошовому та відсотковому вираженні;

б) нематеріальні активи, що належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї, у тому числі об'єкти інтелектуальної власності, що можуть бути оцінені в грошовому еквіваленті. До відомостей щодо нематеріальних активів включаються дані про вид та характеристики таких активів, вартість активів на момент виникнення права власності, а також про дату виникнення права на них;

7) отримані (нараховані) доходи, у тому числі доходи у вигляді заробітної плати (грошового забезпечення), отримані як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом, гонорари, дивіденди, проценти, роялті, страхові виплати, благодійна допомога, пенсія, доходи від відчуження цінних паперів та корпоративних прав, подарунки та інші доходи.

Такі відомості включають дані про вид доходу, джерело доходу та його розмір. Відомості щодо подарунка зазначаються лише у разі, якщо його вартість перевищує п'ять прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня звітного року, а для подарунків у вигляді грошових коштів - якщо розмір таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, перевищує п'ять прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня звітного року;

8) наявні грошові активи, у тому числі готівкові кошти, кошти, розміщені на банківських рахунках, внески до кредитних спілок та інших небанківських фінансових установ, кошти, позичені третім особам, а також активи у дорогоцінних (банківських) металах. Відомості щодо грошових активів включають дані про вид, розмір та валюту активу, а також найменування та код Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України установи, в якій відкриті відповідні рахунки або до якої зроблені відповідні внески. Не підлягають декларуванню наявні грошові активи (у тому числі готівкові кошти, кошти, розміщені на банківських рахунках, внески до кредитних спілок та інших небанківських фінансових установ, кошти, позичені третім особам) та активи у дорогоцінних (банківських) металах, сукупна вартість яких не перевищує 50 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня звітного року;

9) фінансові зобов'язання, у тому числі отримані кредити, позики, зобов'язання за договорами лізингу, розмір сплачених коштів в рахунок основної суми позики (кредиту) та процентів за позикою (кредиту), зобов'язання за договорами страхування та недержавного пенсійного забезпечення, позичені іншим особам кошти. Відомості щодо фінансових зобов'язань включають дані про вид зобов'язання, його розмір, валюту зобов'язання, інформацію про особу, стосовно якої виникли такі зобов'язання, або найменування відповідної юридичної особи із зазначенням коду Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, та дату виникнення зобов'язання. Такі відомості зазначаються лише у разі, якщо розмір зобов'язання перевищує 50 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня звітного року. У разі якщо розмір зобов'язання не перевищує 50 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня звітного року, зазначається лише загальний розмір такого фінансового зобов'язання.

10) видатки та всі правочини, вчинені у звітному періоді, на підставі яких у суб'єкта декларування виникає або припиняється право власності, володіння чи користування, у тому числі спільної власності, на нерухоме або рухоме майно, нематеріальні та інші активи.

Такі відомості зазначаються у разі, якщо розмір відповідного видатку перевищує 50 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня звітного року; до таких відомостей включаються дані про вид правочину, його предмет. На письмовий запит Національного агентства суб'єкт декларування надає інформацію щодо найменування контрагента;

11) посаду чи роботу, що виконується або виконувалася за сумісництвом: дані про займану посаду чи роботу (оплачувану чи ні), що виконується за договором (контрактом), найменування юридичної чи фізичної особи, в якій (яких) особа працює або працювала за сумісництвом, із зазначенням коду Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, або прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи із зазначенням її реєстраційного номера облікової картки платника податків;

12) вхідження суб'єкта декларування до керівних, ревізійних чи наглядових органів громадських об'єднань, благодійних організацій, саморегулювальних чи самоврядних професійних об'єднань, членство в таких об'єднаннях (організаціях) із зазначенням назви відповідних об'єднань (організацій) та їх коду Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Вищезазначені відомості подаються незалежно від того, знаходиться об'єкт декларування на території України чи за її межами. Відображення доходів і видатків суб'єктів декларування здійснюється у грошовій одиниці України.

Вартість майна, майнових прав, активів, інших об'єктів декларування, передбачених частиною першою цієї статті, зазначається у грошовій одиниці України на момент їх набуття у власність або останньої грошової оцінки.

Вартість майна, майнових прав, активів, інших об'єктів декларування, що перебувають у володінні чи користуванні суб'єкта декларування, зазначається у випадку, якщо вона відома суб'єкту декларування або повинна була стати відомою внаслідок вчинення відповідного правочину.

Доходи/видатки, одержані/здійснені в іноземній валюті, з метою відображення у декларації перераховуються в грошовій одиниці України за валютним (обмінним) курсом Національного банку України, що діяв на дату одержання доходів/здійснення видатків. Щодо доходів/видатків, одержаних/здійснених за кордоном, зазначається держава, в якій їх було одержано/здійснено.

У разі відмови члена сім'ї суб'єкта декларування надати будь-які відомості чи їх частину для заповнення декларації суб'єкт декларування зобов'язаний зазначити про це в декларації, відобразивши всю відому йому інформацію про такого члена сім'ї.

Національне агентство проводить щодо декларацій, поданих суб'єктами декларування, такі види контролю:

- 1) щодо своєчасності подання;
- 2) щодо правильності та повноти заповнення;
- 3) логічний та арифметичний контроль.

Повна перевірка декларацій. Повна перевірка декларації полягає у з'ясуванні достовірності задекларованих відомостей, точності оцінки задекларованих активів, перевірки на наявність конфлікту інтересів та ознак незаконного збагачення і може здійснюватися у період здійснення суб'єктом декларування діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, а також протягом трьох років після припинення такої діяльності.

Обов'язковій повній перевірці підлягають декларації службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, суб'єктів декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, перелік яких затверджується Національним агентством.

Обов'язковій повній перевірці також підлягають декларації, подані іншими суб'єктами декларування, у разі виявлення у них невідповідностей за результатами логічного та арифметичного контролю.

Національне агентство проводить повну перевірку декларації, а також самостійно проводить повну перевірку інформації, яка підлягає відображенню в декларації, щодо членів сім'ї суб'єкта декларування у випадках, передбачених частиною сьомою ст. 46 Закону «Про запобігання корупції».

Національне агентство проводить перевірку декларації на підставі інформації, отриманої від фізичних та юридичних осіб, із засобів масової інформації та інших джерел, про можливе відображення у декларації недостовірних відомостей.

Моніторинг способу життя суб'єктів декларування. Національне агентство здійснює вибірково моніторинг способу життя суб'єктів декларування з метою встановлення відповідності їх рівня життя наявним у них та членів їх сім'ї майну і одержаним ними доходам згідно з декларацією особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що подається відповідно до цього Закону.

Моніторинг способу життя суб'єктів декларування здійснюється Національним агентством на підставі інформації, отриманої від фізичних та юридичних осіб, а також із

засобів масової інформації та інших відкритих джерел інформації, яка містить відомості про невідповідність рівня життя суб'єктів декларування задекларованим ними майну і доходам.

Моніторинг способу життя здійснюється із додержанням законодавства про захист персональних даних та не повинен передбачати надмірного втручання у право на недоторканність особистого і сімейного життя особи.

Встановлення невідповідності рівня життя суб'єкта декларування задекларованим ним майну і доходам є підставою для здійснення повної перевірки його декларації. У разі встановлення невідповідності рівня життя Національним агентством надається можливість суб'єкту декларування протягом десяти робочих днів надати письмове пояснення за таким фактом.

У разі виявлення за результатами моніторингу способу життя ознак корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, Національне агентство інформує про них спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції.

Додаткові заходи здійснення фінансового контролю. У разі відкриття суб'єктом декларування або членом його сім'ї валютного рахунка в установі банку-нерезидента відповідний суб'єкт декларування зобов'язаний у десятиденний строк письмово повідомити про це Національне агентство у встановленому ним порядку, із зазначенням номера рахунка і місцезнаходження банку-нерезидента.

У разі суттєвої зміни у майновому стані суб'єкта декларування, а саме отримання ним доходу, придбання майна на суму, яка перевищує 50 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня відповідного року, зазначений суб'єкт у десятиденний строк з моменту отримання доходу або придбання майна зобов'язаний письмово повідомити про це Національне агентство. Зазначена інформація вноситься до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Національного агентства.

Порядок інформування Національного агентства про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента, а також про суттєві зміни у майновому стані визначаються Національним агентством.

Відповідальність за неподання, несвоєчасне подання Декларації або подання недостовірних відомостей у декларації. За порушення державним службовцем вимог фінансового контролю передбачена адміністративна відповідальність. Зокрема ст. 172-6 КУпАП передбачає, що:

«Несвоєчасне подання без поважних причин декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, – тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані – тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, – тягне за собою накладення штрафу від однієї тисячі до двох тисяч п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

Облік та оприлюднення декларацій. Подані декларації включаються до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що формується та ведеться Національним агентством. Національне агентство забезпечує відкритий цілодобовий доступ до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, на офіційному веб-сайті Національного агентства. Доступ до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, на офіційному веб-сайті Національного агентства надається шляхом можливості перегляду, копіювання та роздруковування інформації, а також у вигляді

набору даних (електронного документа), організованого у форматі, що дозволяє його автоматизоване оброблення електронними засобами (машинозчитування) з метою повторного використання. Зазначені у декларації відомості щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, місця проживання, дати народження фізичних осіб, щодо яких зазначається інформація в декларації, місцезнаходження об'єктів, які наводяться в декларації (крім області, району, населеного пункту, де знаходиться об'єкт), є інформацією з обмеженим доступом та не підлягають відображенню у відкритому доступі.

Тема 9. Поняття та особливості адміністративно-правового механізму протидії корупції

1. Концепції адміністративно-правового механізму протидії корупції.
2. Поняття та сутність механізму протидії корупції.
3. Адміністративно-правові аспекти юридичної відповідальності в механізмі протидії корупції.

Основний зміст

1. Концепції адміністративно-правового механізму протидії корупції

У процесі дослідження було виявлено, що в адміністративно-правовому механізмі протидії корупції в системі державної служби за кордоном (там, де він збудований і успішно функціонує) наявні різні засоби, які попереджують і припиняють корупційні правопорушення з боку державних службовців, а також стимулюють їх службову поведінку.

Вдосконалення адміністративно-правового механізму протидії корупції не може відбуватися відірвано від удосконалення загального механізму протидії корупції в державі, оскільки поодинокі заходи не можуть дати такого ефекту, як спільні та взаємно узгоджені дії в усіх напрямках протидії корупції. Разом із тим учений вважає, що найбільшого ефекту діяльність із протидії корупції в державі досягне саме через розробку ефективних механізмів профілактики, запобігання корупції.

Ключову роль у реалізації правового регулювання суспільних відносин у сфері адміністративного права займає явище, яке в юридичній науці, теорії права та адміністративному праві має назву механізму адміністративно-правового регулювання. За допомогою вказаного механізму та його складових досягається мета якісної регламентації суспільних відносин, що входять до предмета адміністративного права.

Ведучи мову про механізм правового регулювання, в жодному разі не слід сприймати даний термін у прямому сенсі цього слова як певний пристрій, прилад, апарат». Введення технічного терміна «механізм» у правову сферу передбачає необхідність розглядати його як певну фікцію, явище, що пристосоване, адаптоване до потреб юридичної науки.

У Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України зазначено, що серед чинників найгостріших проблем Державної кримінально-виконавчої служби України є нерозвиненість механізму застосування системи запобіжних заходів, альтернативних тримання під вартою. Крім того, у преамбулі Закону України «Про запобігання корупції» визначено правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень.

2. Поняття та сутність механізму протидії корупції

Сама категорія «механізм правового регулювання» виникла в межах загальної теорії права для відображення руху, функціонування правової форми. Пізніше вона розвинулася й здобула нових прихильників. У свою чергу, базуючись, як й інші галузеві дисципліни, на принципах і засадах загальної теорії права, адміністративне право також певним чином реагує на формулювання нових теоретичних аспектів, які стосуються проблем правового регулювання.

Потрібно зазначити, що дефініцію механізму правового регулювання законодавчо не прописано, а отже, провідним чинником його розуміння є доктринальні положення вчених, які досліджували дану проблему. Аналіз значної кількості наукових праць учених надає можливість констатувати про велику кількість визначень механізму правового регулювання, наприклад: як єдності системи правових засобів, за допомогою якої забезпечується результативна правова дія на суспільні відносини; як єдності системи правових засобів, способів і форм, за допомогою яких нормативність права переводиться в упорядкованість суспільних відносин, задовольняються інтереси суб'єктів права, установлюється і забезпечується правопорядок; як системи правових засобів, організованих найбільш послідовно із метою подолання перешкод, які стоять на шляху задоволення інтересів суб'єктів права.

Отже, дослідження великої кількості наукових праць учених дає можливість дати таке визначення: «механізм правового регулювання» – це система правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин з метою досягнення його цілей та завдань для задоволення інтересів суб'єктів права, установлення й забезпечення правопорядку. Водночас, слід зазначити, що різновидом механізму правового регулювання є механізм адміністративно-правового регулювання, який охоплює діяльність у сфері протидії корупції.

Механізм адміністративно-правового запобігання та протидії корупції – це система адміністративно-правових засобів, спрямована на врегулювання суспільних відносин у процесі запобігання та протидії корупції, яка являє собою процес, що включає певні стадії (етапи) реалізації та елементи (складові частини).

Як відомо, система елементів механізму адміністративно-правового регулювання – це сукупність адміністративно-правових засобів, які впливають на суспільні відносини, організовуючи їх відповідно до завдань держави і суспільства. Науковці виділяють декілька варіантів систем. Зокрема, це: «А) Органічні: норми права; акти реалізації норм права; правові відносини. Б) Функціональні: юридичні факти (фактичні склади); правова свідомість та правова культура; законність; акти тлумачення норм права; акти застосування норм права»

3. Адміністративно-правові аспекти юридичної відповідальності в механізмі протидії корупції

Відповідальність в механізмі протидії корупції має багатоаспектний характер. По-перше, відповідальність виступає як атрибут, властивість, ознака учасника управлінських відносин та проявляється у його здатності, можливості та обов'язку «відповідати», звітувати про свої діяння (дії чи бездіяльність) як вчинені (негативний аспект), так і ймовірні (позитивний аспект). По-друге, відповідальність відображає складний комплекс взаємозв'язків та відносин, що виникають у системі управління між її елементами та спрямовані на запобігання порушенням, їх усунення, врегулювання та відновлення належного функціонування системи. По-третє, відповідальність розглядається як процес, сукупність послідовних дій стосовно того елемента системи управління, внаслідок неефективної діяльності якого, невиконання чи неналежного виконання ним своїх обов'язків, невідповідності його діянь встановленим нормам порушилося належне (нормальне) функціонування всієї системи або окремих її компонентів.

Юридична відповідальність – це важливий ступінь захисту інтересів особи, суспільства, держави. Вона настає внаслідок порушення приписів правових норм та проявляється у формі застосування до правопорушника заходів державного примусу. Важливою, ознакою юридичної відповідальності є те, що вона визначається державою та застосовується її компетентними органами. Підставою настання юридичної відповідальності є правопорушення. Якщо поведінка суб'єкта не підпадає під ознаки правопорушення, то така особа не підпадає під юридичну відповідальність.

Особливістю юридичної відповідальності державних службовців є, по-перше, сам суб'єкт правопорушення, яким винятково може бути особа, що перебуває на державній службі, і, по-друге, об'єктивна сторона правопорушення, тобто сам характер правопорушення, яке може вчинити лише державний службовець. Таким чином, як самостійний необхідний елемент механізму правового регулювання, юридична відповідальність характеризується трьома специфічними ознаками: вона являє собою вид державного примусу; єдиною підставою для її застосування виступає правопорушення; вона функціонує завдяки вживанню певних негативних заходів до осіб, що скоїли правопорушення.

Тема 10. Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та усунення їх наслідків

1. Загальна характеристика юридичної відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.
2. Види відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.
3. Особливості звільнення у зв'язку з притягненням до відповідальності.

Основний зміст

1. Загальна характеристика юридичної відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення

Одною із найбільш суттєвих новел нового антикорупційного законодавства є те, що особа, яка вчинила корупційне правопорушення може бути притягнута до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності в установленому законом порядку. При цьому відомості про осіб, яких притягнуто до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, у триденний строк з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили, притягнення до цивільно-правової відповідальності, накладення дисциплінарного стягнення заносяться до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення, що формується та ведеться Міністерством юстиції України. Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення, порядок формування та ведення цього реєстру затверджується Міністерством юстиції України.

Загалом, новим Законом, а точніше – Законами, розмиваються межі між «адміністративним корупційним» проступком та «кримінальним корупційним» злочином, що може, у свою чергу, створювати нові підстави для прояву корупції під час визначення правоохоронним органом чи судом ступеню суспільної небезпеки (шкідливості) вчиненого діяння. Наприклад, одні і ті самі дії, можна вважати з одного боку «одержанням хабара» (ст. 368 Кримінального кодексу України), а з іншого – «порушенням обмежень щодо використання службового становища (ст. 172-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення), тому що об'єктивна сторона вказаних правопорушень суттєвих відмінностей не має.

За вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень особи уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування у відповідності до вимог ст. 65 Закону України «Про запобігання корупції» притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

У разі вчинення від імені та в інтересах юридичної особи її уповноваженою особою злочину самостійно або у співучасті до юридичної особи у випадках, визначених Кримінальним кодексом України, застосовуються заходи кримінально-правового характеру.

Всі корупційні правопорушення мають свої складові елементи, які в сукупності утворюють склад правопорушення та без наявності яких діяння не буде визнаватися правопорушенням. Під складом адміністративного правопорушення в теорії права

розуміється сукупність встановлених законом об'єктивних і суб'єктивних ознак, які характеризують діяння як адміністративне правопорушення (проступок). До складу корупційного правопорушення належать: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона.

Першим елементом складу корупційного правопорушення, як і будь-якого іншого адміністративного правопорушення, є об'єкт корупційного правопорушення. Об'єкт правопорушення – це те, на що посягає протиправне діяння. Адміністративне правопорушення це суспільно небезпечне діяння, яке завдає шкоди суспільним відносинам, що й становлять його об'єкт. Об'єктом можуть бути лише такі суспільні відносини, які охороняються адміністративною санкцією. Це впливає зі змісту ст. 1 КУпАП, у якій зазначено, що завданням законодавства про адміністративні правопорушення є охорона власності, соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів підприємств, установ та організацій, устанавленого порядку управління, державного і суспільного порядку.

Залежно від ступеня узагальнення, рівня абстрагування розрізняють загальний, родовий, видовий та безпосередній об'єкти правопорушень (проступків). Загальним об'єктом корупційних правопорушень є суспільні відносини, що мають дві ознаки: 1) вони регулюються нормами різних галузей права; 2) охороняються адміністративно-правовими санкціями. Родовим об'єктом корупційних правопорушень, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення, є суспільні відносини, які визначають зміст та порядок законної діяльності суб'єктів владних повноважень, який встановлює законодавець. Під безпосереднім об'єктом мають на увазі ті конкретні суспільні відносини, поставлені під охорону закону, яким заподіюють шкоду правопорушенням, що підпадає під ознаки конкретного складу правопорушення. Практика нормативного регулювання адміністративної відповідальності свідчить про тенденцію значного розширення кола безпосередніх складів адміністративних правопорушень. Зокрема безпосереднім об'єктом корупційних правопорушень є суспільні відносини в сфері нормального функціонування публічної адміністрації, проходження публічної (державної) служби та пов'язані з ними фінансові, майнові та ін. На сьогоднішній день адміністративне законодавство в ряді випадків визнає безпосереднім об'єктом предмет посягання.

Невід'ємним елементом складу правопорушення є об'єктивна сторона правопорушення – це зовнішній прояв суспільно небезпечного посягання на об'єкт, що перебуває під охороною адміністративно-правових санкцій. Відповідно до цього об'єктивну сторону складу корупційного правопорушення утворюють ознаки, що характеризують зовнішні прояви правопорушення: діяння; час; спосіб вчинення проступку. Під діянням (дією чи бездіяльністю) осіб, уповноважених на виконання функцій держави, слід розуміти діяльність осіб, вказаних у антикорупційному законодавстві, здійснювану в межах визначених для них повноважень і спрямовану на практичне виконання завдань і функцій, які стоять перед органами, де працюють такі особи. Повноваження, надані особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та прирівняні до таких осіб особи – це ті конкретні обов'язки, які, відповідно до Закону та інших нормативно-правових актів, вони повинні виконувати, а також права, надані їм для повного і ефективного виконання своїх обов'язків. Протиправне використання такими особами наданих їм повноважень вважається перевищенням ними їхніх владних та інших службових прав, а так само інше умисне зловживання ними, умисне невиконання покладених на них обов'язків. Отже, об'єктивна сторона корупційних правопорушень полягає у дії (наприклад, отримання винагороди в обмін на певні привілеї для фізичної чи юридичної особи; порушення обмежень щодо використання службового становища; порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності; одержання дарунка (пожертви); незаконне розголошення або використання в інший спосіб особою у своїх інтересах інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень) або у

бездіяльності (наприклад, неповідомлення особою безпосереднього керівника про наявність конфлікту інтересів; ненадання інформації юридичним чи фізичним особам, якщо надання такої інформації передбачене законом; нескладення протоколу про вчинення корупційного діяння; неподання або несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру). Такі ознаки об'єктивної сторони, як спосіб та час, передбачені нормами КУпАП як кваліфікуючі для деяких корупційних правопорушень.

Наступним елементом складу корупційного правопорушення є суб'єкт проступку. Організація ефективної протидії та боротьби з корупційними проявами передусім вимагає правильного і чіткого визначення кола суб'єктів, які можуть вчинити корупційні правопорушення. Залежно від ознак, якими наділені суб'єкти адміністративного проступку, в теорії адміністративного права виділяють загальні та спеціальні суб'єкти адміністративного правопорушення.

Наступним елементом корупційного правопорушення є суб'єктивна сторона, тобто психічне ставлення особи (суб'єкта правопорушення) до своїх дій і їх наслідків. У ст. 9 КУпАП прямо зафіксовано, що адміністративний проступок – діяння винне. Таким чином, відсутність у діянні вини означає відсутність у ньому суб'єктивної сторони і складу правопорушення взагалі. Під виною правопорушника розуміють його негативне психічне ставлення до інтересів суспільства і конкретних громадян. Вина особи за вчинене адміністративне корупційне правопорушення проявляється у формі умислу, тобто винна особа: а) усвідомлювала протиправний характер свого діяння; передбачала його шкідливі наслідки; бажала настання цих наслідків; б) усвідомлювала протиправний характер свого діяння; передбачала його шкідливі наслідки; свідомо допускала настання цих наслідків. Слід зазначити, що такі факультативні ознаки суб'єктивної сторони, як мета і мотив у цілому характерні для корупційних правопорушень, але на їх кваліфікацію не впливають.

2. Види відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення

Особа, яка вчинила корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, однак судом не застосовано до неї покарання або не накладено на неї стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаними з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

З метою виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення або невиконанню вимог цього Закону в інший спосіб, за поданням спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції або приписом Національного агентства рішенням керівника органу, підприємства, установи, організації, в якому працює особа, яка вчинила таке правопорушення, проводиться службове розслідування в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Обмеження щодо заборони особі, звільненій з посади у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційне правопорушення, займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, встановлюється виключно за вмотивованим рішенням суду, якщо інше не передбачено законом.

Особа, якій повідомлено про підозру у вчиненні нею злочину у сфері службової діяльності, підлягає відстороненню від виконання повноважень на посаді в порядку, визначеному законом. Особа, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, якщо інше не передбачено Конституцією і законами України, може бути відсторонена від виконання службових повноважень за рішенням керівника органу (установи, підприємства, організації), в якому вона працює, до закінчення розгляду справи судом.

У разі закриття провадження у справі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, у зв'язку з відсутністю події або складу адміністративного правопорушення

відстороненій від виконання службових повноважень особі відшкодовується середній заробіток за час вимушеного прогулу, пов'язаного з таким відстороненням.

Відшкодування збитків, шкоди, завданих державі внаслідок вчинення корупційного правопорушення (ст. 66 Закону). Збитки, шкода, завдані державі внаслідок вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, підлягають відшкодуванню особою, яка вчинила відповідне правопорушення, в установленому законом порядку.

Незаконні акти та правочини (ст. 67 Закону). Нормативно-правові акти, рішення, видані (прийняті) з порушенням вимог Закону, підлягають скасуванню органом або посадовою особою, уповноваженою на прийняття чи скасування відповідних актів, рішень, або можуть бути визнані незаконними в судовому порядку за заявою заінтересованої фізичної особи, об'єднання громадян, юридичної особи, прокурора, органу державної влади, зокрема Національного агентства, органу місцевого самоврядування. Орган або посадова особа надсилає до Національного агентства протягом трьох робочих днів копію прийнятого рішення про скасування або одержаного для виконання рішення суду про визнання незаконними відповідних актів або рішень. Правочин, укладений внаслідок порушення вимог Закону, може бути визнаним недійсним.

Відновлення прав і законних інтересів та відшкодування збитків, шкоди, завданих фізичним та юридичним особам внаслідок вчинення корупційного правопорушення (ст. 68 Закону). Фізичні та юридичні особи, права яких порушено внаслідок вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення і яким завдано моральної або майнової шкоди, збитків, мають право на відновлення прав, відшкодування збитків, шкоди в установленому законом порядку. Збитки, шкода, завдані фізичній або юридичній особі внаслідок незаконних рішень, дій або бездіяльності суб'єкта, який здійснює заходи щодо запобігання і протидії корупції, відшкодовуються з Державного бюджету України в установленому законом порядку. Держава, Автономна Республіка Крим, орган місцевого самоврядування, які відшкодували збитки, шкоду, завдану незаконним рішенням, діями або бездіяльністю суб'єкта, що здійснює заходи щодо запобігання та протидії корупції, мають право зворотної вимоги (регресу) до особи, яка завдала збитків, шкоди, у розмірі виплаченого відшкодування (крім відшкодування виплат, пов'язаних із трудовими відносинами, відшкодуванням моральної шкоди).

Вилучення незаконно одержаного майна (ст. 69 Закону). Кошти та інше майно, одержані внаслідок вчинення корупційного правопорушення, підлягають конфіскації або спеціальній конфіскації за рішенням суду в установленому законом порядку.

Також слід зазначити, що стосується припинення повноважень депутатами, то законодавством передбачено підстави і порядок дострокового припинення повноважень як народних депутатів України, так і депутатів місцевих рад. Зокрема, відповідно до ст. 4 Закону України «Про статус народного депутата України», повноваження народного депутата, серед іншого, припиняються достроково у разі набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього. Відтак у разі притягнення народного депутата України до кримінальної відповідальності за вчинення корупційного правопорушення, його повноваження можуть бути достроково припинені. Відповідно до ст. 5 цього ж Закону рішення про дострокове припинення повноважень народного депутата приймається у десятиденний строк за поданням комітету, до компетенції якого входять питання депутатської етики, більшістю від конституційного складу Верховної Ради України. Щодо дострокового припинення повноважень народного депутата у зв'язку із притягненням його до адміністративної відповідальності за вчинення корупційного адміністративного правопорушення слід зазначити, що механізм такого припинення законодавством не передбачений.

На відміну від народних депутатів, відповідно до ст. 5 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» у разі набрання законної сили обвинувальним вироком суду, за яким

депутата засуджено до позбавлення волі, або набрання законної сили рішенням суду щодо притягнення його до відповідальності за корупційне правопорушення, його повноваження місцевої ради припиняються достроково за наявності перелічених підстав, засвідчених офіційними документами, без прийняття рішення відповідної ради.

Стосовно ж сільського, селищного або міського голови, то відповідно до частини першої ст. 79 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» повноваження голови вважаються достроково припиненими у разі набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього, а також набрання законної сили рішенням суду про притягнення його до адміністративної відповідальності за корупційне правопорушення. З таких підстав повноваження припиняються достроково, а відповідна особа звільняється з посади з дня прийняття відповідною радою рішення, яким береться до відома зазначений факт.

3. Особливості звільнення у зв'язку з притягненням до відповідальності

Відповідна підстава звільнення окремо передбачена як в Кодексі законів про працю України (п. 7-1 частини першої ст. 36), так і низкою галузевих законів, якими врегульовано діяльність тієї чи іншої категорії осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Тема 11. Основні напрямки роботи щодо запобігання корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування

1. Антикорупційні підрозділи та плани.
2. Корупційні ризики.
3. Характеристика посад з підвищеним корупційним ризиком.
4. Добросесні інформатори та службові розслідування.

Основний зміст

1. Антикорупційні підрозділи та плани

Організація роботи із запобігання корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування має здійснюватися на системній основі.

Забезпеченню ефективності діяльності у цій сфері сприяє створення або визначення в залежності від структури певного органу підрозділу чи посадової особи з питань запобігання і виявлення корупції.

Діяльність таких підрозділів (осіб) в системі органів виконавчої влади врегульована постановою Кабінету Міністрів України від 04 вересня 2013 р. «Питання запобігання та виявлення корупції», якою затверджено Типове положення про уповноважений підрозділ (особу) з питань запобігання та виявлення корупції. Вказаним нормативно-правовим актом керівникам міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Голові Ради міністрів Автономної Республіки Крим, керівникам органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, головам обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій з урахуванням вимог згаданого Типового положення доручено:

- утворити (визначити) та забезпечити функціонування підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції у межах загальної чисельності працівників апаратів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, апарату Ради міністрів Автономної Республіки Крим, апаратів органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, апаратів обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій;

- забезпечити утворення (визначення) та функціонування підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції на підприємствах, в установах та організаціях, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим.

Також постановою рекомендовано керівникам міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, головам обласних, Київської та Севастопольської міських державних

адміністрацій з урахуванням вимог зазначеного Типового положення утворити та забезпечити функціонування підрозділів з питань запобігання та виявлення корупції у межах загальної чисельності працівників центрального апарату міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, апарату обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Положення передбачає можливість визначення уповноваженої особи з питань запобігання та виявлення у разі недоцільності утворення в органі виконавчої влади, на підприємстві, в установі та організації уповноваженого підрозділу з огляду на структуру, чисельність працівників, у тому числі тих, які є суб'єктами декларування, а також обсяг, характер та складність роботи.

Серед основних завдань підрозділу такі:

- 1) підготовка, забезпечення та контроль за здійсненням заходів щодо запобігання корупції;
- 2) надання методичної та консультаційної допомоги з питань дотримання вимог антикорупційного законодавства;
- 3) участь в інформаційному та науково-дослідному забезпеченні здійснення заходів щодо запобігання та виявлення корупції, а також міжнародному співробітництві в зазначеній сфері;
- 4) проведення організаційної та роз'яснювальної роботи із запобігання, виявлення і протидії корупції;
- 5) проведення перевірки фактів своєчасності подання декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, перевірки таких декларацій на наявність конфлікту інтересів, а також здійснення їх логічного та арифметичного контролю;
- 6) здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів.

Уповноважений підрозділ відповідно до покладених на нього завдань:

- 1) розробляє та проводить заходи щодо запобігання корупційним правопорушенням, а також здійснює контроль за їх проведенням;
- 2) надає іншим структурним підрозділам органу виконавчої влади, підприємства, установи, організації та їх окремим працівникам роз'яснення щодо застосування антикорупційного законодавства;
- 3) вживає заходів до виявлення конфлікту інтересів та сприяє його усуненню, контролює дотримання вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів, а також виявляє сприятливі для вчинення корупційних правопорушень ризики в діяльності посадових і службових осіб органу виконавчої влади, підприємства, установи та організації, вносить їх керівникам пропозиції щодо усунення таких ризиків;
- 4) надає допомогу в заповненні декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, проводить у встановленому законодавством порядку перевірку фактів своєчасності подання зазначених декларацій, їх перевірку на наявність конфлікту інтересів, а також здійснює логічний та арифметичний контроль декларацій;
- 5) у разі виявлення під час перевірки декларації арифметичних або логічних помилок невідкладно письмово повідомляє про це відповідному суб'єкту декларування для подання ним письмового пояснення та/або виправленої декларації;
- 6) у разі виявлення фактів, що можуть свідчити про вчинення корупційних правопорушень посадовими чи службовими особами органу виконавчої влади, підприємства, установи та організації, а також ознак правопорушення за результатами перевірок декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, інформує в установленому порядку про такі факти керівника органу виконавчої влади (його апарату), підприємства, установи та організації, а також правоохоронні органи відповідно до їх компетенції;
- 7) веде облік працівників органу виконавчої влади, підприємства, установи та організації, притягнутих до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень;

8) взаємодіє з підрозділами з питань запобігання та виявлення корупції державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції;

9) розглядає в межах повноважень повідомлення щодо причетності працівників органу виконавчої влади, підприємства, установи та організації до вчинення корупційних правопорушень.

Працівники уповноваженого підрозділу можуть залучатися до проведення:

1) експертизи проектів нормативно-правових актів, організаційно-розпорядчих документів, що видаються органом виконавчої влади, з метою виявлення причин, що призводять чи можуть призвести до вчинення корупційних правопорушень;

2) внутрішнього аудиту органу виконавчої влади, підприємства, установи та організації в частині дотримання вимог антикорупційного законодавства.

Як вбачається із вказаних завдань та повноважень, діяльність зазначених підрозділів має зосереджуватися на реалізації превентивних антикорупційних заходів. Водночас, такі підрозділи жодним чином не повинні підміняти собою правоохоронні органи.

2. Корупційні ризики

Важливою складовою діяльності із запобігання корупції у конкретному органі є виявлення корупційних ризиків в діяльності органу (правових, організаційних та інших факторів та причин, які породжують, заохочують (стимулюють) корупцію), їх повне усунення або мінімізація. Серед таких ризиків, зокрема, наділення посадових осіб дискреційними повноваженнями – сукупністю прав та обов'язків державних органів та органів місцевого самоврядування, осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що надають можливість на власний розсуд визначити повністю або частково вид і зміст управлінського рішення, яке приймається, або можливість вибору на власний розсуд одного з декількох варіантів управлінських рішень.

Дискреційні повноваження мають такі ознаки:

1) дозволяють органу (особі, уповноваженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) на власний розсуд оцінювати юридичний факт (фактичний склад), внаслідок чого можуть виникати, змінюватись або припинятись правовідносини;

2) дозволяють на власний розсуд обирати одну із декількох форм реагування на даний юридичний факт;

3) надають можливість органу (особі, уповноваженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) на власний розсуд вибирати міру публічно-правового впливу щодо фізичних та юридичних осіб, його вид, розмір, спосіб реалізації;

4) дозволяють органу (особі, уповноваженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) обрати форму реалізації своїх повноважень – видання нормативного або індивідуально-правового акта, вчинення (утримання від вчинення) адміністративної дії;

5) наділяють орган (особу, уповноважену на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) правом повністю або частково визначати порядок здійснення юридично значущих дій, у тому числі строк та послідовність їх здійснення;

6) надають можливість органу (особі, уповноваженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) на власний розсуд визначати спосіб виконання управлінського рішення, у тому числі передавати виконання прийнятого рішення підлеглим особам, іншим державним органам та органам місцевого самоврядування, встановлювати строки і процедуру виконання.

Усунення такого ризику, як правило, потребує удосконалення нормативно-правової бази, яка врегульовує діяльність відповідних посадових осіб.

Ще одним поширеним корупційним ризиком в діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування є неналежна організація роботи,

яка проявляється у створенні відповідних умов, що спонукають громадян вдаватися до корупційних дій. У першу чергу це стосується сфери надання адміністративних послуг. Як приклад, можна навести обмежений доступ до органу чи посадової особи, штучне створення черг, встановлення незручного для громадян графіку прийому, встановлення обов'язку надання додаткових, не передбачених законодавством документів, відсутність належних умов для перебування громадян в органі, відсутність інформації про процедуру надання послуги тощо. Усунення таких ризиків можливе шляхом ширшого використання інформаційно-комунікаційних технологій (запровадження електронної черги, попереднього запису телефоном чи через електронну скриньку), встановлення зручного для громадян графіку роботи, наявність інформаційних стендів та поширення інформації про порядок надання послуг у засобах масової інформації, забезпечення належних побутових умов для відвідувачів, забезпечення вільного доступу до необхідних бланків тощо.

Також необхідно додати, що керівники повинні демонструвати та заохочувати етичну поведінку підлеглих, зокрема, шляхом створення адекватних умов роботи, надання дієвої оцінки показників роботи.

Умови публічної служби і робота з кадрами також мають заохочувати етичну поведінку (умови прийняття на роботу, перспективи просування по службі, можливості підвищення кваліфікації, адекватна оплата праці та політика у сфері роботи з кадрами).

Аналізуючи корупційні ризики в діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, слід звернути увагу на відсутність контролю з боку керівництва.

З метою недопущення (запобігання) виникнення такого корупційного ризику контроль з боку безпосереднього керівництва має здійснюватись:

- систематично, тобто нести регулярний характер, або постійно;
- всебічно, тобто якомога більше охоплювати всі питання та напрямки роботи;
- шляхом перевірки не тільки тих службовців, які мають слабкі результати роботи, а й тих, що мають добрі результати;
- об'єктивно, тобто виключати упередженість;
- гласно, тобто результати контролю повинні бути відомі тим особам, які підлягали контролю;
- результативно (дієво), тобто в залежності від результатів контролю мають вживатись відповідні заходи.

Також для запобігання виникнення цього ризику необхідним є такий обов'язковий захід, як надання безпосереднім керівництвом державним службовцям практичної допомоги в реалізації поставлених завдань.

У найкращому випадку контроль з боку керівництва має містити всі перераховані категорії, внаслідок чого буде усунуто умови для виникнення інших корупційних ризиків.

3. Характеристика посад з підвищеним корупційним ризиком

Організація спецперевірки покладається на керівника органу, на зайняття посади в якому претендує особа. Кабмін затвердив Порядок проведення спеціальної перевірки щодо осіб, які претендують на зайняття посад, що передбачають заняття відповідального чи особливо відповідального становища, і посад з підвищеним корупційним ризиком. Згідно із Постановою від 25 березня 2015 р. посадами, які передбачають заняття відповідального чи особливо відповідального становища, є: 1) посади, передбачені ч. 1 ст. 9 Закону «Про державну службу»; 2) 1–3 категорії посад держслужбовців і посадових осіб місцевого самоврядування; 3) посади суддів, прокурорів і слідчих; 4) посади, що підлягають заміщенню вищим офіцерським складом військовослужбовців; 5) посади керівників, заступників керівників держорганів, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, їх апаратів і самостійних структурних підрозділів; 6) посади керівників, заступників керівників органів влади АР Крим, держорганів, юрисдикція яких поширюється на територію однієї або кількох областей, м. Києва або м. Севастополя; 7) посади керівників держорганів,

органів влади АР Крим, юрисдикція яких поширюється на територію одного або кількох районів, міст республіканського в АР Крим чи обласного значення, районів у місті, міст районного значення.

Перелік посад з підвищеним корупційним ризиком затверджується Національним агентством з попередження корупції. За загальним правилом організація спецперевірки покладається на керівника органу, на зайняття посади в якому претендує особа. При цьому **спеціальній перевірці підлягають відомості щодо:** 1) наявності судового рішення, що набрало законної сили, згідно з яким особа притягнута до кримінальної відповідальності, а також наявності судимості, її зняття, погашення; 2) факту, що особа піддана, піддавалася раніше адміністративним стягненням за пов'язані з корупцією правопорушення; 3) достовірності відомостей, зазначених у декларації особи; 4) наявності в особи корпоративних прав; 5) стану здоров'я, освіти, наявності наукового ступеня, вченого звання; 6) ставлення особи до військового обов'язку; 7) наявності в особи допуску до держтаємниці; 8) поширення на обличчя люстраційного заборони обіймати відповідну посаду.

4. Добросесні інформатори та службові розслідування

Одним з важливих засобів запобігання і протидії корупції є зміна досить поширених в українському суспільстві негативних уявлень про осіб, що надають керівництву чи правоохоронним органам інформацію про прояви корупції у своєму колективі. Міжнародна спільнота визнала підтримку таких осіб важливим завданням держав, що прагнуть бути демократичними та добросесними.

Державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції здійснюється відповідно до вимог ст. 53 Закону України «Запобігання корупції». Особа, яка надає допомогу в запобіганні і протидії корупції (викривач), – особа, яка за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною, повідомляє про порушення вимог цього Закону іншою особою.

Повідомлення про порушення вимог антикорупційного законодавства може бути здійснене працівником відповідного органу без зазначення авторства (анонімно).

Анонімне повідомлення про порушення вимог антикорупційного законодавства підлягає розгляду, якщо наведена у ньому інформація стосується конкретної особи, містить фактичні дані, які можуть бути перевірені.

Особа, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції, перебувають під захистом держави. За наявності загрози життю, житлу, здоров'ю та майну осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції, або їх близьких осіб, у зв'язку із здійсненням повідомленням про порушення вимог Закону, правоохоронними органами до них можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи, передбачені Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

Національне агентство, а також інші державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування забезпечують умови для повідомлень їх працівниками про порушення вимог цього Закону іншою особою, зокрема через спеціальні телефонні лінії, офіційні веб-сайти, засоби електронного зв'язку.

Службові розслідування (перевірки). Одним із дієвих інструментів виявлення фактів корупції серед осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування є проведення службових розслідувань (перевірок).

Порядок проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13 червня 2000 р.

Так, пунктом першим Порядку передбачено, що службове розслідування стосовно осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування може бути проведено: у разі невиконання або неналежного виконання ними службових обов'язків, перевищення своїх повноважень, що призвело до людських жертв або заподіяло значну

матеріальну чи моральну шкоду громадянинові, державі, підприємству, установі, організації чи об'єднанню громадян; на вимогу особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, з метою зняття безпідставних, на її думку, звинувачень або підозри; з метою виявлення причин та умов, що призвели до вчинення корупційного правопорушення або порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції», за поданням спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції за рішенням керівника органу, в якому працює особа, яка вчинила таке правопорушення.

Водночас, рекомендованим є проведення таких розслідувань чи перевірок за кожним фактом корупційного правопорушення навіть за відсутності подання спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції.

Якісне використання вказаного інструменту дозволить своєчасно виявляти причини та умови, які сприяють вчиненню корупційних правопорушень, своєчасно розробляти та вживати ефективних заходів щодо їх усунення.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Поняття та сутність корупції

1. Корупція як адміністративно-правова категорія.
2. Правове регулювання основ запобігання і протидії корупції.
3. Співвідношення понять «корупція» та «корупційне правопорушення».
4. Об'єктивні та суб'єктивні причини корупції в Україні.
5. Основні напрямки державної антикорупційної політики.
6. Міжнародна Антикорупційна стратегія України.

Література: 1, 2, 5, 25, 31, 32, 42, 96, 120–122, 124, 149 та ін.

Тема 2. Організаційні засади управління спрямовані на запобігання і протидію корупційних правопорушень

1. Повноваження Верховної Ради України, Президента та Кабінету Міністрів України щодо запобігання і протидії корупції.
2. Національне агентство з питань запобігання корупції як центральний орган щодо запобігання і протидії корупції.
3. Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом.
4. Повноваження інших органів державного управління щодо запобігання і протидії корупції.

Література: 1, 2, 5, 10, 23, 25, 31, 32, 33–36, 42, 45, 52, 120–122 та ін.

Тема 3. Організаційно-правові засади діяльності Національного антикорупційного бюро України як державного правоохоронного органу

1. Адміністративно-правовий статус Національного антикорупційного бюро.
2. Структура та склад Національного антикорупційного бюро.
3. Правовий статус працівників Національного антикорупційного бюро.
4. Контроль за діяльністю Національного антикорупційного бюро України.

Література: 2, 5, 24, 25, 31, 32, 42, 120–122, 150 та ін.

Тема 4. Суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення

1. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
2. Особи, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
3. Особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми.
4. Фізичні особи, як суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення.

Література: 2, 5, 11, 21, 25, 31, 32, 42, 66, 95, 100, 102, 107, 120–122, 150 та ін.

Тема 5. Обмеження щодо запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням

1. Обмеження щодо використання службового становища.
2. Обмеження щодо суміщення та сумісництва.
3. Обмеження щодо одержання дарунків (пожертв).
4. Обмеження щодо роботи близьких осіб.

5. Обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функції держави, місцевого самоврядування.

Література: 2, 5, 25, 31, 32, 42, 49, 74, 86, 120–122, 142, 154 та ін.

Тема 6. Спеціальна перевірка як захід забезпечення запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням

1. Законодавчі основи спеціальної перевірки.
2. Поняття та особливості спеціальної перевірки.
3. Особи, які підлягають спеціальній перевірці.
4. Порядок проведення спеціальної перевірки.
5. Особливості «реагування» на різні види розбіжностей заявлених та фактичних даних про особу.

Література: 2, 5, 25, 31, 32, 42, 120–122 та ін.

Тема 7. Конфлікт інтересів

1. Поняття та риси конфлікту інтересів.
2. Обов'язки осіб, пов'язані з конфліктом інтересів.
3. Способи врегулювання конфлікту інтересів.
4. Правила щодо врегулювання конфлікту інтересів.

Література: 5, 25, 31, 32, 42, 94, 120–122, 133, 140 та ін.

Тема 8. Декларування майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру

1. Загальні положення щодо декларування майна, доходів, витрат і зобов'язання фінансового характеру.
2. Суб'єкти декларування.
3. Строки подання декларації та основні правила заповнення.
4. Порядок виготовлення бланків, подання, зберігання декларацій та використання зазначених у них відомостей.
5. Перевірка декларації та відповідальність за порушення вимог законодавства.

Література: 25, 31, 32, 42, 103, 120–122 та ін.

Тема 9. Адміністративно-правовий механізм протидії корупції: поняття та загальна характеристика

1. Поняття корупційних ризиків.
2. Поняття та концепції адміністративно-правового механізму протидії корупції.
3. Антикорупційні стандарти службової поведінки.

Література: 2, 25, 31, 32, 42, 79, 80, 85, 100, 120–122 та ін.

Тема 10. Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та усунення їх наслідків

1. Загальна характеристика юридичної відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.
2. Адміністративна відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.
3. Кримінальна відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.
4. Особливості звільнення у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційні правопорушення.

Література: 2, 5, 25, 31, 32, 42, 64, 103, 119–122 та ін.

Тема 11. Характеристика окремих складів корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень

1. Поняття та особливості складу корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень.
2. Види окремих складів корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень.

Література: 25, 31, 32, 42, 63, 79, 112, 120–122 та ін.

Тема 12. Основні напрямки роботи щодо запобігання корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування

1. Антикоруptionні підрозділи та плани.
2. Корупційні ризики.
3. Характеристика посад з підвищеним корупційним ризиком.
4. Доброчесні інформатори.
5. Службові розслідування.

Література: 2, 5, 25, 31, 32, 42, , 64. 79, 85, 98, 108, 120–122, 129 та ін.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

До Теми 1. Поняття та сутність корупції

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти:

1. Визначте поняття «корупція» та «корупційне правопорушення».
2. Які є об'єктивні та суб'єктивні причини корупції в Україні?
3. Якими нормативно-правовими актами регулюється запобігання і протидія корупції?
4. Визначте державну антикорупційну політику.
5. В чому полягає участь України в міжнародному співробітництві у сфері запобігання і протидії корупції?

Кейс

Директор комунальної установи уклав угоду про передачу частини приміщень установи в безкоштовну оренду комерційній структурі, про що стало відомо в процесі перевірки установи місцевим підрозділом Державної фінансової інспекції України. Керівник пояснив свої дії необхідністю погашення боргу, котрий установа мала перед цією структурою за проведений нею ремонт приміщень, а також відсутністю коштів, котрими можна було б розрахуватись.

Проаналізуйте дану ситуацію на предмет наявності в діях керівника ознак корупції та корупційного правопорушення.

До Теми 2. Організаційні засади управління спрямовані на запобігання і протидію корупційним правопорушенням

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти:

1. Визначте поняття «управління спрямоване на запобігання і протидію корупції».
2. Які є організаційні засади управління спрямовані на запобігання і протидію корупції?
3. Якими нормативно-правовими актами визначаються повноваження Верховної Ради України, Президента України, Національного антикорупційного бюро та органів прокуратури щодо запобігання і протидії корупції?
4. Визначте органи публічного управління діяльність яких спрямована на запобігання і протидію корупції.
5. Визначте правовий статус Національного антикорупційного бюро.

Кейс

Сільський голова, який за фахом був вчителем історії, працював у місцевій школі, де викладав даний предмет і виконував навантаження 0,25 ставки.

Дайте відповідь, чи має місце в даній ситуації, порушення встановлених Законом України «Про запобігання корупції» обмежень та наявності ознак корупції і корупційного правопорушення?

До Теми 3. Організаційно-правові засади управління органів виконавчої влади, діяльність яких спрямована на запобігання і протидію корупційним правопорушенням

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти:

1. Визначте систему органів виконавчої влади, діяльність яких спрямоване на запобігання і протидію корупції.
2. Які є організаційні засади управління у сфері виконавчої влади, щодо запобігання і протидію корупції?
3. Якими нормативно-правовими актами визначаються повноваження Кабінету Міністрів України, Національного агентства з питань запобігання корупції, Національного

агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів щодо запобігання і протидії корупції?

4. Визначте органи виконавчої влади діяльність яких спрямована на запобігання і протидію корупції.

5. Визначте правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції.

Кейс

Керівник державної установи м. Києва, який перебував у відпустці, вирішив виїхати на відпочинок в Одесу. Оскільки він мав багато речей, то викликав службовий автомобіль і здійснив поїздки на ньому з дому до залізничного вокзалу.

Проаналізуйте дану ситуацію і дайте відповідь чи є в його діях порушення вимог антикорупційного законодавства.

До Теми 4. Суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти:

1. Визначте поняття «суб'єкт відповідальності за корупційні правопорушення».
2. Які є види суб'єктів корупційних правопорушень?
3. Якими нормативно-правовими актами визначаються засади правового регулювання видів суб'єктів корупційних правопорушень?
4. Визначте правовий статус осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, як суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення.
5. Визначте правовий статус осіб, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, як суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення.

Кейс

Державний службовець П. у вільний від роботи час (вечорами та у вихідні дні) надавав допомогу своєму родичеві, який працював приватним таксистом. Ця допомога виявлялась у тому, що він підміняв родича під час здійснення поїздок, коли той хворів або не мав можливості займатися роботою.

Проаналізуйте ситуацію та дайте відповідь, чи має місце в діях державного службовця порушення обмежень передбачених антикорупційним законодавством.

До Теми 5. Адміністративно-правові засоби протидії корупційним правопорушенням

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти:

1. Визначте види засобів спрямованих на запобігання корупції.
2. Визначте сукупність нормативних актів, що регламентують адміністративно-правові засоби протидії корупційним правопорушенням.
5. Вкажіть антикорупційні стандарти службової поведінки.

Кейс

Головний бухгалтер комунальної установи, порушуючи вимоги Бюджетного кодексу України, спрямувала кошти, що були призначені як матеріальна допомога працівникам, на виплату заробітної плати за поточний місяць, оскільки на рахунок установи не було суми, необхідної для повного покриття витрат на цю статтю видатків. При цьому вона і сама отримала заробітну плату в повному обсязі. Дайте відповідь, чи є в її діях ознаки корупції та корупційного правопорушення.

До Теми 6. Заходи запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти:

1. Визначте види заходів, спрямованих на запобігання корупції.

2. Які обмеження встановлені для суб'єктів відповідальності за корупційні діяння?
3. Визначте коло суб'єктів, щодо яких встановлюються відповідні заходи.
4. Визначте сутність та особливості кожного із обмежувальних заходів.
5. Визначити види та межі відповідальності за недотримання зазначених заходів.

Кейс

У районному відділенні фонду соціального страхування, керівником якого була Микитюк, працювала прибиральницею її дочка Петренко. Вказаний факт було виявлено під час прокурорської перевірки фонду.

Проаналізуйте ситуацію та з'ясуйте чи є в діях керівника відділення фонду порушення обмежень, передбачених антикорупційним законодавством.

До Теми 7. Спеціальна перевірка та конфлікт інтересів

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти:

1. Визначте поняття «конфлікт інтересів».
2. Що таке спеціальна перевірка та у чому полягає її сутність?
3. Визначте коло суб'єктів щодо яких здійснюється спеціальна перевірка.
4. Правові наслідки проведення спеціальної перевірки.
5. Що підлягає спеціальній перевірці?

Кейс

Посадова особа місцевого самоврядування О., перебуваючи у відпустці, працювала на сезонних роботах в Одеській області на скиртуванні сіна. За двадцять днів роботи вона отримавши винагороду в розмірі 4000 гривень, повернулася додому і по закінченні відпустки приступила до виконання службових обов'язків.

З'ясуйте чи є в діях посадової особи місцевого самоврядування ознаки корупції та корупційного правопорушення.

До Теми 8. Декларування майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти:

1. Коли подаються декларації?
2. Куди включаються подані декларації?
3. Хто контролює та перевіряє подані декларації?
4. На підставі чого компетентні органи перевіряють декларації?
5. Що таке моніторинг способу життя суб'єктів декларування?

Кейс

Громадянин К. звернувся з письмовою заявою до сільської ради про виділення йому земельної ділянки під забудову, однак ніякої відповіді не отримав. Тоді він звернувся безпосередньо до сільського голови за поясненнями, той відповів, що на даний час у розпорядженні сільської ради немає вільних земельних ділянок, котрі б надавались під забудову. К. зажадав, щоб сільський голова надав йому офіційну відповідь, але отримав відмову. Тоді він звернувся із заявою в прокуратуру.

Дайте правову оцінку ситуації.

До Теми 9. Поняття та особливості адміністративно-правового механізму протидії корупції

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти:

1. Визначте поняття механізму протидії корупції.
2. Назвіть види юридичної відповідальності за корупційні діяння.

3. Визначте адміністративно-правові аспекти юридичної відповідальності в механізмі протидії корупції.

Кейс

Запропонувати стандарт антикорупційної поведінки керівника державного органу у випадку отримання пропозиції щодо отримання неправомірної дії за прийняття на посаду особи після конкурсної процедури (мінімум 2 варіанти).

До Теми 10. Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та усунення їх наслідків

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти:

1. Визначте види відповідальності за вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень.
2. Який процесуальний порядок притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності за вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень?
3. Визначте коло суб'єктів, що притягують до кримінальної та адміністративної відповідальності за вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень.
4. Який строк притягнення до відповідальності?
5. Який порядок звільнення у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційні правопорушення?

Кейс

Керівник районного відділу культури К., одразу після звільнення з посади був призначений на посаду вчителя образотворчого мистецтва однієї із шкіл району, оскільки мав відповідну освіту. Одночасно, на громадських засадах він приймав участь у діяльності хорового колективу районного будинку культури.

Проаналізуйте ситуацію та дайте відповідь про наявність в діях К. порушення обмежень, передбачених антикорупційним законодавством.

До Теми 11. Основні напрямки роботи щодо запобігання корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти:

1. Визначте сутність антикорупційних підрозділів.
2. Надайте визначення «корупційним ризикам».
3. Визначте посади з підвищеним корупційним ризиком.
4. Хто такі добросовісні інформатори?
5. Який порядок службового розслідування?

Кейс

При проведенні конкурсу на заміщення вакантної посади в державному органі, керівник державного органу, який очолював комісію проголосував за підтримання кандидатури громадянки М, приховавши те, що вона є його сестрою. Комісія підтримала кандидатуру про призначення на посаду.

Проаналізуйте ситуацію та дайте відповідь, чи має місце в діях керівника державного органу порушення обмежень передбачених антикорупційним законодавством.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Корупція як адміністративно-правова категорія.
2. Поняття та ознаки корупційного правопорушення.
3. Правове регулювання основ запобігання і протидії корупції.
4. Основні міжнародні документи у сфері протидії корупції.
5. Співвідношення понять «корупція» та «корупційне правопорушення».
6. Об'єктивні причини корупції в Україні.
7. Суб'єктивні причини корупції в Україні.
8. «Антикорупційна політика» та «антикорупційні програми»: поняття та особливості правового регулювання.
9. Основні напрямки державної антикорупційної політики.
10. Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики.
11. Міжнародна Антикорупційна стратегія України.
12. Загальна характеристика антикорупційного законодавства.
13. Організація діяльності Верховної Ради України щодо запобігання і протидії корупції.
14. Повноваження Президента України щодо запобігання і протидії корупції.
15. Повноваження Кабінету Міністрів України щодо запобігання і протидії корупції.
16. Участь громадськості в заходах щодо запобігання і протидію корупції.
17. Організація діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції.
18. Повноваження Національного агентства з питань запобігання корупції.
19. Правовий статус працівників Національного агентства з питань запобігання корупції.
20. Уповноважені особи Національного агентства з питань запобігання корупції.
21. Гарантії незалежності Національного агентства з питань запобігання корупції.
22. Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом.
23. Особливості адміністративно-правового статусу працівників Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.
24. Повноваження Служби безпеки України щодо запобігання і протидії корупції.
25. Повноваження органів прокуратури щодо запобігання і протидії корупції.
26. Повноваження органів внутрішніх справ щодо запобігання і протидії корупції.
27. Організація діяльності Державної фіскальної служби України щодо запобігання і протидії корупції.
28. Адміністративно-правовий статус Національного антикорупційного бюро.
29. Структура та склад Національного антикорупційного бюро.
30. Правовий статус працівників Національного антикорупційного бюро.
31. Контроль за діяльністю Національного антикорупційного бюро України.
32. Загальна характеристика суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення.
33. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
34. Особи, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
35. Особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально

уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми.

36. Фізичні особи, як суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення.
37. Поняття та види обмежень щодо запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням.
38. Обмеження щодо використання службового становища.
39. Обмеження щодо суміщення та сумісництва.
40. Обмеження щодо одержання дарунків (пожертв).
41. Обмеження щодо роботи близьких осіб.
42. Обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функції держави, місцевого самоврядування.
43. Співвідношення понять «приватний інтерес» та «неправомірна вигода».
44. Правила етичної поведінки.
45. Спеціальна перевірка як захід забезпечення запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням.
46. Антикорупційні стандарти службової поведінки.
47. Поняття та особливості спеціальної перевірки.
48. Особи, які підлягають спеціальній перевірці.
49. Порядок проведення спеціальної перевірки.
50. Особливості «реагування» на різні види розбіжностей заявлених та фактичних даних про особу.
51. Поняття та риси конфлікту інтересів.
52. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.
53. Обов'язки осіб, пов'язані з конфліктом інтересів.
54. Способи врегулювання конфлікту інтересів.
55. Правила щодо врегулювання конфлікту інтересів.
56. Співвідношення понять «близькі особи» та «члени сім'ї».
57. Загальні положення щодо декларування майна, доходів, витрат і зобов'язання фінансового характеру.
58. Характеристика інформації, що зазначається в декларації.
59. Суб'єкти декларування.
60. Строки подання декларації та основні правила заповнення.
61. Облік та оприлюднення декларації.
62. Моніторинг способу життя суб'єктів декларування.
63. Порядок виготовлення бланків, подання, зберігання декларацій та використання зазначених у них відомостей.
64. Перевірка декларації та відповідальність за порушення вимог законодавства.
65. Поняття та сутність механізму протидії корупції.
66. Характеристика основних напрямки роботи щодо запобігання корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування.
67. Антикорупційні підрозділи та плани.
68. Корупційні ризики.
69. Характеристика та види посад з підвищеним корупційним ризиком.
70. Добросовісні інформатори.
71. Державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції.
72. Службові розслідування.
73. Антикорупційна експертиза: поняття та особливості.
74. Порядок проведення антикорупційної експертизи.
75. Загальна характеристика юридичної відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

76. Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.
77. Характеристика законодавства про юридичну відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.
78. Адміністративна відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.
79. Кримінальна відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.
80. Особливості звільнення у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційні правопорушення.
81. Поняття та особливості складу корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень.
82. Види окремих складів корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень.
83. Незаконні акти та правочини як прояв корупції.
84. Порядок відновлення прав і законних інтересів та відшкодування збитків, шкоди, завданих фізичним та юридичним особам внаслідок вчинення корупційного правопорушення.
85. Характеристика суб'єктів, уповноважених на застосування відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.
86. Загальні засади запобігання корупції у діяльності юридичної особи.
87. Антикорупційна програма юридичної особи: загальна характеристика.
88. Вимоги до антикорупційної програми юридичної особи.
89. Міжнародний обмін інформацією у сфері запобігання і протидії корупції.
90. Проблемні питання реалізації антикорупційного законодавства України.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінка «5» (відмінно) – здобувач вищої освіти вільно орієнтується в теоретичному матеріалі та без помилок застосовує теоретичні знання при розв’язанні практичних задач.

Оцінка «4» – здобувач вищої освіти знає основний масив теоретичного матеріалу, але або плутається при його поясненні, або застосовує його на практиці з помилками (при розв’язанні практичних задач).

Оцінка «3» (задовільно) – здобувач вищої освіти має лише уривчасті теоретичні знання та розв’язує лише 50 відсотків практичних задач.

Оцінка «2» (незадовільно) – здобувач вищої освіти не орієнтується в теоретичному матеріалі та виконує менше 50 відсотків практичних задач або не може розв’язувати практичні задачі взагалі.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для курсового (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЛІК НЕОБХІДНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. (ред. від 21.02.2019 р.). № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції : Конвенція ООН від 31.10.2003 р. (ратифікація від 18.10.2006 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16 (дата звернення: 24.10.2019 р.)
3. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією : Конвенція Ради Європи від 27.01. 1999 р. (ратифікація від 18.10.2006 р.). URL: https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_101 (дата звернення: 24.10.2019 р.)
4. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією : Конвенція Ради Європи від 04.11. 1999 р. (ратифікація від 16.03.2005 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_102 (дата звернення: 24.10.2019 р.)
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. (ред. від 02.10.2019 р.). № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. (ред. від 18.10.2019 р.). № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
7. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. (ред. від 02.10.2019 р.). № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/stru> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
8. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. (ред. від 20.10.2019 р.). № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
9. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 р. (ред. від 22.05.2019 р.). № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
10. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 р. (ред. від 03.07.2019 р.). № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12/stru> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
11. Про статус народного депутата України : Закон України від 17.11.1992 р. (ред. від 01.11.2019 р.). № 2790-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
12. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23.12.1993 р. (ред. від 05.08.2018 р.). № 3781-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
13. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 р. (ред. від 05.08.2018 р.). № 3855-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
14. Про комітети Верховної Ради України : Закон України від 04.04.1995 р. (ред. від 11.01.2019 р.). № 116/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
15. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 20.05.1997 р. (ред. від 20.10.2019 р.). № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
16. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 р. (ред. від 20.10.2019 р.). № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14> (дата звернення: 24.10.2019 р.)

17. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. (ред. від 19.10.2019 р.). № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
18. Про політичні партії в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. (ред. від 18.10.2019 р.). № 2365-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
19. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. (ред. від 11.10.2019 р.). № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
20. Про дипломатичну службу : Закон від 07.06.2018 р. (ред. від 19.12.2018 р.). № 2449-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
21. Про статус депутатів місцевих рад : Закон України від 11.07.2002 р. (ред. від 28.08.2018 р.). № 93-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
22. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. (ред. від 08.07.2018 р.). № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
23. Про державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 р. (ред. від 22.05.2019 р.). № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
24. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. (ред. від 18.10.2019 р.). № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
25. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Євросоюзу : Закон України від 18.03.2004 р. (ред. від 04.11.2018 р.). № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
26. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. (ред. від 25.09.2019 р.). № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
27. Про вибори народних депутатів України : Закон України від 17.11.2011 р. (ред. від 18.10.2019 р.). № 4061-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
28. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. (ред. від 22.07.2018 р.). № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
29. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 р. (ред. від 25.09.2019 р.). № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
30. Про очищення влади : Закон України від 16.09.2014 р. (ред. від 25.09.2019 р.). № 1682-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
31. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки : Закон України від 14.10.2014 р. (ред. від 08.08.2015 р.). № 1699-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
32. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. (ред. від 18.10.2019 р.). № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
33. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 р. (ред. від 25.09.2019 р.). № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18> (дата звернення: 24.10.2019 р.)

34. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. (ред. від 20.10.2019 р.). № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
35. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : Закон України від 10.11.2015 р. (ред. від 25.09.2019 р.). № 772-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
36. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. (ред. від 18.10.2019 р.). № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
37. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. (ред. від 20.10.2019 р.). № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
38. Про запровадження на території України регіональних графіків початку робочого часу : Указ Президента від 26.04.1995 р. (ред. від 27.01.1999 р.). № 334/95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/334/95> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
39. Про Національну програму боротьби з корупцією : Указ Президента від 10.04.1997 р. (поточна ред.). № 319/97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/319/97> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
40. Про Стратегію реформування системи державної служби : Указ Президента від 14.04.2000 р. (поточна ред.). № 599/2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/599/2000> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
41. Про Комплексну програму підготовки державних службовців : Указ Президента від 09.11.2000 р. (поточна ред.). № 1212/2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1212/2000/conv/print> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
42. Про Концепцію адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу : Указ Президента від 05.03.2004 р. (ред. від 28.03.2004 р.). № 278/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/278/2004> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
43. Про заходи щодо реформування державної служби в Україні та забезпечення захисту конституційних прав державних службовців : Указ Президента від 20.09.2007 р. (ред. від 26.09.2007 р.). № 900/2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
44. Про Національну раду з питань антикорупційної політики : Указ Президента від 14.10.2014 р. (ред. від 15.07.2019 р.). № 808/2014. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/808/2014> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
45. Про затвердження Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування : Постанова Кабінету Міністрів України від 13.06.2000 р. (ред. від 26.09.2017 р.). № 950 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2000-%D0%BF> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
46. Про затвердження Положення про Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу : Постанова КМУ від 04.06.2008 р. (поточна ред.). № 528. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/136346171> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
47. Питання запобігання та виявлення корупції в органах виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.12.2009 р. (ред. від 06.08.2016 р.). № 1422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/706-2013-%D0%BF> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
48. Про затвердження Порядку передачі дарунків, одержаних як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним

- установам чи організаціям : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 р. (ред. від 15.03.2018 р.). № 1195. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1195-2011-%D0%BF> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
49. Питання запобігання та виявлення корупції : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2013 р. (ред. від 30.11.2016 р.). № 706. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0317884-17> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
50. Про затвердження Положення про Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.12.2013 р. (ред. від 31.08.2016 р.). № 949. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/246953567> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
51. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Постанова КМУ від 10.09.2014 р. (ред. від 22.10.2019 р.). № 442. URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
52. Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань державної служби : Постанова КМУ від 01.10.2014 р. (ред. від 18.07.2019 р.). № 500. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/500-2014-%D0%BF> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
53. Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України 25.03.2015 р. (ред. від 26.03.2019 р.). № 151. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/171-2015-%D0%BF> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
54. Питання оплати праці працівників державних органів : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 р. (ред. від 26.10.2019 р.). № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-2017-%D0%BF> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
55. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 2 частини першої статті 7, пункту 2 розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» : Рішення Конституційного суду України від 13.03.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-19> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
56. Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи : Наказ Міністерства юстиції України від 24.04.2017 р. (поточна ред.). № 1395/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1395323-17> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
57. Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки відомостей щодо освіти, наявності наукового ступеня, вченого звання у осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування : Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 10.09.2012 р. № 33/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/171-2015-%D0%BF> (дата звернення: 24.10.2019 р.) (втратив чинність)
58. Про затвердження Типового положення про службу управління персоналом державного органу : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. (поточна ред.). № 47. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0438-16> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
59. Про затвердження Типових правил внутрішнього службового розпорядку : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. (поточна ред.). № 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0457-16> (дата звернення: 24.10.2019 р.)

60. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 р. (поточна ред.). № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
61. Роз'яснення щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно віднесення до суб'єктів декларування фізичних осіб відповідно до пункту 5 частини першої статті 3 зазначеного Закону, затвердженого рішенням НАЗК від 29.03.2018 р. URL: <https://nazk.gov.ua/rozyasnennya-shchodopodannya-deklaraciy-predstavnykamy-gromadskosti#> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
62. Роз'яснення щодо визначення суб'єктів декларування, передбачених підпунктом «и» пункту 1 та пунктами 2, 3 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції» (щодо посадових осіб юридичних осіб публічного права). URL: https://nazk.gov.ua/sites/default/files/rozyasnennya_yuopp.docx.pdf (дата звернення: 24.10.2019 р.)
63. Методологія оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади, затв. рішенням НАЗК 02.12.2016 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1718-16> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
64. Адміністративна відповідальність за корупційні правопорушення: наук.-практ. посіб. / О.Л. Копиленко, З.А. Загинеї, О.Н. Ярмиш та ін.; за заг. ред. Ю.М. Дьоміна. Київ: Нац. академія прокуратури України, 2014. 304 с.
65. Бертуччі Г. Розкриття людського потенціалу задля підвищення ефективності державного сектору: міркування щодо головних висновків Всесвітньої доповіді UNDESA'S 2005 про стан державного сектору. *Демократичний розвиток: вищі державні службовці та політико-адміністративні стосунки*. Матеріали XVIII Міжнародного конгресу з підготовки вищих державних службовців, Україна, Київ, 15-17 червня 2005 р. / укладач С.В. Соколик. Київ : «К.І.С.», 2005. С. 141–147.
66. Біла Л.Р. Види державних посад : проблеми теорії та правового регулювання. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. праць. Вип. 35 / Редкол. : С.В. Ківалов (голов. ред.) та ін. ; відп. за вип. Ю.М. Оборотов. Одеса : Юрид. л-ра, 2007. С. 49–54.
67. Біла Л.Р. Державна посада : проблеми визначення та правового регулювання. *Часопис адміністративістики*. 2007. № 1. С. 14–19.
68. Біла-Тіунова Л.Р. Сутнісно-правова характеристика дисциплінарного провадження щодо державних службовців як інститут службового права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2019. № 50. Т. 3. С. 56–61.
69. Біла-Тіунова Л.Р. Сфера дії Закону «Про державну службу». *Правові новели*. 2019. № 7. С. 84–89.
70. Біла-Тіунова Л.Р., Панова Н.С., Фоміч Г.В., Корнута Л.М. Державна служба в Україні : навчально-методичний посібник, 3-е вид., перероб. і доп. Одеса : Фенікс, 2015. 196 с.
71. Біла-Тіунова Л.Р. Публічна служба як адміністративно-правова категорія. *Наукові праці Одеської національної юридичної академії*. Т. VIII / Редкол.: С.В. Ківалов (голов. ред.) та ін. ; відп. за вип. Ю.М. Оборотов. Одеса : Юрид. л-ра, 2009. С. 142–154.
72. Біла-Тіунова Л.Р. Службова кар'єра в Україні : монографія. Одеса : Фенікс, 2011. 540 с.
73. Біла-Тіунова Л.Р. Службова кар'єра державного службовця : теорія і правове регулювання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра. юрид. наук. : спец. 12.00.07. Одеса, 2012. 39 с.

74. Біла-Тіунова Л.Р., Хамходера О.П. Щодо визначення поняття «викладацька діяльність» в контексті антикорупційного законодавства. *Наук. вісн. Ужгородського нац. ун-ту. Серія «Право»*. 2017. Вип. 43. Т. 2. С. 28–32.
75. Білокур Є.І. Concerning The Usage of the Term «Public Administration» in the Administrative Law. *Правове життя сучасної України* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (17 травня 2019 р., м. Одеса) / відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса : «Гельветика», 2019. Т 2. С. 38–40.
76. Білорусов С. Розвиток професіоналізму та визначення ділових якостей державних службовців. *Вісник державної служби України*. 2005. № 2. С. 32–36.
77. Бедний О.І. Організаційно-правові основи служби в органах місцевого самоврядування в Україні : дис. кандидата юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2002. 174 с.
78. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні : організаційно-правові засади : монографія. Харків : Право, 2005. 304 с.
79. Боднарчук О.Г. Теоретичні основи та адміністративно-правові механізми протидії корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України : монографія. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 462 с.
80. Василевська Т.Е. Особистісні виміри етики державного службовця: монографія. Київ : НАДУ, 2008. 336 с.
81. Василевська Т.Е., Саламатов В.О. Етика державного службовця як засіб запобігання та протидії корупції : навч.-метод. матеріали. Київ : НАДУ, 2011. 72 с.
82. Васильківська В.В. Посадова інструкція державного службовця: питання удосконалення із урахуванням правового статусу. *Правове життя сучасної України* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 17 травня 2019 р.) / за ред. Г.О. Ульянової. Одеса. С. 47–49.
83. Войтович Р.В., Пірен М.І., Надольний І.Ф. Керівник в органах державної влади та місцевого самоврядування : посібник. Київ : Центр сприяння інституц. розв. держ. служби, 2006. 168 с.
84. Воронкова В.Г. Формирование духовной культуры как основы профессионального мастерства педагога в условиях культурной глобализации. *Napograniczu. Studiaz filozofiiireligii. WydawnictwoNaukoweMega Plast dla* : Wyzszej Szkoły Finansowi Zarzadzaniaw Warszawie, 2012. S. 439–453.
85. Гаращук В.М., Мухатаєв А.О. Актуальні проблеми боротьби з корупцією в Україні : монографія. Харків : Право, 2010. 144 с.
86. Гладун О.З., Мозгова В.А. Поняття «творча діяльність» в контексті застосування антикорупційного законодавства. *Вісник прокуратури*. 2016. № 7. С. 67–71.
87. Гончарук Н.Т. Управління керівним персоналом у сфері державної служби України : теорія та практика : монографія. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2012. 342 с.
88. Грицяк А.І. Публічне управління в Україні : становлення за європейськими стандартами. *Вісн. Акад. мит. служби України*. 2010. № 2. С. 5–11. (Серія «Державне управління»).
89. Гусев В.О. Державна інноваційна політика: методологія формування та впровадження : монографія. Донецьк : Юго-Восток, 2011. 624 с.
90. Державна кадрова політика в Україні : стан, проблеми та перспективи розвитку : наук. доп. / за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю.В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2012. 72 с.
91. Державна служба в Україні : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц., Засл. юриста України А.М. Подоляки. Хмельницький : ХмЦНП, 2013. 356 с.

92. Державна служба в Україні : теоретико-правова характеристика у контексті реформування законодавства : монографія / за заг. ред. С.В. Ківалова, Л.Р. Білої-Тіунової. Одеса : Фенікс, 2013. 438 с.
93. Державне управління : підручник : у 2 т. / ред. кол. : Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О. Ващенко (заст. голови), Ю.П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. Київ ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. [Т. 1. 564 с. ; Т. 2. 324 с.].
94. Етика державних службовців і запобігання конфлікту інтересів : навч.-метод. матеріали; уклад. О.М. Руденко. Київ : НАДУ, 2013. 76 с.
95. Заброда Д.Г. Взаємодія суб'єктів боротьби з корупцією : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.07. Київ, 2005. 19 с.
96. «Індекс сприйняття корупції». URL: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/politics/2012/12/121205_corruption_index_oz.shtml (дата звернення: 24.10.2019 р.)
97. Калашник Н.С. Самоосвіта державних службовців : компетентнісний підхід : монографія; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2013. 273 с.
98. Кальман О. Сучасний стан та актуальні проблеми протидії корупції в Україні. *Держава і регіони*. Сер. Право. 2009. № 2. С. 15–20.
99. Камлик М.І., Невмержицький Є.В. Корупція в Україні. Київ : Знання, 1998. 179 с.
100. Ківалов С.В., Біла-Тіунова Л.Р., Корнута Л.М. Дисциплінарна відповідальність державного службовця в Україні : питання теорії і правового регулювання : монографія. Одеса : Фенікс, 2013. 274 с.
101. Ківалов С.В. Інноваційні положення Закону «Про державну службу». *Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права* : матеріали Міжнар. наук. конф, Одеса, 30 листопада 2012 р. Т. 2 / відп. за вип. д-р юрид. наук, проф. В.М. Дрьомін ; Націон. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2012. С. 5–8.
102. Ківалов С.В., Біла-Тіунова Л.Р. Публічна служба в Україні : підручник. Одеса : Юрид. л-ра, 2009. 735 с.
103. Клімова С.М., Ковальова Т.В., Тучак М.О. Збірник практичних завдань з питань запобігання і протидії корупції в Україні. Харків. : Видавництво ХарРІ НАДУ «Магістр», 2012. 25 с.
104. Кнорринг В.И. Основы искусства управления : учеб. Пособие. Москва : Дело, 2003. 328 с.
105. Корнута Л.М. Визначення поняття доказів та доказової діяльності у дисциплінарному провадженні щодо державних службовців. *Актуальні проблеми держави та права*: зб. наук. праць. Вип. 73 / редкол. : С.В. Ківалов (гол. ред.) та ін. ; відп. за вип. В.М. Дрьомін. Одеса : Юрид. л-ра, 2014. С. 123–129.
106. Корнута Л.М. Дисциплінарна відповідальність державного службовця в Україні : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.07. Одеса, 2013. 23 с.
107. Корнута Л.М. Компетенція та компетентність державного службовця: проблеми співвідношення у контексті реформ державної служби. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 5. С. 79–82.
108. Корнута Л.М. Окремі питання удосконалення державної служби України в умовах євроінтеграційних процесів. *Legal practice in EU countries and Ukraine at the model stare* : international scientific and practical conference (Vasile Goldis Western University of Arad, Romania, 25–26 january, 2019 p.). Arad, 2019. S. 367–370.
109. Корнута Л.М. Принцип лояльності в державній службі : теоретико-правова характеристика та перспективи розвитку. *Право і суспільство*. 2019. № 1. ч. 1. С. 91–96.

110. Корнута Л.М. Професійна компетентність державного службовця: проблематика удосконалення та розвитку. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. № 4. С. 79–84.
111. Корнута Р. Окремі особливості правового регулювання публічної служби Німеччини. *Проблеми реформування державного управління* : зб. наук. пр. Київ : Вид-во УАДУ, 2000. С.129 – 170.
112. Коліушко І., Тимошук В., Банчук О. та ін. Корупційні ризики надання адміністративних послуг та контрольно-наглядової діяльності в Україні; Центр політико-правових реформ, Фонд «Демократичні ініціативи». Київ : Москаленко О.М. ФОП, 2009. 196 с.
113. Кравченко С.О. Державно-управлінські реформи: теоретико-методологічне обґрунтування та напрями впровадження : монографія. Київ : НАДУ, 2008. 296 с.
114. Круп'як Л.Б. Організація діяльності державного службовця : навч. посібник. Тернопіль : Крок. 2015. 243 с.
115. Культура й етика в публічному адмініструванні : наук. розробка / за ред.. С.М. Серьогіна, О.В. Антонової, І.І. Хожило та ін. Київ: НАДУ, 2010. 40 с.
116. Луцишин В.М. Ознаки корупції та корупційного правопорушення : збірник практичних задач із роз'ясненнями. Івано-Франківськ : Довідниково-інформаційні матеріали. Вип. 53/12, 2012. 17 с.
117. Максимович Р. Л. Коментар Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». Львів: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2012. 280 с.
118. Мельник М.І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії) / М.І. Мельник. – К. : Юридична думка, 2004. – 400 с.
119. Михайленко Д. Г. Кваліфікація одержання хабара службовою особою, яка займає відповідальне чи особливо відповідальне становище. *Актуальні проблеми політики* : Зб. наук. праць (кер. авт. кол. С.В. Ківалов ; відп. за вип. Л. . Кормич). Одеса : Фенікс, 2009. Вип. 37. С. 104–113.
120. Михненко А.Н., Кравченко С.О., Макаренко Е.М. Корупція : теоретичне розуміння, шляхи запобігання та протидії : нав.-метод. матеріали для слухачів дистанційного курсу «Запобігання та протидії корупції». Київ : НАДУ, 2011. 56 с.
121. Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» наук. ред. М.І. Хавронюк. Київ : Ваіте, 2018. 472 с.
122. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання корупції». практ. посіб. / за заг. ред. С.В. Петкова. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 512 с.
123. Олуйко В. Саєнко В. Зарубіжний досвід організації державної служби. *Вісник державної служби України*. 2004. № 3. С. 34–39.
124. Офіційна веб-сторінка Міжнародної організації щодо протидії корупції Transparency International. URL: <https://www.transparency.org/> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
125. Офіційна веб-сторінка Ради Європи / Європейської Комісії. URL: http://www.coe.int/t/DGHL/cooperation/economiccrime/corruption/Projects/upac/upac_en.asp (дата звернення: 24.10.2019 р.)
126. Пірен М. Лідерство : сутність та реалізація в українському суспільстві : навч. посіб. Київ, 2012. 232 с.
127. Публічна адміністрація в Україні : становлення та розвиток / за заг. ред. А.В. Толстоухова, Н.Р. Нижник, Н.Т. Гончарук. Дніпропетровськ : Монолит, 2010. 400 с.
128. Публічна служба в Україні : концепція та практика регіональної кадрової політики : наук. розробка / О.І. Сушинський, О.В. Худоба, Д.Д. Заяць та ін. Київ : НАДУ, 2013. 64 с.
129. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / за заг. ред. Тимошука В.П., Школика А.М. Київ : Конус-Ю, 2007. 735 с.

130. Рачинський А.П. Керівник у державних інституціях : навч.-метод. матеріали. Київ : НАДУ, 2009. 76 с.
131. Розвиток лідерства / за заг. ред. І. Ібрагімової. Київ : Проект «Реформа управління персоналом на державній службі в Україні», 2012. 400 с.
132. Роженцова Д. Корупція : как из состояния стать явлением URL: <http://ubr.ua/laws-and-business/expert-advice/kormpcia-kak-izsostoianiiia-stat-iavleniem-71224> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
133. Рудакевич М.І. Професійна етика державних службовців : теорія і практика формування в умовах демократизації державного управління : монографія. Тернопіль : АСТОН, 2007. 400 с.
134. Сорокіна Н., Сьєогія Т. Етизація публічної служби як чинник гуманізації суспільства : зарубіжний досвід. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2014. Вип. 2 (21). С. 246–258.
135. Синявіна М.В. Публічне управління та публічна служба як результат демократизації державного управління. *Публічне управління : теорія і практика*. 2011. № 3 (7). С. 48–53.
136. Спеціалізовані інституції з боротьби з корупцією. Огляд моделей. – Організація економічного співробітництва та розвитку // Мережа боротьби проти корупції для країн Східної Європи і Центральної Азії – 2006. – С. 13, 16. URL: <http://www.oecd.org> (дата звернення: 24.10.2019 р.)
137. Стельмашук А.С. Особливості розвитку інституту державної служби в зарубіжних країнах. *Економіка та держава*. 2012. № 4. С. 125–129.
138. Терещук О.В. Адміністративна відповідальність за корупційні правопорушення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2000. – 177 с.
139. Тимошук В.П. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України. Київ : Факт, 2003. 496 с.
140. Токар-Остапенко О.В. Урегулювання конфлікту інтересів на державній службі : можливості застосування європейського досвіду в Україні : аналіт. доп. Київ : НІСД, 2013. 48 с.
141. Толкачев В.К. Методология исследования коррупционных отношений в контексте современной теории права. *Государство и право*. 2006. № 7. С. 14–20.
142. Хамходера О.П. Запобігання корупційним проявам у публічній службі. Адміністративне право України: Підручник / Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Видання друге. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. С. 313–344.
143. Центри надання адміністративних послуг : створення та організація діяльності: практ. посіб. / за заг. ред. В.П. Тимошука Київ : СПД Москаленко О.М., 2010. 440 с.
144. Чумак К.О. Окремі аспекти кримінальної відповідальності за умисне неподання електронної декларації. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 4/2. С. 105–111.
145. Янюк Н. Актуальні проблеми формування публічної служби в Україні. *Вісник Львівського університету*. Серія «Юридична». 2010. Вип. 51. С. 162–167.
146. European Commission. Green Paper on Public-Private Partnerships and Community Law on Public Contracts and Concessions. - Brussels : European Commission, 2004.
147. Izdebski H., Kulesza M. Administracja publiczna. Zagadnienia ogolne. Warszawa : LIBER, 1999. S. 17–23.
148. Claisse Alain. Fonctions publiques en Europe / Alain Claisse, Marie-Christine Meininger. Paris : Montchrestien, 1994. 157 p.
149. Corruption Perceptions Index Results 2010. URL: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009/cpi_2009_table.php?pageNews&id1273 (дата звернення: 24.10.2019 р.)

150. Liubov Bila-Tiunova, Tetiana Bilous-Osin, Diana Kozachuk, Victoriia Vasylykivska (2019) Participation of civil society in public administration: prospects for international experience implementation in Ukraine, *Humanities & Social Sciences Reviews*, 7(5), 757-764, <https://doi.org/10.18510/hssr.2019.7594>
151. Lui F.T. A Dinamic Model of Corruption Deterrence. *Journal of Political Economy : theoretical economics and empirical economics*. 1996. – № 31. P. 65–73.
152. Osborne S.P. Naming the beast: Defining and classifying service innovations in social policy. *Human Relations*, 1998. №9. P. 133-155.
153. Shuman H., Presser S. Questions and Answers in Attitude surveys experiments on questions forms and context. *Harper*, 1981. P. 40–53.
154. Tamara Latkovska, Liubov Bila-Tiunova (2019) Political and economic governance: a comparative analysis of eastern European countries and Ukraine, *Baltic journal of economic studies*, 5 (3), pp. 91–98.
155. Tirole J. A Theory of collective reputations. *Review of Economic Studies*. 1996. № 1(63). P. 1–22.

ДОДАТОК 1. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ

До Теми 1. Поняття та сутність корупції

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Згідно з чинним законодавством корупція – це:

- а) незаконне, винне, протиправне діяння, яке містить корисну вигоду для державного службовця;
- б) сприяння, використовуючи своє службове становище, фізичним і юридичним особам у здійсненні ними підприємницької діяльності, і також в отриманні субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів або пільг з метою незаконного одержання за це матеріальних благ, пільг або інших переваг;
- в) використання особою наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки, пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка, пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей;
- г) діяльність осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямована на протиправне використання наданих повноважень для одержання матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Основним антикорупційним нормативно-правовим актом в Україні є:

- а) Кодекс України про адміністративні правопорушення;
- б) Закон України «Про запобігання корупції»;
- в) Закон України «Про очищення влади»;
- г) Указ Президента «Про першочергові заходи з реалізації Закону України «Про запобігання і протидію корупції»».

До Теми 2. Організаційні засади управління спрямовані на запобігання і протидію корупційним правопорушенням

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Які з кадрових повноважень у сфері запобігання і протидії корупції має Президент України?

- а) призначає Голову Адміністрації Президента, який має антикорупційні повноваження щодо державного нагляду;
- б) призначає на посаду Директора Національного антикорупційного бюро України;
- в) призначає начальницький склад Національного антикорупційного бюро України;
- г) призначає на посаду Уповноваженого з питань запобігання і протидії корупції.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Яка кількість територіальних управлінь може бути утворена Директором Національного антикорупційного бюро України?

- а) всього п'ять територіальних управлінь;
- б) не більше семи територіальних управлінь;
- в) не більше десяти територіальних управлінь;
- г) від семи до десяти територіальних управлінь.

До Теми 3 Організаційно-правові засади управління органів виконавчої влади, діяльність яких спрямована на запобігання і протидію корупційним правопорушенням

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

На який строк обирається Голова Національного агентства з питань запобігання корупції?

- а) на один рік;

- б) на два роки;
- в) на п'ять років;
- г) безстроково

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Скільки членів входять до складу Національного агентства з питань запобігання корупції?

- а) 3;
- б) 5;
- в) 7;
- г) 10.

До Теми 4. Суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Який законодавчий акт визначив перелік осіб, що визнаються суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення?

- а) Закон «Про запобігання корупції»;
- б) Закон «Про центральні органи виконавчої влади»;
- в) Закон «Про Національне агентство з питань запобігання корупції»;
- г) Закон «Про Кабінет Міністрів України».

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

До якої групи суб'єктів корупційного правопорушення відносяться члени Центральної виборчої комісії?

- а) особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- б) особи, які для цілей Закону «Про запобігання корупції» прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- в) фізичні особи;
- г) інші суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення.

До Теми 5. Адміністративно-правові засоби протидії корупційним правопорушенням

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

До профільних нормативних актів, що визначають адміністративно-правові засоби протидії корупційним правопорушенням можна віднести:

- а) Конституція України;
- б) Закон України «Про Антимонопольний комітет»;
- в) Закон України «Про державну службу»;
- г) Закон України «Про вибори Президента України».

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

До антикорупційної поведінки держаних службовців НЕ відносяться такі вимоги:

- а) державні службовці повинні протистояти проявам корупції, не допускати корупційних правопорушень або діянь, пов'язаних з корупцією;
- б) державні службовці у випадку наявності ситуації, коли їм пропонують неправомірну вигоду, зобов'язані попередити особу про відповідальність та ввічливо відмовитися від такої пропозиції;
- в) державний службовець, якщо має достовірну інформацію про корупційне правопорушення, повинен вжити необхідних заходів щодо запобігання і припинення такого правопорушення;
- г) державні службовці повинні вживати заходів щодо недопущення конфлікту інтересів.

До Теми 6. Заходи запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

До заходів спрямованих на запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням НЕ відносяться?

- а) обмеження щодо використання службового становища;
- б) обмеження щодо суміщення та сумісництва;
- в) обмеження щодо використання своїх матеріальних активів;
- г) обмеження щодо роботи близьких осіб.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Щодо яких осіб обмеження використання свого службового становища НЕ прописано Законом?

- а) щодо осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- б) щодо осіб, чия діяльність ніяким чином прямо або опосередкована не пов'язана з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, а також чия діяльність не пов'язана з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків;
- в) щодо осіб, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією, – у випадках, передбачених цим Законом;
- г) щодо осіб, які для цілей Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

До Теми 7. Спеціальна перевірка та конфлікт інтересів

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Організація проведення спеціальної перевірки покладається на:

- а) Службу безпеки України;
- б) Національне антикорупційне бюро України;
- в) Керівника органу;
- г) Національну поліцію.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

У разі ненадання особою згоди про проведення спеціальної перевірки щодо неї:

- а) особа призначається на посаду без проведення відповідної перевірки;
- б) питання щодо призначення її на посаду не розглядається;
- в) питання щодо призначення її на посаду відкладається;
- г) відповідна перевірка проводиться після призначення на посаду.

До Теми 8. Декларування майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Подання декларацій здійснюється:

- а) щорічно 31 грудня;
- б) раз на чотири роки;
- в) щорічно до 1 квітня;
- г) за бажанням декларанта.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Який орган здійснює контроль та перевірку декларацій?

- а) Національна поліція;
- б) Національне агентство з питань запобігання корупції;
- в) Служба безпеки України;
- г) Національне антикорупційне бюро України.

До Теми 9. Поняття та особливості адміністративно-правового механізму протидії корупції

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Що слід розуміти під терміном механізм правового регулювання?

- а) це система адміністративно-правових засобів, спрямована на врегулювання суспільних відносин у процесі запобігання та протидії корупції;
- б) це система адміністративно-правових засобів, спрямована на врегулювання суспільних відносин у процесі запобігання та протидії корупції, яка являє собою процес, що включає певні стадії (етапи) реалізації та елементи (складові частини);
- в) це процес спрямований на урегулювання суспільних відносин у сфері державної служби;
- г) це сукупність елементів, що визначають процес боротьби з корупцією.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Серед механізмів правового регулювання протидії корупції НЕ застосовується наступний вид юридичної відповідальності:

- а) дисциплінарна;
- б) адміністративна;
- в) кримінальна;
- г) усі види юридичної відповідальності можуть застосовуватися.

До Теми 10. Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та усунення їх наслідків

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Яке з описаних нижче діянь не належить до «правопорушень, пов'язаних з корупцією»?

- а) службова особа не повідомила керівника про потенційний конфлікт інтересів;
- б) державний службовець займається підприємницькою діяльністю;
- в) службова особи прийняла неправомірну вигоду за сприяння у наданні в користування приватній компанії земельної ділянки;
- г) службова особа подала декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, на 10 днів пізніше від встановленого законом строку.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

У якому випадку притягнення до дисциплінарної відповідальності державного службовця, який вчинив корупційне правопорушення, є обов'язковим?

- а) у випадку подання спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції;
- б) у випадку звернення з відповідним клопотанням до керівника зборів трудового колективу;
- в) якщо судом не застосовано до нього покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаними з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;
- г) законом не передбачено обов'язкового притягнення до дисциплінарної відповідальності особи у такому випадку.

До Теми 11. Основні напрямки роботи щодо запобігання корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Антикорупційні підрозділи не здійснюють:

- а) надання методичної та консультаційної допомоги з питань дотримання вимог антикорупційного законодавства;
- б) розробку та проведення заходів щодо запобігання корупційним правопорушенням;
- в) притягнення до відповідальності за вчинення корупційного правопорушення;
- г) вжиття заходів до виявлення конфлікту інтересів.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Що не можна віднести до корупційних ризиків?

- а)** наділення посадових осіб дискреційними повноваженнями;
- б)** довгий робочий день;
- в)** неналежна організація роботи;
- г)** низька заробітна платня.

**ДОДАТОК 2.
КОМПЛЕКСНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ**

Варіант 1

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права**

**КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ**

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група___ Потік___ Курс___ Фак-т _____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Вкажіть яка з вказаних ситуацій не охоплюється терміном «корупція»?

- а) використання особою, уповноваженою на виконання функцій держави, службових повноважень з метою одержання неправомірної вигоди;
- б) порушення службовою особою обов'язку повідомити про наявність реального чи потенційного конфлікту інтересів;
- в) обіцянка неправомірної вигоди службовій особі з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень;
- г) надання неправомірної вигоди третім особам на вимогу службової особи з метою схилити цю особу до використання пов'язаних з її службовими повноваженнями можливостей.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Вкажіть строк, протягом якого посадова особа органу державної влади зобов'язана повідомити Національне агентство з питань запобігання корупції про суттєві зміни у своєму майновому стані:

- а) 10 днів з моменту отримання відповідного доходу чи придбання відповідного майна;
- б) законодавство не передбачає обов'язку щодо такого повідомлення;
- в) 1 рік з моменту отримання відповідного доходу чи придбання відповідного майна;
- г) 3 місяці з моменту подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

3. Розв'язати практичне завдання:

Заступник начальника управління Київської міської державної адміністрації ОСОБА 1, державний службовець, 25 вересня 2015 року отримав подарунок (електронну книжку RocketBook Basic 611 вартістю 1250 грн.) від свого давнього знайомого ОСОБИ 2, який працює заступником голови однієї із районних державних адміністрації м. Києва.

26 вересня 2015 року ОСОБА 1 отримав на день народження подарунок (цифровий фотоапарат General Electric C 1033 вартістю 450 грн.) від співробітників свого управління – ОСОБИ 3 та ОСОБИ 4.

Визначити, чи є ОСОБА 1 суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення.

Встановити, чи містять діяння ОСОБИ 1 ознаки корупційного правопорушення. Якщо ці ознаки наявні, необхідно визначити, якою статтею Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачена відповідальність за таке правопорушення ОСОБИ 1

4. Розкрити теоретичне завдання: Поняття та правове регулювання державної антикорупційної політики.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т_____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Яким з наведених суб'єктів визначаються засади антикорупційної політики (Антикорупційна стратегія)?

- а) Президентом України;
- б) Кабінетом Міністрів України;
- в) Радою національної безпеки і оборони України;
- г) Верховною Радою України.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Визначте обов'язкову умову, за якої анонімне повідомлення працівника органу про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» іншим працівником цього ж органу підлягає розгляду

- а) наведена у повідомленні інформація стосується конкретної особи, містить фактичні дані, які можуть бути перевірені;
- б) анонімні повідомлення не підлягають розгляду;
- в) повідомлення складене за формою, визначеною Національним агентством з питань запобігання корупції;
- г) анонімне повідомлення стосується лише кримінального корупційного правопорушення.

3. Розв'язати практичне завдання:

Заступник начальника управління Київської міської державної адміністрації ОСОБА 1, державний службовець, 25 вересня 2015 року отримав подарунок (електронну книжку RocketBook Basic 611 вартістю 1250 грн.) від свого давнього знайомого ОСОБИ 2, який працює заступником голови однієї із районних державних адміністрацій м. Києва.

26 вересня 2015 року ОСОБА 1 отримав на день народження подарунок (цифровий фотоапарат General Electric С 1033 вартістю 450 грн.) від співробітників свого управління – ОСОБИ 3 та ОСОБИ 4.

Визначити, чи є в діях ОСОБИ 2, ОСОБИ 3, ОСОБИ 4 ознаки корупційного правопорушення. Якщо ці ознаки наявні, необхідно визначити, якою статтею Кодексу України про адміністративні правопорушення або Кримінального Кодексу України передбачена відповідальність за таке правопорушення ОСІБ 2,3,4.

Які особливості провадження у справі про зазначене адміністративне корупційне правопорушення?

4. Розкрити теоретичне завдання: Об'єктивні та суб'єктивні причини корупції в Україні.

Варіант 3

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

**КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ**

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група___ Потік___ Курс___ Фак-т _____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Вкажіть статус Національного агентства з питань запобігання корупції.

- а) консультативно-дорадчий орган з питань антикорупційної політики при Президентові України;
- б) колегіальний центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику;
- в) спеціально уповноважений орган з питань запобігання корупції, підпорядкований Раді національної безпеки і оборони;
- г) орган судової гілки влади, відповідальний за кримінальне переслідування корупційних злочинів.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

За результатами службового розслідування видається:

- а) подання керівнику органу;
- б) постанова;
- в) протокол про адміністративне правопорушення;
- г) акт службового розслідування.

3. Розв'язати практичне завдання:

Співробітником спецпідрозділу Управління Служби Безпеки України в Одеській області відносно ОСОБИ 1 складено протокол від 14 вересня 2015 року про порушення спеціальних обмежень, направлених на попередження корупції, визначених Законом України «Про запобігання корупції». У протоколі зазначено, що ОСОБА 1, займаючи посаду спеціаліста Малиновського відділу реєстрації актів цивільного стану Одеського міського управління юстиції, будучи державним службовцем, суб'єктом корупційних дій, у червні 2015 року умисно, в порушення вимог діючого законодавства України, надала недостовірну інформацію органам Служби Безпеки України.

Визначити, чи є ОСОБА 1 суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення.

Встановити, чи містять діяння ОСОБИ 1 ознаки корупційного правопорушення. Якщо ці ознаки наявні, необхідно визначити, якою статтею Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачена відповідальність за таке правопорушення ОСОБИ 1.

4. Розкрити теоретичне завдання: Система органів управління у сфері протидії корупційним правопорушенням.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

**КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ**

Дата проведення «___» _____ 20__ р.
Група___ Потік___ Курс___ Фак-т_____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Які дії зобов'язані здійснити уповноважені особи Національного агентства з питань запобігання корупції у випадку виявлення ознак адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією?

- а) звернутися до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції з обґрунтованим висновком для складення протоколу про таке правопорушення;
- б) поінформувати спеціально уповноважений підрозділ Служби безпеки України для складення протоколу про таке правопорушення;
- в) скласти протокол про таке правопорушення, який направляється до суду згідно з рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції;
- г) повідомити про це керівника правопорушника для ініціювання складення протоколу про таке правопорушення спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Вкажіть терміни розгляду анонімних повідомлень про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції»:

- а) упродовж 5 днів від дня отримання;
- б) не більше 15 днів від дня отримання з можливістю продовження строку до 30 днів від дня отримання;
- в) не менше 30 днів від дня отримання;
- г) законодавством не визначені терміни розгляду таких повідомлень.

3. Розв'язати практичне завдання:

Начальник відділу районної державної адміністрації ОСОБА 1, використовуючи свої службові повноваження та пов'язані з цим можливості, з метою одержання неправомірної вигоди для іншої особи, безоплатно надав службовий автомобіль «Шевроле-Лачетті» синього кольору, 2007 року випуску, НОМЕР 1, який обліковується на балансі районної державної адміністрації та 10 літрів бензину марки А-95 у вигляді талонів ПП «Лукойл-Україна», балансовою вартістю 96 грн. 50 коп., своєму рідному братові ОСОБІ 2, який незаконно використовував вказаний автомобіль за власними потребами. Крім того, з метою надання законності факту користування вказаним автомобілем, ОСОБА 1 передала ОСОБІ 2 свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу та подорожній лист службового легкового автомобіля НОМЕР 1 без реєстраційного номеру від 04.10.2013 року. ОСОБА 2 користувався майном райдержадміністрації без укладання будь-яких договорів, угод, тощо на право використання майна, без сплати грошових коштів за користування майном та без оформлення трудових відносин з райдержадміністрацією.

Визначити, чи є ОСОБА 1 суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення.

Встановити, чи містять діяння ОСОБИ 1 ознаки корупційного правопорушення. Якщо ці ознаки наявні, необхідно визначити, яким законодавчим актом передбачена відповідальність за таке правопорушення ОСОБИ 1

4. Розкрити теоретичне завдання: Система органів виконавчої влади, діяльність яких спрямоване на запобігання і протидію корупції.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «___» _____ 20__ р.
Група___ Потік___ Курс___ Фак-т_____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Вкажіть для якої з перелічених груп органів законом не передбачено обов'язкової наявності антикорупційних програм?

- а) центральні органи виконавчої влади;
- б) обласні ради;
- в) районні державні адміністрації;
- г) обласні державні адміністрації.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Яким чином має відбуватися оприлюднення декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, відповідно до Закону України «Про запобігання корупції»?

- а) оприлюднення декларацій не передбачено;
- б) оприлюднення декларацій лише керівників державних органів, органів місцевого самоврядування на офіційних веб-сайтах відповідних органів;
- в) оприлюднення усіх декларацій в офіційних друкованих виданнях;
- г) відкритий доступ до Єдиного державного реєстру декларацій на офіційному веб-сайті Національного агентства з питань запобігання корупції.

3. Розв'язати практичне завдання:

ОСОБА 1 перебуваючи на посаді начальника відділу житлово-комунального господарства Приморської районної державної адміністрації м. Одеса, будучи особою, уповноваженою на виконання функцій держави, станом на 20 вересня 2011 року був співзасновником (учасником) Товариства з обмеженою відповідальністю «Мегагазбудсервіс», що має на меті одержання прибутку, перебував у складі органу управління цього Товариства.

Визначити, чи є ОСОБА 1 суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення.

Визначити, які обмеження, передбачені Законом України «Про запобігання корупції», порушила ОСОБА 1.

До якого виду відповідальності може бути притягнута ОСОБА 1?

4. Розкрити теоретичне завдання: Національне антикорупційне бюро України та Державне бюро розслідувань: порівняльно-правова характеристика.

Варіант 6

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група___ Потік___ Курс___ Фак-т _____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Вкажіть алгоритм дій особи, співробітника Національного антикорупційного бюро, у разі надходження пропозиції щодо неправомірної вигоди або подарунка, прийняття якого заборонено законом.

- а) відмовитися від пропозиції; за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію; залучити свідків; письмово повідомити про пропозицію керівника та спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції;
- б) прийняти вигоду або подарунок; ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію; повідомити про це керівника та спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції;
- в) прийняти вигоду або подарунок; за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію; залучити свідків; передати його спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції;
- г) відмовитися від пропозиції без повідомлення будь-яких суб'єктів; попередити особу, яка зробила пропозицію, про можливу відповідальність.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Які з зазначених відомостей не зазначаються у декларації?

- а) про майно;
- б) про витрати;
- в) про доходи;
- г) про здоров'я.

3. Розв'язати практичне завдання:

Запропонуйте та аргументуйте власні варіанти адміністративно-правових засобів протидії корупційним правопорушенням.

4. Розкрити теоретичне завдання: Поняття та види корупційних ризиків.

Варіант 7

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

**КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ**

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група___ Потік___ Курс___ Фак-т _____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

У чому полягає обмеження щодо суміщення та сумісництва основної роботи осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, з іншими видами діяльності?

- а) у забороні займатися іншою оплачуваною діяльністю, або діяльністю на громадських засадах;
- б) у забороні здійснювати благодійну діяльність;
- в) у забороні займатися іншою оплачуваною діяльністю, підприємницькою діяльністю та входити до складу виконавчих, контрольних чи наглядових органів юридичних осіб, що мають на меті одержання прибутку;
- г) у забороні брати участь в загальних зборах підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Чи може бути оскаржене рішення про відмову у призначенні (обранні) на посаду за результатами спеціальної перевірки?

- а) може бути оскаржено до Національного агентства з питань запобігання корупції;
- б) може бути оскаржено до керівника вищого рівня;
- в) є кінцевим та оскарженню не підлягає;
- г) може бути оскаржене до суду.

3. Розв'язати практичне завдання:

Заступник голови обласної державної адміністрації, ОСОБА 1, державний службовець, всупереч Закону України «Про запобігання корупції» допустив порушення встановлених законом обмежень щодо використання службових повноважень та пов'язаних з цим можливостей з одержанням за це неправомірної вигоди для себе у розмірі, що не перевищує п'яти неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Працівники обласної державної адміністрації – ОСОБА 2 (головний спеціаліст відділу) та ОСОБА 3 (начальник відділу) були відсутні на роботі з 9:00 години до 14:00 години 13 вересня 2012 р. У відпустках чи на лікарняному ОСОБА 2 та ОСОБА 3 не перебували і повинні знаходитися на робочому місці, а фактично знаходилися на будівництві будинку, що належить ОСОБІ 1. Згідно з правилами внутрішнього розпорядку та графіком роботи зазначені громадяни повинні перебувати на робочих місцях з 9-00 до 17-30 з перервою на обід з 12-00 до 13-00.

Вартість однієї години робочого часу вищевказаних працівників складає ОСОБА 2 – 16 грн., а ОСОБА 3 – 18 грн. Таким чином ОСОБА 1 за наданням йому послуг в робочий час за чотири години отримав неправомірну вигоду у розмірі 138 грн., що не перевищує п'яти неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Визначити, чи є ОСОБА 1 суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення.

Встановити, чи містять діяння ОСОБИ 1 ознаки корупційного правопорушення. Якщо ці ознаки наявні, необхідно визначити, якою статтею Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачена відповідальність за таке правопорушення ОСОБИ 1.

4. Розкрити теоретичне завдання: Антикорупційні стандарти службової поведінки.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група___ Потік___ Курс___ Фак-т_____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

На які з перелічених видів діяльності не поширюється заборона займатися іншою, крім виконання функцій держави або місцевого самоврядування, оплачуваною діяльністю?

- а) суддівська практика із спорту;
- б) адвокатська діяльність;
- в) аудиторська діяльність;
- г) професійна оціночна діяльність.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Який із шляхів НЕ застосовується для зовнішнього врегулювання конфлікту інтересів?

- а) переведення особи на іншу посаду;
- б) звільнення особи;
- в) перегляд обсягу службових повноважень особи;
- г) перевірка наявності конфлікту інтересів.

3. Розв'язати практичне завдання:

Заступник голови обласної державної адміністрації, ОСОБА 1, державний службовець, всупереч Закону України «Про запобігання корупції» допустив порушення встановлених законом обмежень щодо використання службових повноважень та пов'язаних з цим можливостей з одержанням за це неправомірної вигоди для себе у розмірі, що не перевищує п'яти неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Працівники обласної державної адміністрації – ОСОБА 2 (головний спеціаліст відділу) та ОСОБА 3 (начальник відділу) були відсутні на роботі з 9:00 години до 14:00 години 13 вересня 2012 р. У відпустках чи на лікарняному ОСОБА 2 та ОСОБА 3 не перебували і повинні знаходитися на робочому місці, а фактично знаходилися на будівництві будинку, що належить ОСОБІ 1. Згідно з правилами внутрішнього розпорядку та графіком роботи зазначені громадяни повинні перебувати на робочих місцях з 9-00 до 17-30 з перервою на обід з 12-00 до 13-00. Вартість однієї години робочого часу вищевказаних працівників складає ОСОБА 2 – 16 грн., а ОСОБА 3 – 18 грн. Таким чином ОСОБА 1 за наданням йому послуг в робочий час за чотири години отримав неправомірну вигоду у розмірі 138 грн., що не перевищує п'яти неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Визначити, чи є в діях ОСІБ 2,3 ознаки корупційного правопорушення. Якщо ці ознаки наявні, необхідно визначити, якою статтею Кодексу України про адміністративні правопорушення або Кримінального Кодексу України передбачена відповідальність за таке правопорушення ОСІБ 2,3.

Які права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності?

4. Розкрити теоретичне завдання: Обмеження щодо використання службового становища.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група___ Потік___ Курс___ Фак-т_____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

У чому полягає обмеження щодо суміщення та сумісництва основної роботи осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, з іншими видами діяльності?

- а) у забороні займатися іншою оплачуваною діяльністю, або діяльністю на громадських засадах;
- б) у забороні здійснювати благодійну діяльність;
- в) у забороні займатися іншою оплачуваною діяльністю, підприємницькою діяльністю та входити до складу виконавчих, контрольних чи наглядових органів юридичних осіб, що мають на меті одержання прибутку;
- г) у забороні брати участь в загальних зборах підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Спеціальна перевірка проводиться у строк:

- а) місяць;
- б) два тижні;
- в) два місяці;
- г) не більше 25 календарних днів.

3. Розв'язати практичне завдання:

Сформулюйте основні правила та опишіть модель поведінки для керівника, до якого звернувся державний службовець, що йому підпорядкований із питанням щодо врегулювання реального конфлікту інтересів, що виник.

4. Розкрити теоретичне завдання: Види та сутність заходів, спрямованих на запобігання корупції та пов'язаними з корупцією правопорушеннями.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група___ Потік___ Курс___ Фак-т_____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Протягом якого строку діють передбачені законом обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування?

- а) протягом двох років;
- б) протягом шести місяців;
- в) протягом одного року, крім безстрокового обмеження щодо розголошення або використання в інший спосіб у своїх інтересах інформацію, яка стала відома у зв'язку з виконанням службових повноважень;
- г) протягом одного року, крім безстрокового обмеження представляти інтереси будь-якої особи у справах, в яких іншою стороною є орган, підприємство, установа, організація, в якому (яких) вони працювали на момент припинення відповідної діяльності.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

У разі виявлення порушень, пов'язаних з встановленням обмежень щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функції держави, місцевого самоврядування з метою припинення трудового договору, визнання правочину недійсним до суду звертається:

- а) Національне антикорупційне бюро України;
- б) Служба безпеки України;
- в) Національна поліція;
- г) Національне агентство з питань запобігання корупції.

3. Розв'язати практичне завдання:

Співробітник районної адміністрації працює на посаді головного спеціаліста одного з відділів, у вільний від роботи час працював у місцевій школі, де викладав предмет «Історія України» і виконував навантаження 0,25 ставки.

Дайте відповідь, чи має місце в даній ситуації, порушення встановлених Законом України «Про запобігання корупції» обмежень та наявності ознак корупції і корупційного правопорушення?

4. Розкрити теоретичне завдання: Обмеження щодо отримання подарунків.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

**КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ**

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група___ Потік___ Курс___ Фак-т_____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Яким чином службова особа органу державної влади зобов'язана відреагувати на незаконне доручення керівництва?

- а) утриматися від виконання доручення та негайно в письмовій формі повідомити керівника орган;
- б) виконати доручення та попередити керівника про небажання виконувати подібні доручення в подальшому;
- в) виконати доручення та поінформувати трудовий колектив органу;
- г) підлеглий не зобов'язаний оцінювати доручення керівництва, а повинен виконувати їх.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Особам уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування не забороняється займатись:

- а) підприємницькою діяльністю;
- б) входити до складу правління виконавчих чи контрольних органів підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку;
- в) входити до складу наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку;
- г) викладацькою, науковою і творчою діяльністю, медичною практикою, інструкторською та суддівською практикою із спорту.

3. Розв'язати практичне завдання:

ОСОБА 1, займаючи посаду інспектора з кадрів, секретаря-друкарки МКП ЖЕК № 5, являючись посадовою особою юридичної особи публічного права, отримала від громадянина ОСОБИ 2 незаконний дарунок у вигляді грошових коштів у сумі 400 гривень, коньяку ALEXX V.S.O.P., коробки цукерок Esfero Grem, банки кави Jacods Monarch, на загальну суму 868,15 грн, як подяку за виготовлення документів про відбування громадських робіт, а саме: інформацію про кількість відпрацьованих годин за направленням суду для відбування покарання в МКП ЖЕК ОСОБА 2, характеристику на ОСОБУ 2, таблиць відпрацьованих годин

Визначити, чи є ОСОБА 1 та ОСОБА 2 суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення.

Встановити, чи вчинила корупційні правопорушення своїми діями ОСОБА 1.

До якого виду відповідальності може бути притягнута ОСОБА 1 за вищезазначені дії.

4. Розкрити теоретичне завдання: Добросесні інформатори та викривачі.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «___» _____ 20__ р.
Група___ Потік___ Курс___ Фак-т_____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Визначте яка з наведених процедур не належить до форм здійснення зовнішнього контролю як засобу врегулювання конфлікту інтересів:

- а) перевірка визначеним керівником органу працівником змісту проектів рішень, що розробляються особою, з питань, пов'язаних із предметом конфлікту інтересів;
- б) виконання особою завдання у присутності визначеного керівником органу працівника;
- в) участь уповноваженої особи Національного агентства з питань запобігання корупції в роботі колегіального органу в статусі спостерігача без права голосу;
- г) оприлюднення прийнятого особою рішення, пов'язаного з наявним у неї конфліктом інтересів.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Згідно з Законом посадові особи можуть приймати подарунки (одноразово), які відповідають загально визначеним уявленням про гостинність, якщо вартість таких подарунків не перевищує?

- а) один прожитковий мінімум;
- б) 1000 грн.;
- в) два прожиткових мінімуми;
- г) одну мінімальну заробітну плату.

3. Розв'язати практичне завдання:

ОСОБА 1, займаючи посаду інспектора з кадрів, секретаря-друкарки МКП ЖЕК № 5, являючись посадовою особою юридичної особи публічного права, отримала від громадянина ОСОБИ 2 незаконний дарунок у вигляді грошових коштів у сумі 400 гривень, коньяку ALEXX V.S.O.P., коробки цукерок Esfero Grem, банки кави Jacods Monarch, на загальну суму 868,15 грн, як подяку за виготовлення документів про відбування громадських робіт, а саме: інформацію про кількість відпрацьованих годин за направленням суду для відбування покарання в МКП ЖЕК ОСОБА 2, характеристику на ОСОБУ 2, таблиць відпрацьованих годин

Які дії мала здійснити ОСОБА 1 у разі надходження пропозиції від ОСОБИ 2 щодо неправомірних дій та неправомірної вигоди за ці дії.

Які заходи впливу стосовно ОСОБИ 1 має здійснити керівництво МКП ЖЕК № 5.

4. Розкрити теоретичне завдання: Загальна характеристика та особливості спеціальної перевірки.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група___ Потік___ Курс___ Фак-т_____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Вкажіть суб'єктів прийняття рішення про усунення особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах конфлікту інтересів:

- а) лише керівник структурного підрозділу, в якому працює особа, або спеціально створена в органі комісія для розгляду ситуацій щодо конфлікту інтересів;
- б) лише керівник органу або керівник структурного підрозділу, в якому працює особа;
- в) лише керівник особи, до повноважень якого належить її звільнення/ініціювання звільнення з посади;
- г) лише керівник структурного підрозділу, в якому працює особа, або його заступник.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Чи можуть бути особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків суб'єктами корупційних правопорушень?

- а) такі особи утворюють окрему групу суб'єктів корупційних правопорушень та завжди є суб'єктами корупційних правопорушень;
- б) так, такі особи можуть бути суб'єктами корупційних правопорушень, у випадках, передбачених законодавством;
- в) можуть бути суб'єктами правопорушень, якщо вони є ініціаторами публічних правовідносин, виникнення яких стало причиною корупційного правопорушення;
- г) ні, не можуть.

3. Розв'язати практичне завдання:

Керівник районної державної адміністрації, який перебував у відпустці, вирішив виїхати на відпочинок в столицю (м. Київ). Оскільки він мав багато речей, то викликав службовий автомобіль і здійснив поїздку на ньому з дому до залізничного вокзалу.

Проаналізуйте дану ситуацію і дайте відповідь чи є в його діях порушення вимог, передбачених Законом України «Про запобігання корупції».

4. Розкрити теоретичне завдання: Поняття та види конфлікту інтересів.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група___ Потік___ Курс___ Фак-т_____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Зазначте, який з перелічених механізмів не належить до заходів зовнішнього врегулювання конфлікту інтересів:

- а) переведення особи на іншу посаду;
- б) самостійне позбавлення особою приватного інтересу, у зв'язку з яким виник конфлікт інтересів;
- в) обмеження доступу особи до певної інформації;
- г) усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах конфлікту інтересів.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

До якої групи суб'єктів корупційного правопорушення відносяться народні депутати України?

- а) утворюють окрему групу суб'єктів корупційного правопорушення;
- б) особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- в) особи, які для цілей Закону «Про запобігання корупції» прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- г) фізичні особи.

3. Розв'язати практичне завдання:

ОСОБА 1, працюючи з 16 березня 2005 року на посаді директора Біляївського районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, своїм наказом № 15-к від 6 листопада 2012 року, на посаду провідного спеціаліста відділу соціальної роботи Біляївського районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді призначено її доньку – ОСОБУ 2, яка перебувала у її підпорядкуванні. З 2011 року після набрання чинності антикорупційних законів, ОСОБА 1 жодних заходів до усунення конфлікту інтересів не вжила та керівництво про даний факт не повідомила.

Визначити, чи є ОСОБА 1 суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення.

Встановити, чи містять діяння ОСОБИ 1 ознаки корупційного правопорушення.

Встановити, чи має місце безпосереднє підпорядкування ОСОБИ 2 ОСОБИ 1. Як це довести?

4. Розкрити теоретичне завдання: Реальний конфлікт інтересів та шляхи врегулювання.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

**КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ**

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група ___ Потік ___ Курс ___ Фак-т _____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Яка відповідальність передбачена за подання у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, завідомо недостовірних відомостей?

- а) кримінальна;
- б) матеріальна;
- в) адміністративна;
- г) цивільно-правова.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Визначте правовий статус Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів?

- а) орган управління, що утворюється та діє при Верховній Раді України;
- б) центральний орган виконавчої влади;
- в) центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом;
- г) орган управління при Президенті України.

3. Розв'язати практичне завдання:

ОСОБА 1, працюючи з 16 березня 2005 року на посаді директора Біляївського районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, своїм наказом № 15-к від 6 листопада 2012 року, на посаду провідного спеціаліста відділу соціальної роботи Біляївського районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді призначено її доньку – ОСОБУ 2, яка перебувала у її підпорядкуванні. З 2011 року після набрання чинності антикорупційних законів, ОСОБА 1 жодних заходів до усунення конфлікту інтересів не вжила та керівництво про даний факт не повідомила.

Визначити, чи є ОСОБА 1 суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення.

До якої відповідальності може бути притягнутий кожен із осіб.

Які дії мав здійснити кожен із осіб щоб уникнути корупційного правопорушення.

4. Розкрити теоретичне завдання: Суб'єкти, строки та порядок подання декларацій.

Варіант 16

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

**КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ**

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група ___ Потік ___ Курс ___ Фак-т _____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Який спосіб подання декларації особи, уповноваженої на виконання функції держави або місцевого самоврядування, передбачає Закон України «Про запобігання корупції»?

- а) надання паперової форми декларації до Національного агентства з питань запобігання корупції;
- б) шляхом заповнення на офіційному веб-сайті органу, в якому працює суб'єкт декларування;
- в) надання паперової форми декларації до кадрового підрозділу;
- г) шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Національного агентства з питань запобігання корупції.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Який нормативний акт визначає правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції?

- а) Закон «Про запобігання корупції»;
- б) Закон «Про центральні органи виконавчої влади»;
- в) Закон «Про Національне агентство з питань запобігання корупції»;
- г) Положення «Про Національне агентство з питань запобігання корупції».

3. Розв'язати практичне завдання:

Згідно протоколу № 2 від 20 липня 2014 року, що надійшов від начальника ОБОЗ УМВС України в Одеській області щодо громадянина ОСОБА 1 котрий будучи головою Київської районної державної адміністрації допустив порушення спеціальних обмежень щодо державних службовців та інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямованих на запобігання та протидію корупції, передбачених антикорупційним законодавством. Для розгляду справи про вчинення адміністративного проступку ОСОБА 1 з'явився до суду, свою вину у вчиненні правопорушення не визнав. Суду пояснив, що 20 липня 2014 р. щодо нього було складено протокол про порушення вимог ч. 2 ст. 7 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», оскільки він, будучи головою Київської районної державної адміністрації Одеської області є засновником СВК «Бережанка» Київського району. Протокол складено з порушенням вимог чинного законодавства, йому не було прочитано його прав, не мав можливості оскаржити даний протокол до суду. У суді, згідно показань свідка ОСОБИ 2 з'ясовано, що 20 липня 2014 р.

протокол про порушення ОСОБИ 1 вимог законодавства був прочитаний особі в присутності двох понятих. ОСОБА 1 відмовився підписати зачитаний йому протокол та отримати один примірник. Аналогічні пояснення дав суду свідок ОСОБА 3, котрий був присутнім понятим разом з ОСОБОЮ 2 при прочитанні ОСОБИ 1 протоколу 20.07.2014 р. Той факт, що протокол про вчинення ОСОБОЮ 1 корупційних дій був йому зачитаний і він відмовився поставити підпис у протоколі та отримати собі один примірник для підготовки захисту своїх прав також підтвердили в суді працівники УБОЗ УМВС України в Одеській області ОСОБА 4 та ОСОБА 5, ОСОБА 6, котрі були допитані як свідки. Наданий працівниками міліції витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців також підтверджує, що станом на 02 серпня 2014 р. ОСОБА 1 продовжує перебувати засновником СВК «Бережанка». Згідно довідки № 30 від 27 липня 2014р. виданої вик. директором СВК «Бережанка» ОСОБА 1 за час перебування в кооперативі заробітну плату та дивідендів не отримував.

Визначте та аргументуйте чи є ОСОБА 1 суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення.

Встановити, чи містять діяння ОСОБИ 1 ознаки корупційного правопорушення.

4. Розкрити теоретичне завдання: Обов'язки осіб, пов'язані із конфліктом інтересів.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група___ Потік___ Курс___ Фак-т_____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Вкажіть який порядок відсторонення від виконання службових повноважень осіб, щодо яких складено протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією:

- а) законодавство забороняє відсторонення таких осіб;
- б) керівник органу, в якому працює особа, зобов'язаний своїм наказом відсторонити таку особу на строк не менше 2 місяців;
- в) такі особи підлягають негайному обов'язковому звільненню;
- г) керівник органу, в якому працює особа, вправі відсторонити таку особу до закінчення розгляду справи судом.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Хто з державних органів уповноважений на реалізацію державного нагляду за додержанням законів у сфері запобігання і протидії корупції?

- а) Президент України та Адміністрація Президента;
- б) Служба безпеки України;
- в) Генеральний прокурор України та підпорядковані йому прокурори;
- г) Директор Національного антикорупційного бюро України.

3. Розв'язати практичне завдання:

У районній місцевій адміністрації, керівником якого була Оксенюк, працювала прибиральницею її дочка Калина. Вказаний факт сав відомий органам прокуратури як анонімне повідомлення інформатора.

Проаналізуйте ситуацію та дайте правову оцінку. З'ясуйте чи є в діях керівника державного органу порушення обмежень, передбачених Законом України «Пр запобігання корупції».

4. Розкрити теоретичне завдання: Поняття та структура декларації державного службовця.

Варіант 18

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група___ Потік___ Курс___ Фак-т _____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Вкажіть випадок, в якому буде відмовлено у наданні інформації з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення:

- а) на запит державного органу з метою проведення спеціальної перевірки;
- б) на запит правоохоронного органу у разі необхідності отримання такої інформації в рамках кримінального або адміністративного провадження;
- в) у разі звернення фізичної особи щодо отримання відомостей про себе;
- г) у разі звернення фізичної особи щодо отримання відомостей про іншу фізичну особу, яку вона не уповноважена представляти.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Основним завданням Національного антикорупційного бюро є:

- а) протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці;
- б) розслідування та розкриття корупційних правопорушень, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави;
- в) забезпечення реалізації антикорупційної політики шляхом ведення моніторингу та поширення інформації з питань антикорупційного законодавства вищим посадовим особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- г) ведення реєстру посадових осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, які підозрюються у вчиненні корупційних правопорушень.

3. Розв'язати практичне завдання:

ОСОБА 1, перебуваючи на посаді начальника Ніжинського міжрайонного управління водного господарства, маючи у безпосередньому підпорядкуванні близьких їй осіб: дочку ОСОБА 2, яка працює в управлінні з 01.01.2011 року, а на посаді головного економіста управління працювала з 01.06.2012 року по 01.09.2012 року, а потім була переведена на посаду провідного економіста служби головного економіста управління, дружину ОСОБА 3, яка працює в управлінні з 11.09.2004 року, а з 01.06.2012 року по 01.09.2012 року працювала провідним економістом служби головного економіста, а потім була переведена на посаду провідного інженера-гідротехніка відділу експлуатації даного управління. Після набрання чинності Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» з 1 липня 2011 року,

не вжив заходів щодо недопущення будь-якої можливості виникнення конфлікту інтересів, не усунув обставини у термін, визначений законодавством, та не повідомив невідкладно безпосереднього керівника – начальника Деснянського басейнового управління водних ресурсів про наявність конфлікту інтересів. Більше того, лизькі особи ОСОБИ 1 продовжують перебувати на займаних посадах у безпосередньому підпорядкуванні.

Визначити, чи є ОСОБА 1 суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення.

Встановити, чи наявний у даній ситуації конфлікт інтересів та чи містять діяння ОСОБИ 1 ознаки корупційного правопорушення.

4. Розкрити теоретичне завдання: Поняття та сутність механізму протидії корупції.

Варіант 19

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група ___ Потік ___ Курс ___ Фак-т _____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Яке з описаних нижче діянь не належить до «правопорушень, пов'язаних з корупцією»?

- а) службова особа не повідомила керівника про потенційний конфлікт інтересів;
- б) службова особа подала декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- в) службова особи прийняла неправомірну вигоду за сприяння у наданні в користування приватній компанії земельної ділянки;
- г) державний службовець займається підприємницькою діяльністю.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Які види причин корупції в Україні виділяють?

- а) внутрішні та зовнішні;
- б) загальні та спеціальні;
- в) правові та неправові;
- г) об'єктивні та суб'єктивні.

3. Розв'язати практичне завдання:

ОСОБА 1, є державним службовцем. У встановлений строк не подала декларацію, посилаючись на стан здоров'я декларація була подана 15 травня. Відомо, що у ОСОБИ 1 на вихованні перебуває двоє дітей 14 та 19 років. Також ОСОБА 1 знаходиться у офіційному шлюбі. Однак у декларації ОСОБА 1 вказала лише свої відомості.

Визначити, чи є ОСОБА 1 суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення.

Встановити, чи містять діяння ОСОБИ 1 ознаки порушення антикорупційного законодавства.

Якщо ці ознаки наявні, необхідно визначити, яким законодавчим актом передбачена відповідальність за правопорушення ОСОБИ 1.

4. Розкрити теоретичне завдання: Основні напрямки роботи щодо запобігання корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра адміністративного і фінансового права

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група___ Потік___ Курс___ Фак-т _____

ПІБ здобувача вищої освіти _____

Дисципліна: Правовий механізм протидії корупційним правопорушенням: проблеми теорії та практики

1. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Зазначте як вплине на дію акту встановлення факту прийняття його державним службовцем на користь особи, яка напередодні подарувала коштовний подарунок рідній сестрі службовця з метою налагодження з ним ділових стосунків:

- а) акт підлягає реєстрації як прийнятий в умовах конфлікту інтересів, його подальша дія не припиняється, однак встановлюється зовнішній контроль за його виконанням;
- б) акт вважається прийнятим в умовах конфлікту інтересів, службовець, який прийняв акт, позбавляється права контролювати подальше його виконання, вищестоящий керівник вправі скасувати зазначений акт ;
- в) дія акту зупиняється до прийняття Національним агентством з питань запобігання корупції рішення про скасування акту або продовження його дії;
- г) акт вважається прийнятим в умовах конфлікту інтересів і підлягає скасуванню в адміністративному порядку або визнанню незаконним судом.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Які з наведених причини поширеності корупції в Україні НЕ відносяться до об'єктивних?

- а) тінізація економіки;
- б) перерозподіл державної власності;
- в) зменшення надходження податків та загальнообов'язкових платежів;
- г) відсутність ясно проголошеної державою мети, яка об'єднувала б суспільство.

3. Розв'язати практичне завдання:

Голова Приморської районної державної адміністрації одружився з провідним спеціалістом тієї ж райдержадміністрації. Згідно з чинним законодавством України такі особи не можуть підпорядковуватися одна одній, а тому один з подружжя повинен був перейти на іншу посаду або звільнитися. Однак, молоді чоловік та дружина від звільнення чи переведення відмовилися, мотивуючи тим, що раніше у родинних стосунках не перебували, а їх шлюб не буде впливати на виконання ними посадових обов'язків, окрім того вони не перебувають у прямому підпорядкуванні.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Чи є в ситуації, що склалася порушення встановлених обмежень щодо запобігання корупції? Які обмеження встановлюються щодо перебування державних службовців у родинних зв'язках, які працюють в одному державному органі?

4. Розкрити теоретичне завдання: Правила етичної поведінки.